

Komunitator

➤ 28. Festival idrijske čipke

➤ Kolektor je spet kupil podjetje v Nemčiji

➤ Trda prede tudi delavcem v naši dolini

➤ Učimo se vse življenje

SREČO JE LEPO DELITI.

PRISTOP

www.triglav.si

ZAVAROVALNA

POLICA

ZAVAROVANJE
ZA VARNE
VOZNIKE

-10%

PAMETNO JE IMETI DOBRO ZAVAROVAN AVTO.

 triglav

POPUST VELJA ZA ZAVAROVANCE, STARE 33 LET IN VEČ, PRI ZAVAROVANJU AVTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI IN ZAVAROVANJU VOZNIKA ZA ŠKODO ZARADI TELESNIH POŠKODB, IN SICER ZA OSEBNA VOZILA V LASTI IN UPORABI FIZIČNIH OSEB. VEČ INFORMACIJ NA AVTO.TRIGLAV.SI.

Mednarodno leto astronomije

Vesolje je nad nami. Odkrivajmo ga!

Komunitator

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo publikacije in promocija d. o. o. • **Direktor:** Vojko Božič • **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Šemrl • **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.semrl@fmr.si, fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 50 599, fax: (05) 37 50 354, 051 689 204 • **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik • **Sodelavci:** Marija Benčina, Ana Kalan, Janez Kavčič, Mojca Kavčič, Erik Logar, Polonca Pagon, Bojan Režun, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Livija Rojc Štremfelj, Marija Trušnovc, Barbara Ukmar, Domen Uršič, Maja Vojska • **Fotografije:** Jože Benčina, Marijan Carl, arhiv Gimnazije Jurija Vege Idrija, Ana Kalan, Ivan Laharnar, Erik Logar, arhiv Mestnega muzeja Idrija, arhiv Občine Idrija, arhiv Polonca Pagon, Jani Peternelj, Boris Ržek, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Borut Šorli, Livija Rojc Štremfelj, Milanka Trušnovc, arhiv Ljuba Ukmarja, Maja Vojska • **Oblikovna zasnova:** KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • **Jezikovni pregled:** Vlada Eržen • **Tajnica uredništva:** Zdenka Čibej • **Naklada:** 8000 izvodov • **Naročnina:** časopis je brezplačen • **Tisk:** ČukGraf d. o. o. • **Distribucija:** Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • **Naslovnica:** Čebelnjak
Copyright© FMR - MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja

Vsebina

- **4 Festival**
Idrijske čipke ne bodo na ogled samo v festivalskih dneh, temveč celo poletje

- **12 Mednarodna konferenca o Hg**
Strokovnjaki so v Idriji razpravljali o uporabi živega srebra in njegovem transportu na medcelinski poti Camino Real

- **14 Naložbe**
Kam vse je možno vlagati denar. Predstavljamo manj znane oblike, ki pridejo v poštev tudi v kriznih časih

- **41 Humanitarnost**
Ali je stečaj boljši kot umiranje na obroke?

- **42 Glasba**
Godba rudarjev Idrija je zaigrala skladbi iz naftalina

- **44 Obletnica**
40-letnica nove cerkve sv. Jožefa delavca v Idriji

- **47 Znanje**
V Cerknem so pripravili Teden vseživljenjskega učenja

- **52 Kinologija**
Včasih je v Idriji delovalo kinološko društvo, danes na žalost ni pogojev za organizirano delo s psi

Foto: Andrej Potočnik

Idrija na živosrebrovi poti

Polona Šemrl

“Ljudje, ljudje, pogledjte! Kakšno krasno mestece. Legenda pravi, da ga ne bi bilo, če se ne bi našlo živo srebro.” /.../ “In priznajmo, škafar je kriv, da tukaj rudar je kramp zasadil. Za potrebe rudnika je podrl drevesa in na tem mestu zgradil svoja nebesa.” S temi uvodnimi besedami se je začela slavnostna otvoritev 28. Festivala idrijske čipke, ki so ga organizatorji posvetili skorajšnjemu vpisu poti živega srebra in srebra na medcelinski poti Camino Real na UNESCOV seznam svetovne dediščine.

Režiser in scenarist otvoritvene slovesnosti **Vojko Anzelc** je prireditve postavil v središče dogajanja, na Mestni trg. Zgodba, ki jo je avtor proslave želel predstaviti številni publiki je bila preprosta – nastanek rudnika in idrijske čipke. Za pripovedovalca si je izbral zvedavega etnologa in filozofa s pomenljivim imenom in priimkom Andrej Šnofač. V njegovo vlogo se je več kot odlično vživel slovenski igralec **Jure Ivanušič**.

Letošnja otvoritvena slovesnost je bila še dokaz več, da se da več kot 500-letno zgodovino Idrije še vedno predstaviti na zelo zanimiv način. O tem so več kot zgovorno govorili nasmehi na obrazih domačinov. Z **Godbo rudarjev Idrija**, glasbeno skupino **Jararaja**, **Idrijskim oktetom**, **senčnim gledališčem** in **občani**, ki so več kot odlično odigrali vloge idrijskih žena in njihovih mož, je režiser in scenarist otvoritve festivala Vojko Anzelc zadel v polno. Lahko bi rekli, da je bila letošnja otvoritvena slovesnost daleč najboljša v zadnjih letih.

“Potem pa od hiše do hiše je šlo, da čipko nabavit bi dobro bilo, a ker vladala stalna

pa je recesija, denarno bi to bila res polomija. Idrijčanke pa so zgruntale važno stvar, kako zadovoljen bo njihov rudar. Kaj če se same klekljat naučimo in s čipko se za moža okrasimo. In ker spretne so bile zelo, izumile svoje ornamente so. In s čipko sploh stroška ni bilo, nasprotno zaslužile so celo.”

28. Festival idrijske čipke si bomo zapomnili še po nečem. Organizatorjem čipkarskih razstav je namreč prvič uspelo, da so se med seboj povezali in otvoritve številnih razstav združili v eno samo otvoritev. Že pred otvoritveno slovesnostjo smo si lahko ogledali razstave natečajnih del na temo Lepota v malem, razstavo čipk z mednarodnega natečaja Idrijski človek, razstavo idrijskih čipk učenk in učencev idrijske Čipkarske šole, ki so jo poimenovali Poti ustvarjalnosti in znanja, poseben razstavni prostor pa so namenili mladi Špeli Jamšek. Minilo je namreč že 15 let, odkar je začela kljekljati. V teh 15. letih je ustvarila številne umetnine in nizala uspeh za uspehom. Generalna pokroviteljica festivala sta bila koncert **Kolektor** in družba **FMR**, častna pokroviteljica festivala pa ministrica za kulturo **Majda Širca**.

Bojan Sever, župan občine Idrija

“Gonilo razvoja Idrije je bilo 300 let prav naše tekoče zlato. Njegova vloga je bila primerljiva s tisto, ki že dolgo pripada črnemu zlatu – nafti, brez katere bi se razvoj ustavil. Skozi stoletja so se odpirale nove poti, po katerih je iz Idrije potovalo živo srebro, vanjo pa v temnih rovih težko prigarani denar, ali bolje rečeno, del tega denarja, saj se ga je na poti veliko zgubilo v državnih mošnjičkih. Po teh poteh pa so pripotovali tudi ljudje, ki so prinašali znanje, kulturo in tehnični napredek. Leto za letom

je tako tu nastajala neprecenljiva tehniška in kulturna dediščina, ki jo želimo z vpisom na UNESCOVO listino svetovne dediščine trajno zaščititi in obvarovati za prihodnje rodove. Skupna kandidatura treh mest je obudila in ohranja spomin na pot, ki je Idrijo povezala z Evropo in svetom.”

Stojan Petrič, predsednik koncerna Kolektor

“Naši predniki so začeli v najstarejšem rovu na Slovenskem, Antonijevem rovu, kopati rudo in ustvarjati pogoje bivanja v tej kotlini. S tem so se iz dneva v dan soočali z novimi problemi, krepili so visoka tehnična znanja in bili vztrajni pri svojem delu. Nič drugače ni danes. Tudi danes se soočamo s svetovnimi izzivi. Vztrajnost, borbenost ter visok nivo tehničnih in drugih znanj nas držijo v samem vrhu. To pomeni, da je bila izbrana pot vztrajnosti naših prednikov pravilna.

Smo na točki, da povemo in pokažemo, da idrijska čipka ni samo slovenski izdelek, ampak svetovno priznan sloves Idrije in širše Slovenije, je glasnik ročno izdelane umetnosti, ki jo bo prepoznal vsak izobražen človek, jo vzel v roke in jo poklonil drugim.”

Majda Širca, ministrica za kulturo

“Danes se zdi, da je Idrija ena sama čipka. Ampak ne le zato, ker poteka Festival idrijske čipke, pač pa zato, ker se je Idrija v zadnjih letih spremenila v urejeno, nežno in z dragocenimi nitkami stkanó mesto. Idrija je danes kakor čipka, prepletena z mehкими ulicami in njene skrbno obnovljene hiše so kot svileni vozli dobesedno vklekljane v trdno tkivo mestnega prta. Lahko ste ponosni na svoje mesto. Res so nebesa! Verjamem, da ste ponosni.

Tudi festival to potrjuje. Z njim namreč obnavljate znanje, ki ste ga gojili že dolgo let, znanje prenašate na mlajše rodove in s čipkarsko dejavnostjo vzdržujete tradicijo, ki je tako zanimivo vezana na nastanek mesta in življenja v njem.”

NLB ŠTR,
ponudba
za študente
in polnoletne
dijake

Vem zakaj.

NLB ro

Poslovalnica Idrija, Mestni trg 2, 5280 Idrija, tel.: 05 37 20 600

Občinske nagrade 2009

Marija Benčina

“Mnogo je namreč poklicanih, a malo izvoljenih,” pravi Sveto pismo.

Pri vsakoletnem dodeljevanju občinskih nagrad velja nekaj podobnega. Vsako leto je danih kar nekaj predlogov, ker pa občinski odlok število prejemnikov nagrad po posameznih kategorijah omejuje, je treba nekako narediti izbor. Pogosto se zgodi, da je Komisija za nagrade v hudi dilemi, koga uvrstiti v dokončen predlog, saj obrazložitve prepričljivo argumentirajo več kandidatov. A kot rečeno, odločiti se je treba in med poklicanimi določiti izvoljene. Ker pa se lahko izpadli predlogi ponovno vložijo, obstaja velika verjetnost, da zlasti tisti, kjer je bila dilema med konkurenti največja, med izvoljene pridejo naslednje leto.

Letos je bilo prejetih 17 predlogov, in sicer 3 za Pirnatovo nagrado, 3 za Nagrado Jožefa Mraka, 7 za Nagrado Občine Idrija, 3 za Nagrado za mlade ustvarjalce ter 1 predlog za podelitev naziva častne občanke občine Idrija. Med temi “poklicanimi” je Komisija za nagrade, ki ji predseduje Aleksander Paglavec, njeni člani pa so še Samo Bevk, Cvetka Ogrič, Silva Petrič in Milan Kogej, “izvolila” tiste, ki jim po presoji obrazložitve nagrade pripadajo. Listo nagrajencev je posredovala Občinskemu svetu, ki na podlagi občinskega odloka glasuje o listi kot celoti in ne o posameznih prejemnikih. Na 20. redni seji 28. maja 2009 je Občinski svet predlagano listo potrdil.

Tako je na slavnostni seji 18. junija letos **Nagrado za mlade ustvarjalce** prejel **Bojan Hiti** iz Sp. Idrije za izjemne dosežke na tekmovanjih iz znanja, raziskovalno delo in humano prostovoljno dejavnost. Vam

povem, da ob branju utemeljitve, ki jo je k predlogu napisal učiteljski zbor Gimnazije Jurija Vege Idrija, človeka obide želja, da bi tega pridnega mladega fanta kar posvojil.

Nagrade Občine Idrija so bile podeljene **Silvestru Bogataju** iz Ledin za pomemben prispevek k dvigu kvalitete življenja na Ledinski planoti, **Muzejskemu društvu Idrija** za dolgoletno uspešno delo na področju zgodovinske in kulturne osveščenosti idrijske in širše javnosti in **Nikolaju Podgorniku** iz Idrijskih Krnic za vsestransko aktivno delovanje v Krajevni skupnosti Krnice-Masore.

Najvišjo nagrado za dosežke na področju kulture in umetnosti, **Pirnatovo nagrado**, je prejelo **Kulturno društvo Idrijski oktet** za kvalitetno bogatitev kulturnega utripa v občini Idrija, najvišjo nagrado za dosežke

na ostalih področjih, **Nagrado Jožefa Mraka**, pa **Slavko Moravec** za prizadevno ohranjanje in predstavitev zapuščine vojne zgodovine.

Idrija je dobila tudi novo častno občanko. Ta naziv je prejela **Slavica Pavlič**, raziskovalka zgodovine idrijskega šolstva. Za Idrijo posebno dragocen rezultat njenih raziskav je monografija Zgodovina idrijskega šolstva, v kateri je prikazan razvoj našega šolstva od 16. stoletja do leta 1945.

Naziv častni občan se podeljuje bolj poredko, zato teh nazivov ni prav veliko, doslej zgolj dvanajst, od tega zadnji v lanskem letu zdaj že pokojni dr. Darinki Sobanovi. Gospa Pavličeva je tako trinajsta nosilka naziva in bo delala družbo drugemu še živečemu častnemu občanu dr. Damijanu Mešku, zdravniku s posebno prijaznim, toplim in domačim odnosom do pacientov iz Idrijskega in Cerkljanskega, ki mu je bil naziv podeljen leta 1998.

Hitro bo leto okoli in spet bo objavljen razpis za nagrade. Če že ne bomo med poklicanimi in še toliko manj med izvoljenimi, se pa vsaj ozrimo okrog ter najdemo in predlagajmo koga, ki bi po našem mnenju sodil v zgoraj navedeno družbo.

Valvasorjevo priznanje za novo stalno razstavo o čipkah

Polona Šemrl

Sredi septembra lani so na idrijskem gradu Gewerkenegg po dolгих dobrih treh desetletjih svečano odprli novo stalno razstavo, ki so jo naslovili **Idrijska čipka – z nitjo pisana zgodovina**.

Da gre res za veliko delo, priča tudi Valvasorjevo priznanje za pomembne dosežke na muzejskem področju, ki so si ga za delo prislužili avtorji razstave.

Po besedah direktorice muzeja **Ivane Leskovec** priznanje pomeni priznanje strokovne javnosti za opravljeno delo, trud, študije in nenazadnje tudi denar, ki je bil za tako obsežno delo, kot je omenjena razstava, potreben.

Morda je zdaj čas, da se v idrijskem muzeju odločijo in kandidirajo za evropski muzej leta.

Prejemniki Valvasorjevih nagrad in priznanj z ministrico za kulturo Majdo Širca

Denar kneževine Monako za urejanje Divjega jezera

V neformalnem pogovoru se je pred osmimi leti rodila finančna podpora kneževine Monako nekaterim projektom pri nas, ki sicer niso veliki, jih pa brez nje zagotovo še ne bi uresničili. Očitno tudi 70.000 evrov, kolikor nam omenjena kneževina nameni na leto, ni mačji kašelj.

Zasluge gredo osebno **Robertu Turku** iz piranske območne enote Zavoda za varovanje narave, ki si je v okviru barcelonske konvencije, ki združuje mediteranska območja, priboril to podporo najprej za kartiranje morskih habitatnih tipov naše obale na Debelem rtiču in v Strunjanu, in kasneje ugotovil, da lahko sodelovanje razširijo tudi na območja alpske konvencije, katere podpisnice sta tudi Monako in Slovenija.

Tako so sodelovanje razširili s piranske še na kranjsko in novogoriško enoto zavoda, ki je v financiranje vključila tudi Divje jezero. Obisk predstavnika monaškega biroja za mednarodno sodelovanje **Wilfreda Derija**

je bil v prvi vrsti namenjen preveritvi, kam je šel denar, ali je bil porabljen tako, kot so pričakovali, in dogovoru o nadaljnji triletni podpori. "Vsaj doslej je bilo tako, da smo ob koncu leta v Monako poslali poročilo o opravljenem delu, in potem so nam od tam nakazali denar. Na prvi pogled sicer ne gre za veliko denarja, nam pa ta sredstva omogočajo dejavnosti, ki jih brez te podpore ne bi bilo," je med obiskom Divjega jezera povedal Robert Turk.

Idrijski župan **Bojan Sever** računa še na finančno podporo kneževine Monako, s katero bi uredili in obnovili sprehajalne poti okoli Divjega jezera, ki je kot prvi muzej v

naravi pri nas urejen že od leta 1967. Zavarovano območje okrog njega pa služi učno-vzgojnim namenom, zato ga na leto obišče ogromno šolajoče mladine. Z dosedanjo monaško finančno podporo so ob Divjem jezeru zamenjali dotrajane označevalne table z informacijami za obiskovalce.

Gostje med ogledom novih označevalnih tabel pri Divjem jezeru

-10 % PROMOCIJSKI POPUST

Osebno. S srcem.

- NOVI eksponati - prenovljen STUDIO
- NOVE rešitve za otroško sobo
- NOVE barve

- VGRADNE OMARE
- PISALNE MIZE PO MERI
- ELEMENTI PO MERI
- MERITVE NA DOMU
- POLNI SERVIS

VELIKA NAGRADNA IGRA

Dve idrijski blagovni znamki z roko v roki. Kupci, ki kupijo pohištvo v našem salonu sodelujejo v nagradni igri za lepe nagrade.

1× kolo CULT

1× nahrbtnik

5× brisača Mali princ (140×70)

10× majica Mali princ

ILES

IDRIJA

Delovni čas studia
od torika do petka od 14 do 20 ure
Sobota od 8 do 13 ure
tel.: 05-372 50 16
E.: Studio@iles.si

ILES IDRIJA Spodnja Kanomlja 23A, 5281 Spodnja Idrija

April, maj 2009

4. april – Kmetijska svetovalna služba Idrija je pri Mostičarju v Mokraški vasi pripravila tradicionalno ocenjevanje suhomesnatih izdelkov. Komisiji so izdelovalci v oceno prinesli 41 vzorcev salam, klobas, zaseke, bržole, pancete in želodca. Strokovnjaki za suhomesnate izdelke so pri oceni upoštevali predvsem zunanji izgled, barvo prereza, teksturo, vonj in okus. Po koncu ocenjevanja so podelili 6 zlatih, 12 srebrnih in 9 bronastih priznanj.

20. april – Nonet France Bevk iz Otaleža je ob svoji 40-letnici pripravil jubilejni koncert. Nonet, ki ga že od njegovega nastanka vodi Pavle Magajne, nastopa na najrazličnejših prireditvah v domačem kraju in širše po Cerkljanski.

20. april – Peter Ferjančič je prvi dijak idrijske gimnazije, ki se mu je do zdaj uspelo uvrstiti na mednarodno fizikalno olimpijado, ki bo med 11. in 19. julijem v Mehiki. Med možne kandidate za olimpijado so ga uvrstili njegovi zavidanja vredni uspehi na tekmovanjih iz fizike. Kot je povedal, pa je moral opraviti še dodatni preizkus, na katerem so dokončno izbrali potnike za Mehiko. Preden bo Peter odpotoval v Mehiko ga čakata še matura in teden intenzivnih priprav na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani.

24. april – Idrijska občina se je predstavila na 10. mednarodnem čipkarskem festivalu v Kiskuhalasu, madžarskem centru za šivano čipko. Ob obletnici so na festival kot osrednjega gosta povabili idrijsko Čipkarsko šolo. Idrijska občina je poskrbela za predstavitev občine, čipkarska šola pa za strokovno plat predstavitev.

1. maj – Letošnje praznovanje praznika dela na Hlevišah, ki je postalo polnoletno, je minilo zagotovo v doslej najbolj zaostrenih gospodarskih in socialnih razmerah. Na povabilo OO SD Idrija – Cerknjo je zbrane pozdravila podpredsednica SD Slovenije Alenka Kovšča, državna sekretarka na ministrstvu za šolstvo in šport. Po besedah Sama Bevka so pobudo o praznovanju delavskega praznika prevzeli zaradi delavske oziroma zgodovinske tradicije v Idriji, kjer so prvo praznovanje 1. maja Socialni demokrati pripravili že leta 1895. Po drugi svetovni vojni so praznovanja postala domala državne proslave, po osamosvojitvi

pa v Idriji leta 1990 in leto kasneje ni bilo praznovanj, zato so organizacijo praznovanja prevzeli v svoje roke.

1. maj – Godbeno društvo rudarjev Idrija vsako leto na ulicah Idrije in Spodnje Idrije zaigra prvomajsko budnico. Že na predvečer prvega maja so na mestnem trgu pripravili koncert, 2. maja pa so se v idrijski Modri dvorani občinstvu predstavili še skupaj s pihalno godbo iz francoskega Aumetza, ki je po 19. letih ponovno prišla v Idrijo.

4. maj – Na Gimnaziji Jurija Vege Idrija so pripravili že tradicionalno regijsko srečanje mladih raziskovalcev iz srednjih šol na severnem Primorskem. Na regijskem srečanju se je z raziskovalnimi nalogami predstavilo 10 dijakov, ki so se ukvarjali s problemi s področja etnologije, kemije, geografije, ekologije z varstvom okolja ter psihologije in sociologije. Idrijski dijaki so ponovno dokazali, da je raziskovalno delo na njihovi šoli prej pravilo kot izjema. Na srečanju so se namreč predstavili s kar petimi raziskovalnimi nalogami, štiri od njih so se uvrstile tudi na državno tekmovanje.

9. maj – Krajevna skupnost Mesto Idrija je letos že drugič organizirala cvetlični sejem. S predavanji o vrtnarjenju in gojenju rastlin so želeli občane spodbuditi, da bi še bolj skrbeli za urejenost svoje hiš in blokov. Da so z organizacijo zadeli v polno, je pokazal odziv občanov. Na dan cvetličnega sejma je bila na trgu velika gneča ljudi, ki so prišli pogledat, s kakšnimi ras-

tinami bodo lahko opremili balkone in gredice. Da pa ne bi na svoj račun prišle samo ženske, so poskrbeli tudi za pester spremljevalni program, v katerem so predvsem uživali otroci.

16. maj – Turistično-kulturno društvo Kanomlja je na dvorišču pred tamkajšnjo osnovno šolo organiziralo boljši sejem, na katerem so domačini in gostje iz drugih krajev lahko prodali, kupili ali samo zamenjali najrazličnejše stvari.

16. maj – Lepo vreme je na ceste privabilo številne motoriste. Ker je nesreč, v katerih so udeleženi motoristi, vsako leto veliko, se je idrijski Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu odločil, da v sodelovanju z Avtomoto zvezo Slovenije v Idriji pripravi preventivno akcijo za voznike motornih koles

18. maj – Praznovanju mednarodnega muzejskega dneva se je pridružil tudi Mestni muzej Idrija. Na ta dan so posameznikom omogočili brezplačen ogled vseh razstav tako v idrijskem kot cerkljanskem muzeju. Poleg razstav pa si je bilo mogoče v spremstvu vodnika ogledati tudi etnološko zbirko v rudarski hiši, obnovljene rudniške stroje v jaški Francišče, Kamšt ter Partizansko tiskarno Slovenija.

24. maj – Plesni klub Idrija je spet pripravil plesno prireditev Idrija pleše, na kateri so plesalci domačega kluba predstavili, kaj so se naučili v enem letu. Na parketu idrijske

Modre dvorane se je zvrstila pisana paleta plesalcev najrazličnejših starosti. Občinstvo, ki je dvorano napolnilo do zadnjega kotička, je bilo nad videnim navdušeno.

28. maj – Območno obrtno-podjetniška zbornica iz Idrije, ki združuje več kot 600 obrtnikov z Idrijskega in Cerkljanskega, je svojim jubilentom podelila priznanja zbornice za 10, 20 in 30 let dela v obrtništvu. Za 10 let obrtniške dejavnosti jih je prejelo 13,

za 20 let sedem, za 30 let neprekinjenega dela v obrtništvu pa šest, in sicer Branko Ambrožič, Milan Eržen, Stanislav Eržen, Ivo Gnjezda, Herman Upnik in Zehadi Zečiri. Ob tej priložnosti so v Lapajnetovi ulici v Idriji predali namenu tudi na novo urejeno sejno sobo oziroma učilnico s tridesetimi sedeži. Sekretarka zbornice Ivica Podgornik Vogrič je povedala, da so zanjo izključno iz članarine namenili 50.000 evrov.

Iz preteklih let...

Jamarske raziskave na Vojskem

Jamarska sekcija v Idriji je letos izkoristila lepe zimske dni in začela zelo zgodaj z raznimi raziskovalnimi deli. Najprej so sklenili raziskati štiri jame na Vojskem, ki so jih odkrili že lansko leto. Matično društvo v Ljubljani jim je poslalo potrebne lestve in prejšnjo soboto se je odpravilo na Vojsko 12 mladih jamarjev, ki so najprej raziskali dvoje brezen blizu kmetije v Črtežu. Prvo brezno je globoko komaj 15 metrov, drugo pa samo 9. Njihov trud pa je bil toliko bolj poplačan pri breznu na Vojščici, kjer so najprej, po 20 metrov dolgem rovu, prišli do navpičnega brezna, ki jih je pripeljalo v globino 23 metrov. Tu so se pred njimi odprli veliki prostori, ki v strmih padcih segajo skoraj do 50 metrov globoko, v višino pa ponekod preko 20 metrov. Ta del jame je iz novejšje dobe, zato tudi nima kapnikov. V severni smeri so prodrli po ozkih špranjah v večji prostor, ki je starejšega izvora in lepo zakapan.

V bližini tega brezna so opazovali nastajanje novega brezna, na katero so jih opozorili domačini že lani, ko je vol, ki se je pasel na tem mestu s svojo težo zrušil tanek strop in se pogreznil dva metra globoko. Domačini so vola rešili s tem, da so na dno nametali prsti.

Jamarji so nato izmerili še jamo pri Žgavcu, ki se kmalu po vходу poglobi za 9 metrov in ji namerili skupno dolžino 45 metrov. Z večjim zanimanjem so se nato spustili v brezno pod Medvedom, ki ima zelo impozantno odprtino, ki pa se po dobrih 30 metrih konča v tektonski razpoki.

Tu so jamarji zvedeli za dvoje večjih jam, ki ležita že preko občinske meje na tolminskem področju in bi ju prav tako radi raziskali, jim pa čas tega ni dopuščal.

Primorske novice, 24. 4. 1959

Zanimiva anketa na idrijski gimnaziji Učni neuspeh in njegovi vzroki

Na idrijski gimnaziji je bil učni uspeh ob tretji redovalni konferenci slab. Člani šolske skupnosti so se spraševali, kje vse so vzroki takemu stanju. Odločili so se za anketo, ki naj bi te vzroke odkrila. Anketa je bila anonimna. Nanjo je odgovorilo 45 dijakin in 46 dijakov.

Premalo resnosti in truda pri učenju

Prvo in glavno vprašanje v anketi je bilo: Kaj je vzrok neuspeha? Največ dijakov (44) je odgovorilo: premalo učenja, 35 anketirancev meni, da je vzrok neuspehu slaba podlaga iz prejšnjih let, ostali pa odgovarjajo sledeče vzroke: slaba razlaga, nesposobnost, bolezen, utrujenost, lenoba in občutek manjvrednosti. Pet anketirancev se je izgovorilo na krivično ocenjevanje, eden pa je dejal, da bi se bolj učil, da ga pa tolaži dejstvo, da imajo cveke tudi drugi in ne samo on.

Vzroki neuspeha so tudi razne objektivne ovire, vendar je večina dijakov (51) brez resnih ovir. Delo v kroških ovira 17 dijakov, neurejene življenjske razmere 7 dijakov, ostale pa ovirata delo doma in bolezen. Pet dijakov toži, da so izgubili voljo do učenja zaradi krivičnega ocenjevanja ali načina izpraševanja. Nekatero ovira raztresenost, mnogim pa je "ovira" tudi lenoba.

Ob vseh teh pogojih in nepogojih je od 91 dijakov 25 vložilo v študij vse svoje sposobnosti in trud, ostalih 66 pa ne. Nekateri so odgovorni, da so vse moči porabili za študij šele ob koncu tretje redovalne konference. Učni uspeh najbolj kvarijo ocene iz

matematike in fizike, čeprav porabijo dijaki za učenje teh predmetov največ časa. Za matematiko porabijo največ časa v višjih razredih, zlasti v četrtem, medtem ko porabijo v nižjih razredih več časa za fiziko in zemljepis.

Do neuspeha pride večinoma zaradi pre slabega učenja. To je potrdilo že prvo vprašanje. To ne bi veljalo za četrtošolce, ki se (brez pisanja nalog) uče povprečno 3 ure in pol na dan. Dijaki v ostalih razredih se uče povprečno po 2 uri in pol, prvošolci pa 1 uro in pol dnevno.

Mnogokrat je učni uspeh odvisen tudi od izdelovanja domačih nalog, saj se pri tem dijaki tudi učijo. 48 je dijakov, ki delajo vse naloge sami, 34 je takih, ki vseh nalog "ne zmorejo", šest jih je izjavilo, da jim naloge vzamejo preveč časa, zato jih raje prepisujejo, trem dijakom pa se nalog ne zdi potrebno pisati.

Čemu so se anketiranci odločili obiskovati gimnazijo?

77 jih hodi v gimnazijo iz lastne pobude, da preko nje dosežejo svoj življenjski cilj. 6 dijakov hodi v gimnazijo, ker so jih k temu nagovorili starši, interesa zanjo pa nimajo, 8 dijakov zopet zato, ker je šola v domačem kraju in dobivajo doklado ali štipendijo, nekateri pa so odgovorili, da so začeli obiskovati gimnazijo zato, ker se jim je zdel to, po opravljeni osnovni šoli, najlažji izhod in da so šele pozneje spoznali, da jih edino gimnazija vodi k zaželenemu življenjskemu cilju.

Anketa je torej uspela. Šolska skupnost je vzroke slabih uspehov ugotovila, koliko ji bo uspelo, da jih odpravi, pa je odvisno od dijakov samih.

Primorske novice, 17. 6. 1959

Mednarodna konferenca o živem srebru s sodelovanjem treh pobratenih mest

Mojca Kavčič, Bojan Režun

V Idriji se je v stavbi rudniškega magazina 28. in 29. maja odvijala 3. mednarodna konferenca "Ekološki in družbenoekonomski vplivi pridobivanja in uporabe živega srebra na okolje" skupne nominacije "Živo srebro in srebro na medcelinski Camino Real, Almadén, Idrija in San Luis Potosí".

V sklopu priprav nominacije sta bili predhodno organizirani dve mednarodni konferenci. Prva je bila leta 2006 v Madridu in Almadénu v Španiji na temo rudarske in industrijske dediščine in njenega vpliva na kulturne poti, druga pa junija 2007 v San Luis Potosiju v Mehiki, kjer so strokovnjaki in predstavniki vseh treh držav razpravljali o uporabi živega srebra v rudnikih srebra in transportnih poteh na medcelinski Camino Real.

Konferenca v Idriji je bila namenjena izmenjavi strokovnih spoznanj, mnenj in izkušenj s področja ekološke problematike pri pridobivanju in uporabi živega srebra ter povečanju prepoznavnosti nominacije za vpis na UNESCO Seznam svetovne dediščine. Priznani strokovnjaki s področja preučevanja živega srebra in ohranjanja dediščine večstoletnega pridobivanja in uporabe te kovine iz Slovenije in Španije so predstavili dediščino nekoč tako plemenite in pomembne kovine. Predstavnica Mehike je sodelovanje na konferenci zaradi bolezni žal morala odpovedati.

Konferenca je potekala dva dni, prvi dan je bil namenjen predavanjem za javnost, drugi dan pa za dvostranske pogovore in ogled idrijske tehniške dediščine. Po uvodnih nagovorih prvega dne so slovenski predavatelji predstavili idrijsko tehniško dediščino ter podali zgodovinski pogled pridobivanja in uporabe živosrebrne rude v Idriji od 16. do prve polovice 20. stoletja. Predstavljen je bil novoustanovljen Informacijski in raziskovalni center za živo srebro Rudnika živega srebra Idrija. Po odmoru smo slišali še predavanja o najnovejših metodah preučevanja živega srebra ter nekaj ugotovitev o vplivu pridobivanja živega srebra na prebivalce Idrije. Sledil je španski del, kjer so bila na začetku predstavljena zgodovinska dejstva in razvoj rudnika v Almadénu ter ekološki vplivi na okolje. Španski kolegi so predstavili rešitve problematike deponije žgalniških ostankov v Almadénu. Zanimiva je bila tudi predstavitev njihove organizacije novega Tehnološkega centra

in ureditve Rudarskega parka Almadén. Iz predavanj je bilo jasno razvidno, da se projekti Idrije in Almadéna dopolnjujejo, kar je dobra osnova za nadaljnje sodelovanje tako obeh centrov, kot tudi strokovnjakov s področja živega srebra v obeh državah.

Drugi dan se je pričel z uradnim sestankom predstavnikov Španije in Idrije. V španski delegaciji so bili najvišji predstavniki podjetja MAYASA, ki se v Almadénu ukvarja z živim srebrom, predstavnika Univerze Castilla – La Mancha s sedežem v Almadénu ter predstavnik srednje šole iz Almadéna, ki je vzpostavila prve stike z Gimnazijo Jurija Vege. Župan **Bojan Sever** je v uvodu poudaril pomen in posledice zapiranja Rudnika za življenje in razvoj mesta in občine. Pozabljena ni ostala gospodarska kriza, ter znanje in iznajdljivost, ki so prav gotovo vrline prebivalcev ter pogoj za prihodnost, saj le na znanju lahko razvijamo našo občino. Bodočnost Idrije se danes poleg industrije kaže tudi v turizmu in ostalih terciarnih dejavnostih. Vsa ta prizadevanja se kažejo tudi v prizadevanju za vpis na UNESCOV Seznam svetovne dediščine ter projektih, kot so Geopark, Alpsko mesto leta 2011 in drugi razvojno naravnani projekti. Posebej je bila izpostavljena skupna nominacija za

UNESCOV Seznam svetovne dediščine, kjer so predstavniki obeh držav ugotovili, da je bilo skupno delo dobro opravljeno ter da smo, ne glede na rezultat, vsi veliko pridobili. Postavili smo temelje za nadaljnje sodelovanje, saj UNESCO ponuja možnosti ohranjanja nadaljnjih stikov, popisano imamo skupno dediščino, opisan zgodovinski razvoj rudarjenja ... Obojestransko so bile izražene želje za sodelovanje na skupnih projektih, kajti prvi dan smo vsi lahko videli podobnost obeh centrov ter skupno vizijo razvoja dejavnosti le-teh. Direktor Rudnika živega srebra Idrija **mag. Marko Cigale** je srečanje zaključil z mislijo, da smo nekoč bili konkurenca, danes pa želimo sodelovati v novih projektih.

Po skupnem sestanku so se udeleženci odpravili v Antonijev rov, Mestni muzej Idrija ter za zaključek obiskali še klavže.

Po treh letih priprav in usklajevanj z ostalima dvema partnerjema bo še ta mesec na letnem srečanju Odbora za dediščino organizacije UNESCO v Seville odločeno o uvrstitvi te izjemne univerzalne vrednote na UNESCOV Seznam svetovne dediščine. Ne glede na končni rezultat, lahko zaključimo, da je bil storjen ogromen korak v smeri ohranitve dediščine in širjenja znanja o rudarjenju v Idriji. Osnove za sodelovanje med tremi sedaj že pobratenimi mestu so postavljene, tudi na drugih področjih, kot so gospodarstvo, turizem, šolstvo ... Dosedanje sodelovanje kaže, da smo na pravi poti.

Organizatorji so za udeležence konference pripravili vrsto predavanj

So na trav'ci fedrčki nam všeč, na cestah pa odveč

Marija Benčina

Meseca maja, ko trava dobi "fedrčke", je Lapajnetova ulica v Idriji fedrčke, na veliko veselje voznikov, pešcev pa tudi lastnikov poslovnih lokalov vzdolž nje, izgubila. Kljub razumevanju, da je bil poseg več kot potreben in da ga ni bilo mogoče izpeljati čez noč, je asfaltna prevleka vendarle prinesla olajšanje. Ni sicer še tista "ta fina", na izvedbo zgornjega ustroja asfalta bo namreč treba še malce počakati. Prej bo treba še prilagoditi dostope za invalide, ki sicer že obstajajo, a zaradi prevelikega naklona in previsokih robov niso najbolj ustrezni. (Članek je bil napisan še pred dokončno preplastitvijo). Da bi tudi Idrija postala invalidom prijazna občina, se bo odslej ob vseh posegih skušalo kar najustrezneje poskrbeti tudi zanje. Primerna ureditev dostopov ob Lapajnetovi ulici je v letošnjem letu le en tak korak, drugi bo storjen ob prenovi občinske stavbe, ki bo potekala v drugi polovici leta in v sklopu katere bodo obnovljeni hodniki in stopnišča ter zagotovljen tudi ustrezen dostop invalidom v objekt. Še pomembneje pa je, da se bo v stavbo namestilo tudi dvigalo, ki bo invalidom omogočalo dostop do pisarn treh javnih institucij. Tudi to je eden od razlogov, da bo investicija v občinsko stavbo izpeljana v letu, ki finančno Občini ni najbolj naklonjeno, a je letos končno uspelo uskladiti tri proračune, iz katerih bodo črpana sredstva za obnovo. V stavbi na Mestnem trgu namreč poleg Občine domujeta še Upravna enota in Okrajno sodišče in za izpeljavo investicije je treba sočasno imeti vse blagoslove.

Že lani pa je vse potrebne žegne, vključno z evropskimi, dobila sanacija ceste Idrija-Vojško, dela na njej nadaljujejo tudi letos. Na podlagi pogodbe o sofinanciranju iz evropskih virov morajo biti dela zaključena najkasneje do konca junija 2009. Izvedenih bo nekaj zaključnih slojev asfalta ter saniran odsek od Idrije do Nikove, na katerem bodo vozniki zagotovo veseli razširitve ozkega dela cestišča nad Bevkom.

Nadaljevala se bo tudi že lani začeta asfaltacija javne poti od odlagališča Raskovec do domačije V Rovtu, ki je smetišču najbližje in zato najbolj podvržena njegovim vplivom. Za asfaltacijo bo namenjenih 25.000 evrov sredstev rente, katere bistvo je prav odškodnina za vplive odlagališča odpadkov na okolje.

V zadnjem trenutku so se v proračunu našla tudi sredstva za nekaj asfaltacij v KS Črni Vrh. Na relaciji Idrijski Log-Zadlog bosta izvedena kar dva odseka, daljši v dolžini 850

m in krajši, ki bo dolg le 150 m. Pretežno iz državnih sredstev, saj bo Občina zagotovila le sredstva za plačilo DDV-ja, ostalo pa država na podlagi 21. člena Zakona o financiranju občin, bo izvedena asfaltacija odseka lokalne ceste Zadlog-Mala Gora Kovk na relaciji od šole v Zadlogu proti Mali Gori v dolžini 300 m – 120.000 evrov.

Tako bo torej recesiji navkljub nekaj kilometrov cest le izgubilo "fedrčke" in bodo željni guncanja morali zanj poskrbeti na kak drug, mnogo prijetnejši način.

↑ Tudi na cesti proti Mali Gori bo nekaj "fedrčkov" manj

↑ Od Idrijskega Loga do Zadloga makadam vse krajša je nadloga

Izvedeni finančni instrumenti – pika na i v portfelju

Barbara Ukmar

V sedemdesetih in osemdesetih letih je s propadom bretton-woodskega sistema fiksnih tečajev in prehodom na sistem drsečih tečajev prišlo do večje negotovosti pri poslovnem odločanju, kar je povzročilo intenziven razvoj izvedenih finančnih instrumentov, med katere štejemo termenske pogodbe, opcije, zamenjave (t. i. "swap" posli), nakupne bone (imenovani tudi "warranti"), naložbene certifikate in drugo. V tem članku sem bom osredotočila na predstavitev standardiziranih termenskih pogodb ("futures") in opcij, saj menim, da sta to naložbeni obliki, ki investitorjem ponujata možnost ustvarjanja privlačnih donosov, pa vendar sta kot taki vsaj pri nas še vedno dokaj slabo poznani.

TERMINSKE POGODBE

Termenska pogodba je zavezujoč dogovor med dvema pogodbenima strankama, pri katerem se kupec (prodajalec) obveže, da bo kupil (prodal) točno določeno blago v določeni količini na določen dan v prihodnosti po vnaprej določeni ceni. Za razliko od običajnih oz. t. i. promptnih poslov, pri katerih pride do izvršitve dogovorjenega posla najkasneje v dveh delovnih dneh po sklenitvi, je torej pri termenskih poslih izvršitev odložena za več dni, tednov, mesecev, lahko tudi let. Sama definicija se sliši dokaj komplicirano, vendar pa se s termenskimi posli pravzaprav srečujemo tudi v vsakdanjem življenju. Lep primer za to je npr. nakup avtomobila (če izhajamo iz stališča, da ni predplačila) – ponavadi namreč od podpisa pogodbe do plačila in dobave avtomobila preteče kar nekaj tednov. S podpisom nakupne pogodbe se kupec zaveže, da bo za avtomobil plačal pogodbeno dogovorjeno ceno, prodajalec pa se zaveže, da bo to vozilo po tej ceni tudi prodal. Pogodba je tako za obe strani zavezujoča že danes, čeprav bo do izvršitve prišlo šele čez nekaj časa.

Kaj pa termenske pogodbe v finančnem svetu? Na svetovnih termenskih borzah se termenske pogodbe najpogosteje glasijo na naslednje osnovne instrumente: žitarice, živino in meso, hrano (kava, kakav, bombaž, pomarančni sok itd.), surovine in kovine, obrestne mere, valute in indekse. Pogodbe so standardizirane – v pogodbi so namreč določeni količina dobave, dan dobave in kakovost izdelka, stranki pa se dogovorita zgolj o ceni in številu pogodb. Standardizirana oblika teh pogodb pa posledično omogoča večkratno trgovanje še pred zapadlostjo pogodbe, kar pomeni večjo možnost raznih špekulacij in tudi

večjo likvidnost trga. S standardiziranimi termenskimi pogodbami se trguje bodisi na borzah (najbolj znana termenska borza je gotovo Chicago Mercantile Exchange) bodisi na terciarnem oz. OTC trgu (izven organiziranega trga obstajajo vzdrževalci likvidnosti). Ob zapadlosti pa imamo glede same izpolnitve termenske pogodbe dve možnosti. Prva je fizična izpolnitev oz. dostava, druga pa denarna poravnava. V slednjem primeru ne pride do fizične izmenjave, ampak le do finančnih tokov v vrednosti pogodbe.

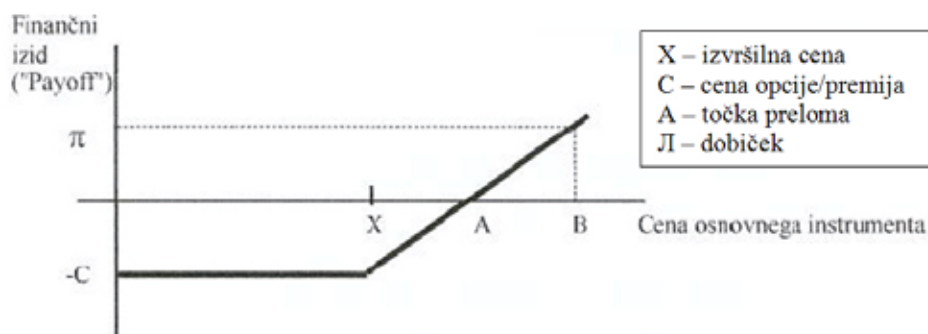
OPCIJE

Opcije so poleg termenskih pogodb druga največja skupina izvedenih finančnih instrumentov. Opcija je pogodba, ki daje lastniku pravico, da kupi ali proda v pogodbi določen predmet po vnaprej določeni izvršilni ceni na dogovorjeni dan ali prej. Iz te definicije je jasno razvidna najpomembnejša razlika med opcijo in termensko pogodbo, in sicer ta, da opcija za kupca ne predstavlja nobene obveznosti, pač pa pravico, ki jo lahko izkoristi, ni pa nujno. V osnovi ločimo nakupne ("call")

in prodajne ("put") opcije. Nakupna opcija daje lastniku možnost, da kupi določen osnovni instrument po vnaprej določeni ceni na določen dan v prihodnosti; prodajna opcija pa možnost, da proda nek osnovni instrument.

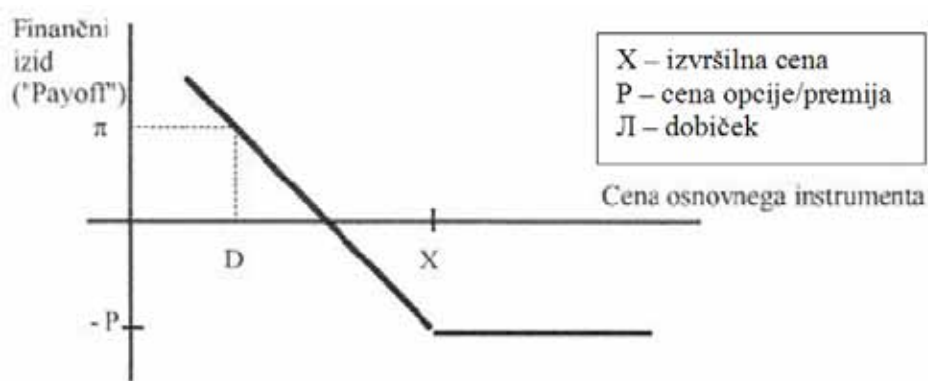
Če za lažje razumevanje zopet vzamemo primer nakupa avtomobila, predpostavimo, da prodajalec kupcu proda opcijo, ki mu omogoča, da po obdobju šest mesecev kupi želeni avtomobil po ceni 10.000 evrov. Če bo po izteku tega obdobja cena avtomobila npr. 10.500 evrov, bo kupec seveda opcijo izvršil, saj bo lahko kupil avtomobil za 10.000 evrov. Če pa bo cena avtomobila ob zapadlosti opcije 9.500 evrov, bo kupec pustil, da mu opcija propade, saj bo lahko brez izvršitve opcije kupil avtomobil 500 evrov ceneje.

Enaka logika velja tudi za opcije v finančnem svetu, s tem da gre v večini primerov za denarno poravnavo. Slika 1 prikazuje strukturo izplačila pri nakupu nakupne opcije. Predpostavimo, da se investitor odloči za nakup nakupne opcije na delnico Allianz, ki ima izvršilno ceno pri 80 evrov, cena delnice na borzi ob nakupu opcije je 70 evrov, opcija pa ga stane 1 evro (določanje cene opcije je dokaj komplicirano, tako da o tem morebiti kdaj drugič). Če tečaj delnice narase npr. na 90 evrov, se mu splača izkoristiti opcijo, saj bo imel v tem primeru dobiček v višini 9 evrov (10 evrov iz naslova razlike med ceno delnice ob vnovčenju opcije in izvršilno ceno, zmanjšano za premijo oz. ceno opcije v višini 1 evro). Točka preloma, kjer je dobiček investitorja

Struktura izplačila pri nakupu nakupne opcije

enak 0, je tako enaka izvršilni ceni, povečani za ceno opcije – pri tečajih, višjih od 81 evrov se torej kupcu splača unovčiti opcijo; pri tečajih, nižjih od 81 evrov pa kupec opcije ne unovči in tako utrpi izgubo v višini plačane premije. Nakup nakupne opcije je torej smiseln takrat, ko investitor pričakuje rastoče tečaje osnovnega instrumenta. Obratno pa je seveda nakup prodajne opcije smiseln ob pričakovanju medvedjega trenda.

Struktura izplačila pri nakupu prodajne opcije

SLIKANICA O »ŽAJFANJU« ČRNOVRŠKIH BIKOV

»Staro pravljico – o biku na zvoniku – mi je pripovedoval stric Nace, ko sem bil še majhen poba,« pravi avtor zgodbe v slikanici. »Vsega mu nisem verjel, saj je v dolgi zimi iz tedna v teden, od slike do slike, z drugimi barvami pripoved dopolnjeval – z novimi dogodki in novimi biki.«

Povejmo še, da so v avtorjevih fantovskih letih nekajkrat – po svoje – zgodbo zaigrali in kot pustne maskare obiskali sleherno vaško hišo – z nameni, ki jih prikazuje tudi slikanica pisatelja, črnovrškega rojaka, Ivana Bizjaka in slikarja Igorja Ribiča.

* 1.

*Črni Vrh je »žajfal« bika,
da iz črnega bi bel postal.*

*Dvigal ga na vrh zvonika,
da bahal bi z njim se iz višav.*

*

Bikec zmeraj je na tleh pristal!

Ivan Bizjak

Igor Ribič

Pred izidom pripovedi O biku na zvoniku bi navedeni verzi za marsikatero sovaščano izzveneli zgolj kot zbadljivka, ki je ne bi bilo prijetno slišati. Toda – pisatelj in slikar sta ustvarila slikanico, ki v bralcu vzbudi ponos pripadnosti vasi, ki je v zadnjih sto letih »nažajfala« najmanj sedmero bikov – oblastnikov.

Pravljica sicer uporabi ljudsko izročilo o črnovrškem »žajfanju« bikov, se pa le simbolično, satirično, humorno in kot barvni prividi dotika zgodovinskih dejstev.

Prvi so jo prebrali akademiki Niko Grafenauer, Matjaž Kmecl in Franc Zdravec. Njihova mnenja so tudi natisnjena v slikanici, ki se začne s hudomušno napovedjo dogajanja:

*No, tako smo »bkžajfarji«
se iz sebe »bkžajfrsko«
vsaj za pusta norčevali.*

*In se – črni žalosti – navkljub
enkrat letno iz srca hahljali,
saj nam pust na nos je dal poljub.*

Slikanico lahko naročite po e-pošti na naslov: sanjska.knjiga@siol.net
ali po telefonu: 01-420-27-00 ali na brezplačni številki: 080-19-30 na Prešernovi družbi – po ceni 17,00 evrov za izvod.

IŠČETE POSLOVNE PROSTORE?

Oddamo poslovne prostore v Idriji v samostojni poslovni hiši.

Stavba je bila zgrajena leta 1969, prostori so bili obnovljeni leta 2000. Poslovni prostori se nahajajo v pritličju stavbe in kleti. Prostori so svetli, klimatizirani in delno opremljeni. Parkirna mesta so za stavbo.

Poslovni prostori se nahajajo v poslovnem objektu Kolektor Synateca (nekdanji Labod) v Idriji (Vojkova ulica 8b).

Opis

- 170 m² pisarniških prostorov v pritličju
- 60 m² prostorov v kleti (primerni za skladišče ali delavnico)
- kletni prostori so s pritličjem povezani s tovornim dvigalom
- ob najemu pisarniških prostorov je možen najem proizvodnih prostorov v izmeri 110 m² (višina stropa cca. 6 m)
- čajna kuhinja
- lastne sanitarije
- parkirišče z zadostnim številom parkirnih mest
- pohištvo, izdelano po meri (opcija)

Kontakt

Kolektor Synatec, d. o. o., Vojkova ul. 8b, 5280 Idrija, T: 05/37 206 50,
F: 05/37 206 60, synatec@kolektor.si, www.kolektorsynatec.si

KOLEKTOR

Informator

ČASOPIS KONCERNA **KOLEKTOR** • Junij 2009

Kolektor se je okrepil s prevzemom podjetja za izdelavo magnetov iz Essna

Ta teden so predstavniki Kolektorja v Nemčiji podpisali pogodbo o nakupu družbe ECS iz Essna, ki izdeluje magnetne. S tem bo koncern Kolektor postal največji ponudnik tovrstnih proizvodov v Evropi, ki so v glavnem namenjeni avtomobilski industriji. Koncern namreč postaja vse bolj sistemski dobavitelj, kar je tudi njegova osnovna usmeritev, ki temelji na lastnem razvoju in organski rasti. Z novo pridobitvijo bo koncern Kolektor letni promet, ki je lani znašal okrog 270 milijonov evrov, povečal za desetino, za prav toliko pa se bo povečalo tudi število delavcev.

Novo podjetje, ki se bo odslej imenovalo Kolektor Magneti GmbH, je v večinski lasti koncerna, ki ga je kupil skupaj z njegovim dosedanjim kitajskim partnerjem Zhong Ke San Huan Hi Tech iz Pekinga. Ta je namreč essenski družbi dobavljal tako imenovane magnetne redkih zemelj, ki jih je tržila na evropskem in ameriškem tržišču. Pogodbo o nadaljnjem sodelovanju in partnerstvu sta pred tem v Idriji podpisala predsednik pekinške družbe San Huan profesor **Wang Zhenxi** in predsednik koncerna Kolektor **Stojan Petrič**. Podpisa se je udeležil tudi direktor Gospodarske zbornice Slovenije **Samo Hribar Milič**, ki je ob tej priložnosti poudaril pomen tega dejanja za krepitev gospodarskih stikov med Slovenijo in Kitajsko. Kolektor je namreč eno redkih slovenskih podjetij, ki se v času gospodarske krize širi z nakupi podjetij, kar priča o njegovi kapitalski trdnosti.

Intervjuja z dvema izvršnima direktorjema – Marjanom Drmoto in Bojanom Poženelom...

- Prvi trdi, da ima komutator še vedno prihodnost, drugi pa, da v Kolektorju ni več treba fizično hoditi od računalnika do računalnika

2

Obiskala sta nas ministra Mitja Gaspari in Gregor Golobič.....

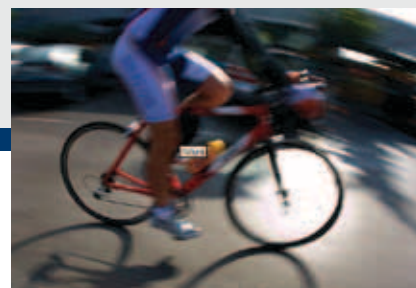
- Le z obiski ministrov po podjetjih lahko vlada v praksi preveri, ali so bili njeni ukrepi za ublažitev gospodarske krize učinkoviti ali ne

11

Rekordna udeležba Kolektorjevih kolesarjev na Maratonu Franja.....

- 109 kolesarjev je sodelovalo na njem, med njimi jih je bilo kar nekaj, ki so se ga udeležili prvič. Pohvaliti gre predvsem dekleta, ki jih je v Kolektorjevi ekipi vsako leto več

20

Gospodarimo v razmerah, ki se bistveno ne izboljšujejo

Zaradi občutno poslabšanih gospodarskih razmer v svetu, ki smo jim bili priča v drugi polovici lanskega leta in so dosegle dno v prvem četrtletju letos ter v prihodnjih mesecih še ne kažejo bistvenega izboljšanja, bomo prisiljeni znižati plače. Delež stroškov dela v prodaji se je namreč v omenjenem obdobju povečal z 18 odstotkov leta 2008 na 28 odstotkov v petih mesecih leta 2009. Naročila koncernu se ne večajo, kot bi želeli oziroma pričakovali, zato ne pričakujemo bistvenih izboljšanj v poslovanju. Vse aktivnosti koncernovih strokovnih služb za omilitev krize se na eni strani kažejo v pridobivanju novih naročil, kar pa zaradi splošne recesije v svetu ne dosega zelene dinamike, po drugi strani pa vlagamo še dodatne napore za zmanjšanje stroškov in seveda tudi stroškov dela.

Ukrepi, ki jih s tem v zvezi sprejema uprava koncerna, so sicer kratkoročni in bodo trajali vse do izboljšanja razmer oz. povečanja naročil.

Zato bomo zmanjšali variabilni del plač družbam na idrijski lokaciji. Posebej pa bomo preko variabilnega dela nagradili tiste, za katere bo ugotovljeno, da so prispevali k večji dodani vrednosti v podjetjih. Z določenim optimizmom lahko gledamo na drugo polletje. Na eni strani bomo koristili ukrep vlade "začasnega čakanja na delo" ob nespremenjenih pravicah zaposlenih, na drugi strani pa pričakujemo tudi rahel dvig naročil. Naredili bomo vse, da zagotovimo polni delovni čas tistim, ki bodo delali na idrijski lokaciji po 1. 10. 2009.

Smo pa ena redkih družb v Sloveniji, ki je konec maja izplačala regres v višjem znesku, kot je določen v kolektivni pogodbi, in s tem izpolnila obveznost do zaposlenih že konec maja.

Uprava koncerna Kolektor

Z novimi programi želimo zmanjšati občutljivost koncerna

Filip Šemrl

47-letni Marjan Drmota se je po končanem študiju na ljubljanski fakulteti za elektrotehniko v začetku leta 1987 zaposlil na takratnem Kolektorju. Prvih osem let je delal na področju avtomatizacije proizvodnje kot konstruktor električnih krmilij in "programabilnih" sistemov in bil del skupine, ki je sooblikovala današnjo strojegradnjo. Leta 1995 je presedlal na področje razvoja izdelkov (komutatorjev), kjer je delal devet let. Nekaj let je bil vodja projektov, nato direktor komutatorskih projektov, leta 2004 pa je postal član dvočlanske uprave Kolektorja Pro, odgovoren za razvojno-tehnološko področje. 1. januarja letos je po novi organizacijski shemi Kolektorja postal izvršni direktor za razvoj celotnega koncerna.

Če se ne varam, je Kolektor med prvimi na svetu uvedel linijsko proizvodnjo komutatorjev. Bo držalo?

To je res. Po letu 1980 je Kolektor intenzivno uvajal velikoserijsko linijsko proizvodnjo komutatorjev, pri čemer je težil k visoki stopnji avtomatizacije. Tudi moja prva naloga ob nastopu službe je bila vpeljava prvega pravega robota v proizvodnjo. To je bil eden prvih, če ne kar prvi robot v Sloveniji, ki je resnično deloval v industrijskem okolju celo svojo življenjsko dobo in bil potem podarjen za delo v "pokoju" na Fakulteto za elektrotehniko. Po letu 1990 je Kolektor krepil položaj tehnološkega vodja, v takratnih gospodarskih razmerah na svetu pa istočasno tudi položaj stroškovnega vodja. Kolektor je v tistih časih igral glede slednjega podobno vlogo kot jo danes daljnookazijski proizvajalci komutatorjev. Razlika med njimi in nami pa je v tem, da v tehnološkem smislu oni niso prav nič prispevali, medtem ko smo mi aktivni na obeh področjih.

Glede na to, da ste bili direktor komutatorskih projektov, bi veljalo iz prve roke izvedeti, kakšni so Kolektorjevi komutatorji?

Kolektorjevi komutatorji so v tehnološkem smislu najboljši na svetu. To z gotovostjo lahko trdim za vse tiste, s katerimi nastopamo na tržiščih, izjema so le največji komutatorji in mikrokomutatorji, ki jih ne izdelujemo. Če govorimo o komutatorjih za pomožne in vse ostale motorje v avtomobilih, o komutatorjih za ročna orodja in komutatorjih v motorjih za belo tehniko, smo tehnološko v samem vrhu. Kot sem že uvodoma dejal, je bil v preteklosti naš komutator tudi cenovno ugoden, v novih razmerah tržne ekonomije, posebno še v zadnjih desetih letih, ko je v svetovnem merilu bil ključni parameter produkta cena in ko so tržišča preplavili izdelki iz Azije, pa kupci za posamezne družine komutatorjev iščejo ponudnika, ki jih ob še sprejemljivi kakovosti ponudi za najnižjo ceno. Komutatorji naših azijskih konkurentov so po ka-

"Komutator ima še vedno prihodnost, kajti vsi dobri sistemi v tehniki so v svojem bistvu enostavni in izjemno učinkoviti. Komutator zagotovo sodi mednje."

Okoliščine v bivši državi so nam glede zahodne konkurence šle na roko.

Zakaj je Kolektor tolikšno pozornost namenjal strojogradnji. Dejstvo je namreč, da ni ravno pametno, da se vsi ukvarjajo z vsem. Stroje za proizvodnjo komutatorjev je mogoče kupiti na tržišču ali njihovo izdelavo naročiti v skladu s svojimi potrebami? Je odločala zaščita tehnoloških postopkov?

Kolektor je in še danes goji zelo tržno naravn razvoj. To pomeni, da želimo na učinkovit način delati stvari, ki jih v določenem trenutku tržišče potrebuje. Torej, naši proizvodi morajo ustrezati tehničnim zahtevam kupcev in biti ekonomsko zanimivi, se pravi, da čim prej prinašajo zaslužek. Pomemben dejavnik v razvoju nekega proizvoda ali tehnologije je čas. Se pravi, da od ideje do uvedbe proizvoda v serijsko proizvodnjo mine čim manj časa. Zato sami izdelujemo stroje in opremo za testiranje in proizvodnjo. Le na ta način lahko prehitimo konkurenco in ne izgublamo energije in časa za usklajevanje in prenos informacij do izvajalcev, obenem pa ščitimo tudi tehnologijo izdelave. Seveda se z rastjo podjetja in skupine ter spreminjanja poslovnih modelov tudi ta model delno spreminja in danes ni enak v vseh hčerinskih podjetjih koncerna Kolektor.

kovosti slabši od naših in temu primerno cenejši. Ker pa cena igra odločujočo vlogo, v ponudbi nekaterih vrst izgublamo tržne deleže. Kolektor se na ta izziv odziva na različne načine; od optimiziranja izdelkov in postopkov za proizvodnjo do iskanja možnosti proizvodnje z nižjimi stroški.

Pravimo, da je komutator zrel produkt. Kaj to pomeni?

Ko govorimo o zrelosti produkta, največkrat menimo, da je v razvojnem smislu težko narediti nekaj, da bi ta izdelek bistveno funkcijsko izboljšali. Komutator je že zelo dolgo zrel produkt, saj ga v funkcijskem smislu poznamo že od samega pojava univerzalnega motorja na prelomu prejšnjega stoletja. Seveda z razvojnega vidika nikoli ne moremo govoriti o popolni zrelosti produkta. Tudi danes poteka razvoj na komutatorjih in izboljševanju njihovih funkcijskih karakteristik. V zadnjih letih je bilo ogromno truda vloženega v spremembe materialov in postopkov izdelave. Danes pa prihajamo tudi na tem področju v obdobje zrelosti.

Torej, na tem področju ni več mogoče odkriti Amerike? Obstajajo že substituti, in tudi Kolektorju to ni tuje!

Ko govorimo o substitutih, nadomestkih obstoječih komutatorjev, moramo biti zelo previdni. Direktnega substituta za komutator, ki je del univerzalnega motorja, ni. Fizikalni substitut za univerzalni motor pa obstaja že več kot 40 let. Gre za elektronsko komutiran motor. Oba motorja sta znana, zato se zastavlja le vprašanje optimalizacije te funkcije in njene izvedbe. Če govorimo o komutatorju kot o zelo zrelem produktu, so možnosti za spremembe njegove funkcije komutacije zelo majhne oziroma bistveno manjše kot na elektronsko komutiranem motorju.

Ko primerjamo univerzalni motor s sodobnim elektronsko komutiranim motorjem, vidimo, da je na današnji stopnji potreb prvi še vedno učinkovit odgovor na zahteve, ki se za bolj sprejemljivo ceno od takega motorja pričakujejo. Dokler tržišče za nekaj, česar ne potrebuje, ni pripravljeno plačati, tako dolgo ne bo potrebe po zamenjavi. Če odmislimo to leto gospodarske in finančne krize, je do nje povpraševanje po komutatorjih stalno naraščalo. Vendar so nam daljnoazijski konkurenti z nižjimi proizvodnimi stroški začeli prevzemati prodajne deleže rasti. Ker smo v družbi ocenili, da se bo ta trend nadaljeval, smo se odločili, da mora Kolektor, ki se je levil v sistem, rast uresničevati s ponudbo drugih proizvodov, kajti z bazično ponudbo to ne bo več mogoče. Zato smo se lotili graditi koncern s prevzemi in notranji razvoj usmerjati tudi na druga področja. Koncern gleda v prihodnost na strategiji, ki je bila zastavljena leta 2007, bo pa potrebna prenove. Takrat smo ocenili, da je stopnja verjetnosti, da nas bo doletela gospodarska kriza 20-odstotna. Čeprav smo upali, da tega morda pa le ne bo, se je prav to zgodilo. Da poja-

snim. Strategijo bo treba malenkostno popraviti v časovnem pogledu, ne pa tudi strategije osnovnih programskih usmeritev.

Na čem bo torej temeljila koncernova nadaljnja rast?

Kolektor, ki je s prodajo blizu 70 % navzoč v avtomobilski industriji, si prizadeva, da bi z vpeljavo novih proizvodov v svoj portfelj ne bil več tako občutno vezan samo nanjo. Kako močno je lahko prizadeta posamezna gospodarska panoga v trenutkih gospodarske krize, lahko prav na avtomobilski industriji vidimo sedaj. Zato veliko stavimo na ponudbo produktov v okviru hišne in industrijske tehnike in na ta način želimo zmanjšati občutljivost celotnega sistema. Taki produkti ali storitve se proizvajajo/izvajajo v nekaterih hčerinskih podjetjih, kot so Kolektor Liv, Kolektor Koling, Kolektor Sinabit, Kolektor Synatec. Seveda pa to ne pomeni, da nekaterih novih produktov, ki jih razvijamo, ne bomo plasirali tudi na področje avtomobilske industrije.

V okviru produktov ta hip dajemo velik poudarek izdelkom na osnovi plastomagnetov, hibridnih komponent, elektronike in specialnih pogonov ter drsnih obročev. To so smeri razvoja, na katerih smo začeli z lastnim razvojem in kjer je bila predvidena predvsem organska rast. Da bi pospešili ta proces rasti, smo se odločili tudi za prevzeme. *(glej prvo stran Informatorja, op. ured.)*

V okviru bazičnih raziskav pa iščemo še ostale priložnosti predvsem v okviru Kolektor Nanotesla Inštituta in Kolektor Magme.

Ko se je Kolektor česa lotil, je vedno želel tržišču

ponuditi tak proizvod, da je z njim osvojil pomemben tržni delež v svetovnem merilu? Postaja proizvodnja plastomagnetnih izdelkov enakovredna komutatorski ponudbi in ponudbi na področju hišne in sanitarne tehnike?

Mi smo želeli z lastnim razvojem in organsko rasto postati pomemben igralec tudi na področju ponudbe izdelkov iz plastomagnetov. Ker smo ugotovili, da je na tržišču premalo prostora za nove ponudnike in bi naš prodor nanj trajal predolgo ali pa bi z lastnim prodorom morali tudi agresivno poseči na področje cenovne politike na teh proizvodih, smo iskali možnost prevzema oziroma nakupa že uveljavljenega podjetja s tega področja. Naš cilj je postati v Evropi najpomembnejši ponudnik izdelkov iz plastomagnetov ter s potencialnimi partnerji ponuditi trgu tudi sintrane magnetne na osnovi redkih zemelj – predvsem sintrane NdFeB magnetne. *(Kolektor je podpisal pogodbo o nadaljnjem sodelovanju med Kolektor Magneti GmbH Essen in Zhong Ke San Huan Hi Tech, ker je na Kitajskem kar 95 odstotkov vseh svetovnih zalog omenjenih surovin, op. ured.).*

Želim še pojasnilo glede tovrstnih proizvodov, da bi bralci vedeli, zakaj se uporabljajo?

Najprej je treba razumeti svet magnetike. Ne želim akademsko pojasnjevati, želim pa povedati, da silo magnetnega polja uporabljamo za različne namene in potrebe. Široka uporaba magnetov je na področju elektromotorjev, kjer smo mi prisotni tudi s komutatorji in kjer bomo predvsem z vidika kupca iskali sinergije.

Z vidika sestave magnetov pa jih lahko razdelimo po eni metodologiji tudi na tiste brez polimerne materiala in na tiste s polimernim materialom. V prvo sodijo trdi feriti, mehki feriti, AlNiCo magneti in sintrani magneti iz redkih zemelj. Njihova uporabnost je sila razvejana, izdelava pa prav nič enostavna, če jih želimo ponuditi v bolj zahtevnih geometrijskih oblikah. Zadnje čase narašča poraba plastomagnetov, pri katerih je magnetnemu materialu dodan določen odstotek polimera, ki omogoča, da se ta material predeluje z brizganjem ali prešanjem v bolj kompleksnih oblikah. V plastično matrico pa lahko kot nosilce magnetnega polja dodajamo različne materiale. Lahko so to redke zemlje ali pa drugi materiali z magnetnimi lastnosti. Mi bomo tržišču ponudili produkte na osnovi plastomagnetov, ki jih bo mogoče vgrajevati v motorje ali pa iz njih izdelovati različne senzorje ali specialne aplikacije.

Kolektor bodo julija obiskali strokovnjaki s področja kadrov

V prvi polovici julija Kolektor oziroma njegova služba za kadre in stike z javnostjo pripravlja kadrovsko konferenco, na kateri bodo sodelovali vidni slovenski strokovnjaki s področja kadrov.

Kadrovska konferenco bodo organizatorji razdelili na dva dela. Dopoldanski del bo namenjen predvsem pregledu vladnih ukrepov, kot odgovor na finančno in gospodarsko krizo, ki je zajela cel svet. Vsi tisti, ki so znotraj koncerna Kolektor in njegovih družb zadolženi za področje kadrov, bodo izmenjali mnenja in izkušnje o ukrepih ter zbrali predloge, kaj bi država na tem področju še lahko naredila.

Popoldanski del konference pa bo namenjen okrogli mizi, katere osrednja tema bo absentizem. Strokovnjaki pravijo, da delodajalce odsotnost z dela zaradi bolezni v povprečju stane nekaj manj kot pet odstotkov mase plač na leto. Na ravni države je vsak dan na bolniškem dopustu v povprečju 35

tisoč zaposlenih, kar nas vse stane dva odstotka BDP. Udeležbo na okrogli mizi so že potrdili predstavniki ministrstva za zdravje, ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Gospodarske zbornice Slovenije ter lokalni zdravniki medicine dela.

Ključ do uspeha je inovativnost

Rok Vodnik

Osrednja tema letošnje 14. marketinške konference so bile spremembe – družbene, gospodarske, spremembe vedenja potrošnikov, spremembe miselnih okvirjev ipd.

V Portorožu je bil govor predvsem o novih izzivih, novih pristopih, novih trgih in novih kupcih.

Med ekonomisti in strokovnjaki za management velja, da mora podjetje za uspešno rast in preživetje na vsakih 3–7 let prenoviti ali pa spremeniti svoj poslovni model glede na spremenjeno okolje. V Kolektorju smo ga od leta 1994, ko smo se podali na samostojno tržno pot, tudi dejansko večkrat nadgradili oz. spremenili, ne vedno zavedajoč se zgornjega pravila. V to so nas enostavno prisilile spremenjene tržne razmere. V prvih letih samostojne tržne poti je bil poudarek predvsem na vzpostavitvi lastne tržne funkcije, lastne tržne mreže in distribucijskih kanalov. Ko je Kolektor zrasel v največjega evropskega proizvajalca komutatorjev, je sledila sprememba poslovnega modela, in sicer odločitev za globalizacijo. Aktivno se je začelo osvajati ameriški in azijski trg ter postavljati oz. prevzemati proizvodnje komutatorjev v ZDA, Koreji in kasneje v Nemčiji, Braziliji in na Kitajskem.

Nato pa se Kolektor v obdobju, ki sledi (v letih 2004–2006) začne soočati z novimi tržnimi razmerami: postane največji svetovni proizvajalec komutatorjev s 50-odstotnim evropskim in 20-odstotnim svetovnim tržnim deležem, vedno močnejše se začne pojavljati nizkocenovna konkurenca iz Azije. Kolektor izgubi položaj stroškovnega vodje, komutator pa postane z nekaj izjemami (bencinska črpalka, stop-start zaganjalnik, 2M komutator) zrel produkt, ki ne dopušča večjih tehničnih sprememb, preobratov. Jasno nam postane, da na komutatorju v prihodnosti ne bo več mogoče dosegati rasti, da bo že boj za obrambo našega položaja na trgu težak. Zato pride do ponovne potrebe po spremembi poslovnega modela in logična pot je bila diverzifikacija, kar je pomenilo razširitev produktov in storitev, ki bi jih Kolektor lahko ponudil na trgu. Seveda pa odgovor na vprašanje – kaj, katere produkte, storitve ponuditi – ni bil niti najmanj enostaven. Sledil je miselni proces, lahko rečemo tudi čas učenja, skozi katerega smo določili, katere kompetence imamo in jih želimo nadgraditi predvsem z vidika razvoja, tehnike in trženja. Skozi ta proces in postavljeno strategijo imamo tako danes jasno določene panoge, v katerih nastopamo. To so avtomobilska panoga, hišna tehnika in industrijska tehnika ter produktne in storitvene segmente, ki jih kot skupina Kolektor ponujamo, razvijamo in znotraj katerih želimo v naslednjih letih ustvariti rast Kolektorja. Tako skupina Kolektor že danes 50 % prihodkov ustvarja izven programa komutatorjev, na novih produktih pa bosta tudi v prihodnje temeljila nadaljnja rast in razvoj. Zato bo v prihodnosti zelo pomembno izgraditi novo prepoznavnost Kolektorja kot ponudnika rešitev in kot razvojnega partnerja svojim kupcem v panogah, kjer je prisoten.

V Kolektorju nam ni treba fizično hoditi od računalnika do računalnika

Filip Šemrl

Bojan Požnel je na ljubljanski strojni fakulteti diplomiral leta 1975 in se že med študijem ukvarjal z informatiko na področju statistike. Zaposlil se je v cerkljanski Eti, kjer je bil v njeni livarni naprej vodja tehnologije, potem pa jo je osem let tudi vodil. S položaja pomočnika direktorja razvoja v Eti je januarja leta 1990 prišel na Kolektor. Takoj po prihodu v nov kolektiv se je v njem začel ukvarjati z informatiko, s spremljanjem proizvodnje v Kolektorjevi orodjarni, potem na ravni celotnega podjetja in prek tega do projektov uvajanja poslovnega informacijskega sistema SAP/R3. Poverili so mu vpeljavo proizvodnega modula (PP) v sklopu vpeljave celotnega SAP/R3, ki so ga leta 1998 uspešno uvedli v uporabo. Do leta 2004 se je stalno ukvarjal z informatiko, s programiranjem numerično krmiljenih strojev in izboljševal aplikacijo spremljanja proizvodnje, ki je še vedno v uporabi. S 1. januarjem leta 2004 Bojan Požnel prevzame vodenje Informatike na ravni Kolektor Group, tako da danes skrbi tako za poslovno informatiko (SAP) kot za vse ostale dele informacijskega sistema (e-pošta, registracija časa, poslovanje s carino, intrastat, intranet, IP telefonija, varnostne kopije ...) na ravni koncerna Kolektor Group.

1. januarja letos pa je prevzel mesto izvršnega direktorja za področje informatike za celotno skupino Kolektor.

Kakšno je bilo stanje na področju informatike v podjetjih, ko ste leta 1990 zamenjali delodajalca?

Tistega leta sta bila na tem področju Eta in Kolektor enakovredna, morda je bila Eta celo malo pred njim. Kasneje pa je Kolektor zelo hitro napredoval. Vpeljali smo zelo moderne informacijske vsebine, med drugim CAD/CAM sisteme, kot je Pro Engineer (3D modeliranje) in druge, tako da smo sorodna podjetja in ne samo Eto prehiteli za najmanj pet let. Prepričan sem, da je Kolektor postal referenčna firma v slovenskem prostoru, tako na področju poslovnega informacijskega sistema (SAP ERP), na področju konstruiranja, modeliranja in NC

tehnologij kot na področju Microsoftovih rešitev. Lep primer je nedavna NT konferenca o informatiki v Portorožu (o tem preberite intervjuvančovo poročilo, op. ured.), na kateri sta predavala kar dva Kolektorjeva informatika.

Kaj je bilo tisto, kar je bilo odločilno, da je Kolektor zagrabil in postal na tem področju med vodilnimi?

Vodstvo nas ni omejevalo pri naših idejah. Predlagali smo jim uvedbo Pro Engineerja in dobili zeleno luč, kar je danes standard za celoten koncern. Ko smo se odločali za poslovni informacijski sistem, smo pregledali ogromno programskih rešitev in ugotovili, da je SAP/R3 za nas optimalni sistem. Smo naredili in dela. Šele leta za nami so ju uvedla tudi druga podjetja. Kolektor je bilo prvo podjetje v Sloveniji, ki je uvedlo SAP poslovni informacijski sistem. Brez tega sistema si danes ne moremo predstavljati delovanja podjetja. Omogoča namreč

avtomatizacijo proizvodnje, izjemno produktivno delo, zahteva pa tudi strokovno zelo usposobljene informatike in ne nazadnje končne uporabnike.

Če vas prav razumem, vam aplikacije posameznih programov nudijo več, kot bi potrebovali oziroma težko dohajate ponudeno?

Prebral vam bom naslednje: "Inteligenčni koeficient povprečnega uporabnika se iz generacije v generacijo veča, a vseeno z manjšim tempom, kot napreduje tehnologija." (glej časopis *Finance*, 27. 5. 2009, op. ured.) Zato ne preseneča, da imamo informatiki včasih probleme z uporabniki, ker si ti često ne vzamejo dovolj časa, da bi pregledali vsa navodila. Mi jih poenostavljena stalno objavljamo na hišnem intranetu. Saj ni problem samo pri nas, nič boljše ni, če odprete kakšno spletno stran državne uprave. Kljub navodilom se morate zelo potruditi, da lahko izpolnite najbolj enostaven obrazec. V hiši imamo internet, intranet, IP telefone, delamo na sistemu za video konference s kamerami na osebnih računalnikih. Kljub gospodarski krizi imamo posluš za vse tehnične novosti, ki pa seveda morajo v končni fazi prispevati k povečanju dodane vrednosti.

jo potrebovali. V zadnjem času uporabljamo tudi Microsoftovo rešitev za upravljanje infrastrukture, ki nam omogoča, da se na daljavo "inštalirajo" ali "odinštalirajo" posamezni programi.

Ko govorimo o daljavah, naj spomnim na dejstvo, da ima koncern proizvodna podjetja po vsem svetu. Kako sledite proizvodnji v njih, saj so ta na Kitajskem, v Južni Koreji, ZDA, Braziliji itd.?

Drži, nadziramo tisto, kar nas zanima. Proizvodnjo v posameznih Kolektorjevih tovarnah po svetu spremljamo že precej časa. Informacijski sistem premošča tudi časovne razlike med posameznimi lokacijami. Dogodki se namreč dogajajo v realnem času. Vsa strojna oprema je nameščena na matični lokaciji v Idriji, oddaljene lokacije po svetu pa so preko interneta povezane na centralno lokacijo v Idriji.

Ko ste odpirali tovarno v Laktaših v Republiki srbski (BiH), ste imeli največji problem prav z zagotavljanjem povezave na centralni informacijski sistem, saj do tega kraja ni bila speljana primerna telekomunikacijska infrastruktura. Bila je lokacija z belo liso?

"Prvi v Sloveniji, bilo je leta 1998, smo uvedli Pro Engineer informacijski sistem, ko je bil ta še neznan. Premalo nas je bilo, da bi tržili licenco."

Se pravi, da posodabljanje informacijskega sistema za Kolektor ni nikoli bilo samo strošek?

Natanko to, in zato lahko zatrdim, da je tudi informatika prispevala k razvoju koncerna, da danes Kolektor je to, kar je. Če bi na tem področju stopicali na mestu, bi nas zagotovo drugi prehiteli. Kolektorjevi informatiki delujemo proaktivno. To pomeni, da pridemo k uporabniku in mu predstavimo možnosti uporabe posamezne aplikacije.

Imate možnost sledenja. Uporabljajo vsi tisto, kar jim je dano v uporabo?

Uporabo vsakega Microsoftovega produkta, ki ga uporabljamo preko licenčne pogodbe (npr. projektni sistem), sledimo in izvajamo t. i. meritve licenc in na osnovi tedenskih poročil izvajamo optimizacijo uporabe. Iz poročil sledi, kdo in koliko časa je posamično aplikacijo uporabljal, ali pa je sploh ni. Na ta način krčimo število potrebnih licenc. Zgodilo se je, da smo za neko aplikacijo dobili 100 zahtevkov o namestitvi, končno se je izkazalo, da je bilo dejansko samo 20 takih, ki so

V BiH so na tem področju razmere še vedno slabe. Zdaj obratuje brezžična povezava do 25 kilometrov oddaljenega hriba nad Laktaši. Sledili smo signalu iz naše tovarne v Laktaših in ugotovili, da potuje najprej na Hrvaško, od tam pod Jadranskim morjem do Ancone, naprej na Dunaj in prek Celovca do Ljubljane, od tu pa do nas v Idrijo. Moram pa povedati, da sedaj povezava dokaj dobro deluje. Hujši problem smo imeli s Kitajsko oziroma s povezavo z našima podjetjema v tej daljnoazijski državi. Kitajska namreč ni dovoljevala uporabe ADSL telefonov. Ko je bilo končno to dovoljeno, problemov ni bilo več. Prednost SAP informacijskega sistema je tudi v tem, da ima tako dober uporabniški vmesnik, da po internetu prenaša samo podatke, njihova interpretacija pa se izvaja na lokalnem računalniku preko t. i. GUI-ja (uporabniški grafični vmesnik).

Koliko delavcev šteje vaša informacijska služba?

V njej delata dve skupini informatikov. Ena skrbi za delovanje SAP centralnega informacijskega sistema, ki šteje pet delavcev, prav toliko jih je

v drugi skupini, ki se ukvarja z Microsoftovimi rešitvami (z elektronsko pošto, intranetom, itd.). Tako malo pa jih imamo zato, ker smo prešli na popolno samodejnost sistema. Na osmih fizičnih serverjih (strežnikih) na centralni lokaciji v Idriji ta trenutek deluje preko sto virtualnih serverjev, na katerih se izvajajo določene aplikacije. Že nekaj let nismo instalirali praktično nobenega klasičnega strežnika. Pred leti pa je bil za vsako tako aplikacijo potreben fizični strežnik. Strežniki imajo zelo malo diskovnega prostora, saj se vsi podatki zapisujejo na t. i. diskovna polja (SAN). Vsi podatki se poleg tega kopirajo na trakove, za kar uporabljamo t. i. tračne knjižnice, vsak dan delamo varnostne kopije z različnimi termini shranjevanja, odvisno od pomembnosti podatkov. Kajti v primeru potresa, požara, udara strele, ne smemo izgubiti nobenega podatka.

Glede na velikost koncerna bi pričakovali več ljudi v vaši službi?

Z desetimi ljudmi obvladujemo ogromno družbo z več tisoč računalniki. Primerljive družbe, denimo Krka, ima dvakrat več računalnikov kot Kolektor, v Informatiki pa zaposlenih 87 ljudi. V Gorenju jih na tem področju dela 100, banke jih imajo še več. Če hočeš s tako majhno ekipo obvladovati tolikšen obseg dela, potem moraš imeti super orodja. Vanje smo vložili veliko denarja in energije, zato tudi

uspeh ni izostal. Vseskozi smo se obnašali racionalno, na novo smo zaposlili zares šele, ko ni šlo drugače.

V času akvizicij (prevzemov) je treba informacijske sisteme kupljenih podjetij prilagoditi hišnemu informacijskemu sistemu?

Imamo sistem, za katerega lahko rečem, da nam omogoča zelo hitro prilagoditev. Imamo zelo visoke standarde, če jih kupljeno podjetje ne izpolnjuje, se moramo potruditi, da ga čim prej spravimo na zahtevano raven. Največji problemi so bili tam, kjer so imeli "na kožo" napisane aplikacije. Če je potrebno, napišemo tudi sami kakšen program, da pa bi imeli svoje aplikacije, tega pa ne. Za nas so pomembni SAP/R3, PRO/E, Microsoft Office, MS operacijski sistemi. V uporabi imamo sisteme, ki so mednarodno priznani in pomenijo primerjalno prednost pred konkurenco.

Kaj bo na področju informatike še potrebno narediti v prihodnje?

Bistvo je, da bo naša Informatika še naprej sledila strategiji koncerna na eni strani in zahtevam uporabnikov na drugi strani. Prav tako mora biti stalno prisotna možnost hitrega prilagajanja novim razmeram na tržišču – na kratko: v zelo kratkem času mora podpreti in realizirati spremembe, ki jih sprejme poslovodstvo.

Skupaj dvigujemo oblake

Bojan Poženel

Letošnja NT konferenca, na kateri smo aktivno sodelovali tudi informatiki iz Kolektor Groupa, je imela slogan Skupaj dvigujemo oblake. Namen konference je bil prikaz novih tehnologij Microsofta za uspešno poslovanje v časih krize. Udeleženci so na vrsti predavanj, predstavitev, delavnic in srečanj s tujimi in domačimi strokovnjaki spoznavali trende v IT tehnologiji in poslovne aplikacije za različna področja. Prav tako so bili prikazani načini in ideje, kako čim manj stresno prebroditi težke gospodarske čase in se pripraviti na čas, ko bo kriza mimo in bomo lahko ponovno začeli z rastjo.

Med predstavljenimi tehnološkimi novostmi je izstopal nov operacijski sistem Windows 7, ki bo zamenjal odhajajočo Windows Visto. Zadevo smo v Kolektorju že preizkusili in tudi mi se pridružujemo mnenju, da je to res "ta pravo", česar si za Visto nismo upali trditi. Predstavljen je bil sporočilni sistem Microsoft Exchange Server 2010 in zbirka Microsoft Office 2010 ter novi Windows server 2008 R2.

Na področju varnosti je Microsoft predstavil tudi rešitev Microsoft Forefront Stirling, prihajajočo rešitev za zagotavljanje celovite varnosti poslovnih omrežij. Gre za celovito rešitev, ki vključuje centralizirana orodja za upravljanje varnosti in celotno paleto izdelkov za zaščito odjemalcev, strežnikov Exchange in SharePoint ter roba omrežja. Uporabnikom poenostavlja upravljanje strežnikov in preiskovanje incidentov ter tako pospeši odziv administratorjev na varnostne dogodke v sistemih.

Program NT konference je bil sestavljen iz petih sklopov – temeljna infrastruktura za boljše poslovne rezultate, povečevanje uporabniške storilnosti in učinkovitosti, učinkovit razvoj aplikacij in njihova optimizacija, programska oprema in storitve ter nove tehnologije.

Zanimiva je Microsoftova vizija programske opreme naslednje generacije, ki združuje bogato okolje na namizju ali strežniku ter storitve, ki se nahajajo v "oblasti". Uporabniki lahko v svetu programske opreme in storitev do svojih podatkov dostopajo od koderkoli in s katerekoli naprave, njihovi podatki pa so stalno osveženi in vedno na voljo. Razvijalci, strokovnjaki za informacijske tehnologije in poslovni odločevalci so lahko na NT konferen-

enci 2009 spoznali priložnosti, ki se jim odpirajo z novim pristopom k programski opremi. Predstavljeni so bili tako različni načini uporabe kot tudi ključne tehnologije, med katerimi so Windows Azure, storitvena platforma Azure Services Platform, tehnologija Live Mesh za sinhronizacijo podatkov med različnimi platformami in rešitve Live za podjetja in končne uporabnike. Zadeva je kot ideja izredno zanimiva, vendar se ob tem poraja kopica dvomov in podvprašanj, na katera zaenkrat še ni odgovora. Pustimo se presenetiti.

Na NT konferenci smo letos prvič kot predavatelji sodelovali tudi delavci IT Kolektor Group, in sicer z dvema zelo odmevnima predavanjema.

Izvršni direktor koncernove informatike Bojan Poženel je na srečanju vodilnih v IT (t. i. CIO-tov) predstavil razloge za uvedbo programskega paketa za upravljanje celotne Microsoftove infrastrukture v skupini Kolektor Group. Osnovna tema predstavitve je bila uspešna združitev štirih programskih paketov: Management delovnih postaj (Configuration Manager 2007), Nadzor strežnikov (Operation Manager 2007), Backup MS strežnikov (Data Protection Manager) in upravljanje virtualizacije (Virtual Machine Manager) v delujočo celoto. Tako združen paket je bil v Sloveniji postavljen med prvimi, še večjo vrednost pa ima, da je bil celoten sistem postavljen z internimi strokovnjaki, strokovnjaki MS so izvedeno delo samo celostno pregledali in ga v celoti pozitivno ocenili.

Drugo predavanje je izvedel **sistemski administrator v IT Gorazd Šemrov**, ki je imel predavanje z naslovom Celovita rešitev upravljanja IT infrastrukture z družino System Center. Predavanje je bilo namenjeno sistemskim administratorjem, z veliko tehničnimi detajli pa je bila udeležencem predstavljena tehnična plat uvedbe System Centra in razjasnjeno ozadje delovanja in povezave na programske rešitve za celovito obvladovanje Microsoft infrastrukture v tako celoviti organizaciji, kot je Kolektor Group. Predavanje je bilo na visoki strokovni ravni, podkrepjeno s posameznimi praktičnimi prikazi, saj je bil Šemrov vodilni član ekipe IT Kolektorja pri postavitvi celotnega sistema.

Ministra Gaspari in Golobič sta se srečala s širšim vodstvom koncerna Kolektor in direktorji vseh njegovih družb

Polona Šemrl

Minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Gregor Golobič ter minister za razvoj in evropske zadeve mag. Mitja Gaspari sta obiskala Kolektor. Predstavnika vlade sta predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič in glavni izvršni direktor Radovan Bolko predstavila koncern, ambiciozne načrte, ki jih želi Kolektor uresničiti do leta 2017, nove programe in novo pridobitev, Razvojno-tržni center, v katerem so – kot že njegovo samo ime pove – združili tržno in razvojno funkcijo.

Več kot 30 člansko širše vodstvo koncerna, v katerem so koncernovi izvršni direktorji in direktorji koncernovih družb, s predsednikom koncerna Kolektor Stojanom Petričem na čelu, je bilo s srečanjem z ministroma zelo zadovoljno. Dobilo je namreč konkretne odgovore na vprašanja, ki jih je imelo zanj. Ministra Gaspari in Golobič sta prva uradna visoka gosta, ki sta obiskala Kolektorjev Razvojno-tržni center, v katerega so se prvi zaposleni vselili v začetku maja, povsem končan pa bo do konca leta. Razvojno-tržni center je dokaz, da Kolektor namerava uresničiti ambiciozno zastavljene cilje. V naslednjih letih zato zelo veliko pričakuje od svojih zaposlenih, predvsem pa od visoko usposobljenih strokovnjakov, ki so že oziroma še bodo dobili mesto v Razvojno-tržnem

centru. Zastavljene cilje naj bi dosegli predvsem z organsko rastjo in akvizicijami.

Glavni izvršni direktor Radovan Bolko je ministroma predstavil koncern kot izrazito razvojno usmerjeno podjetje, ki gradi na znanju in inovativnosti. Predstavil je nove razvojne projekte, katerih skupna investicijska vrednost je od 40 do 50 milijonov evrov. Prinesli pa naj bi od 50 do 100 milijonov evrov prometa. Kolektor je v preteklosti vse projekte financiral sam, za javnimi sredstvi so se začeli ozirati šele pred kratkim. Uspeli so na štirih projektih, za katere bodo v naslednjih treh letih dobili 3 milijone evrov.

Zadovoljstva z obiskom pa niso izrazili le gostitelji pač pa tudi gosta, ki sta se strinjala, da je smotrno obiskovati podjetja, kakršno je Kolektor. Minister za razvoj in evropske zadeve mag. Mitja Gaspari je mnenja, da lahko le na ta način vlada v praksi preveri, ali so bili sprejeti ukrepi učinkoviti ali ne. Minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Gregor Golobič pa je izrazil zadovoljstvo nad načinom, s kakršnim se je Kolektor soočil z gospodarsko krizo, predvsem pa je pohvalil koncernovo razvojno naravnost in zavedanje, da je potrebno krizo ne samo premagati, pač pa se iz nje izvleči močnejši.

Zbranim so spregovorili (od leve proti desni) Radovan Bolko, glavni izvršni direktor, Gregor Golobič, minister za visoko šolstvo znanost in tehnologijo, Stojan Petrič, predsednik koncerna Kolektor, in mag. Mitja Gaspari, minister za razvoj in evropske zadeve

Pred srečanjem sta predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič in minister za razvoj in evropske zadeve mag. Mitja Gaspari izmenjala nekaj besed

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO

► Koncern Kolektor razpisuje štipendije

KOLEKTOR GROUP

Vodenje in upravljanje družb d.o.o.
Vojkova 10, 5280 IDRIJA

• univ. dipl. inž. strojništva	3 štipendije
• univ. dipl. inž. elektrotehnike	3 štipendije
• univ. dipl. inž. kemije	1 štipendija
• univ. dipl. inž. računalništva in informatike	1 štipendija
• univ. dipl. ekonomist	2 štipendiji
• elektrotehnik elektronik	1 štipendija
• gimnazija	5 štipendij

KOLEKTOR SIKOM

Proizvodnja komutatorjev d.o.o.
Vojkova 10, 5280 IDRIJA

• univ. dipl. inž. strojništva	1 štipendija
• dipl. inž. strojništva	1 štipendija
• dipl. kemijski inženir	1 štipendija
• elektrotehnik	1 štipendija
• strojni tehnik	2 štipendiji

KOLEKTOR LIV

Predelava plastike d.o.o.
Industrijska c. 2, 6230 POSTOJNA

• univ. dipl. inž. strojništva za tehnologijo	2 štipendiji
• univ. dipl. inž. strojništva za konstruktorstvo	2 štipendiji
• dipl. inž. strojništva	2 štipendiji
• strojni tehnik- višji letnik	4 štipendije

KOLEKTOR ORODJARNA

Načrtovanje in izdelava orodij ter orodjarske storitve d.o.o.
Vojkova 10, 5280 IDRIJA

• univ. dipl. inž. strojništva	1 štipendija
• dipl. inž. strojništva (bolonjski program)	1 štipendija
• univ. dipl. inž. elektrotehnike	1 štipendija
• dipl. inž. elektrotehnike (bolonjski program)	1 štipendija
• elektrotehnik	1 štipendija
• strojni tehnik PTI	1 štipendija
• oblikovalec kovin - orodjar	1 štipendija

Prijave za dijake in študente vseh letnikov:

Podružnica Postojna

• univ. dipl. inž. strojništva	1 štipendija
• dipl. inž. strojništva (bolonjski program)	1 štipendija
• strojni tehnik PTI	1 štipendija
• oblikovalec kovin - orodjar	1 štipendija

ASCOM

Proizvodnja komutatorjev in drsnih obročev d.o.o.
Vojkova 10, 5280 IDRIJA

• univ. dipl. inž. strojništva	2 štipendiji
• univ. dipl. inž. elektrotehnike	2 štipendiji

NEBESA

Gostinske storitve, d.o.o.
Vojkova 10, 5280 IDRIJA

• organizator dela v gostinstvu	1 štipendija
• gostinski tehnik	2 štipendiji
• kuhar	2 štipendiji
• natakar	2 štipendiji

Štipendistom nudimo:

- > sodelovanje pri izdelavi seminarskih, raziskovalnih in diplomskih nalog,
- > uporabo sodobne tehnične opreme,
- > mentorstvo pri praktičnem delu,
- > financiranje dodatnega izobraževanja že med šolanjem,
- > sofinanciranje strokovnih ekskurzij v tujino,
- > prakso v tujini,
- > delo na posameznih projektih,
- > zaposlitev po končanem šolanju.

Prijavi priložite:

- > življenjepis,
- > zadnje šolsko spričevalo oz. potrdilo o opravljenih izpitih,
- > priznanja in pohvale za dosežke med dosedanjim šolanjem,
- > potrdilo o vpisu za šolsko leto 2009/2010.

Prijave pričakujemo do 15. avgusta 2009 na naslov:

KOLEKTOR GROUP d.o.o.
Vojkova 10, 5280 IDRIJA, s pripisom: ZA ŠTIPENDIJO
ali na e-naslov: stipendije@kolektor.si

www.kolektor.si

Najboljši inovatorji leta 2008

Tomaž Mlečnik

Slabše gospodarske razmere na trgu niso odvrnile od dela naših inovatorjev, ki so v preteklem letu pridno polnili inovacijski portal z novimi idejami z vseh poslovnih področij v podjetjih na idrijski lokaciji. Skupaj se je tako nabralo v letu 2008 kar 894 novih idej.

Pri iskanju najboljših inovatorjev v letu 2008 smo se odločili za malo spremenjen pristop in najboljše inovatorje izbirali med tistimi, ki so največ svojih idej tudi realizirali.

Najboljšim inovatorjem bodo nagrade podeljene v šestih kategorijah. Za področje malih izboljšav, koristnih predlogov in tehničnih izboljšav bodo nagrade prejeli najboljši posamezniki, v preostalih treh kategorijah pa bodo nagrajena poslovna področja. Za največ uresničenih timskih idej bo nagrado prejelo **poslovno področje Vlek**, za največ realiziranih idej v režijskih službah **poslovno**

področje Logistika Sikom in za največ uresničenih idej na **proizvodnem področju Divizija A**.

Zadnje tri nagrade so namenjene predvsem spodbujanju timskega dela pri iskanju novih rešitev znotraj podjetja in prav delež timskih idej se je v letu 2008 glede na leto poprej zelo povečal, kar kaže, da se zaposleni vse bolj zavedajo, da je za skupen uspeh potrebno sodelovanje.

Glede na veliko število inovatorjev je bil izbor najboljših inovatorjev tudi letos težek. Odločili smo se, da nagradimo najboljše in najbolj prizadevne inovatorje po posameznih poslovnih področjih, ti pa so: **Jure Gantar, Albert Lapanje, Zdravko Pelhan, Ivan Štucin, Mirko Paurevič, Fatmir Zečiri, Boris Kavčič, Aljoša Rupnik in Milan Razpet.**

Vsem nagrajenim inovatorjem iskreno čestitamo.

Nagrada za področje Male izboljšave Boštjan Brelih

V podjetju se je najprej zaposlil v nekdanji Diviziji D, se nato ob selitvi preselil v Divizijo C in kasneje sodeloval pri selitvi proizvodnje velikih komutatorjev v Laktaše v BiH. Po končani selitvi je sprejel izziv in delo nadaljeval na oddelku rotorji znotraj Divizije C. Trenutno se sooča z novimi problemi in jih tudi uspešno rešuje na lepljenju rotorjev znotraj podjetja Kolektor KFH. Kot sam pravi, izzivov nikoli ne zmanjka.

Ker neprestano nekaj izboljšuje, si je v letu 2008 prislužil nagrado za področje malih izboljšav s kar osmimi realiziranimi malimi izboljšavami, in sicer: Centrirni trn na stroju za insertiranje gredi, Omejilec na zaseku sider, Omejilec za doziranje gredi v primež, Oznaka št. tačke v programu za merjenje pozicije magnetov, Prešanje rotorjev za IA z dvema tabletama, Vzmet na obseku, Zaščita laserja na merjenju pozicij magnetov in Zaščita sond na stroju za insertiranje gredi.

Nagrada za področje Koristni predlogi Jože Kavčič

Najbolj prizadeven v letu 2008 na področju koristnih predlogov je bil Jože Kavčič, ki je zadnja leta zaposlen na Ascomu. Ob vprašanju, kje vse na Kolektorju je že delal, mi je naštel celo vrsto delovnih mest. Kot pravi, pa je največ časa zdržal na štancah, kjer mu je delo zanimivo in vedno je dovolj problemov, ki jih je potrebno rešiti. Glede

na to, da je v podjetju zaposlen že dobrih 33 let, mu vsekakor verjamemo, da ima dovolj izkušenj za reševanje problemov na štancah.

V preteklem letu je prijavil in realiziral kar deset koristnih predlogov, kar vsekakor zasluži posebno pohvalo. Vsem nam je lahko za zgled.

Glede na področje dela so vsi prijavljeni koristni predlogi s področja štanc in naj jih omenim samo nekaj: Deljena odrezilna matrica, Izpih odpada stranskih nožev, Vpenjalec nožev z zatičem in še bi jih lahko naštevali tja do deset.

Nagrada za področje Tehnične izboljšave Milan Česnik

Milan Česnik je v podjetju zaposlen že od leta 1975. Kot sam pravi, je imel sprejemni izpit na rajbarjih, kmalu zatem pa je začel delati na surovcih, kjer je v okviru Divizije A zaposlen še danes. Je eden tistih ljudi v podjetju, ki vsak problem, na katerega naleti, sprejme z izzivom, da ga reši, kar mu vedno uspe. Kljub temu da je že zelo dolgo zaposlen na istem delovnem mestu, mu ne zmanjka novih idej in mu tudi vedno znova uspeva rešiti nastale probleme.

Kot uspešnega inovatorja sem Milana povprašal za nasvet, kako priti do novih idej. Pravi, da je treba problem poiskati in se soočiti z njim, za konec pa ga še uspešno rešiti in medtem že poiskati novega, saj pravi, da ko si enkrat v vrtincu, se ne da ven.

Nagrada za področje tehničnih izboljšav je tudi letos prišla v prave roke, saj je Milan prijavil in realiziral kar štiri tehnične izboljšave: Prosto vpeti kovalni čep za obojestransko kovanje kljukic, Racio izvedba kom. 00251, Sojemalo za struženje grafita kom. 11374 in Vodilno-omejilna zvezda za spodnji zasek surovcev.

Prizidek hale Vlek

Konec meseca bodo predali v uporabo 350 kvadratnih metrov prizidka k hali Vlek, ki je bil najprej načrtovan kot skladišče, kasneje pa bo služil namestitvi nove tehnologije za izdelavo bakrenih profilov. Denar za objekt je prispevala družba FMR, za tehnologijo pa Kolektor Sikom. Kot je povedal direktor FMR **Andrej Kren**, kljub gospodarski krizi njihova družba investira v nepremičnine, ki jih potem oddaja v najem. Po besedah direktorja Vleka **Igorja Bončine** je obstoječa hala za novo tehnologijo iztiskanja bakrenih profilov postala premajhna. Prizidek je tudi v srebrni barvi, kakor RTC in je drugačne barve od ostalih Kolektorjevih hal, saj se že sklada z novo celostno podobo koncerna in zato ni več opečnate barve oziroma barve bakra.

Kako obvladovati proizvodne procese in nižati stroške?

Polonca Pagon

Podjetje Kolektor Sinabit je maja letos v Postojni organiziralo seminar na temo proizvodno-informacijskih (MES) rešitev v praksi. Enodnevnega seminarja z naslovom **Kako obvladovati proizvodne procese in nižati stroške** se je udeležilo kar 34 strokovnjakov iz 19 slovenskih proizvodnih podjetij. Slušatelji so poleg predstavitve proizvodno-informacijskih sistemov in produktov nemškega podjetja Coscom spoznali tudi podjetje Kolektor Orodjarna, kjer je vpeljan referenčni proizvodno-informacijski sistem.

Naraščanje stroškov in konkurenca na trgu silita podjetja k optimizaciji organizacije proizvodnje. Podjetja poskušajo narediti proizvodne procese pregledne, kar je osnova za nadzor in optimizacijo proizvodnih procesov. Rezultat preglednih proizvodnih procesov je hitro prepoznavanje neizkoriščenih in napačnih proizvodnih virov ter hitro odločanje. Avtomatizacija in informatizacija je takorekoč že del vsakega proizvodnega procesa. V podjetju Kolektor Sinabit že več let namenjajo v pridobivanje znanja s področja proizvodno-informacijskih rešitev in iščejo odgovore na potrebe proizvodnih podjetij po informatizaciji tehnoloških procesov. "S tem enodnevnim dogodkom smo našim (potencialnim) strankam predstavili uspešno izveden projekt uvedbe proizvodno-informacijskega sistema v podjetju Kolektor Orodjarna. Prav razvojna usmeritev in tesno sodelovanje s podjetjem Kolektor Orodjarna nam je omogočilo izvedbo ene prvih uspešnih vpeljav celovitega proizvodno-informacijskega sistema s področja orodjarstva, mehanskih obdelav in maloserijske proizvodnje v Sloveniji," pravi **Stojan Kokošar, prokurist podjetja Kolektor Sinabit**, "rešitve implementirane v referenčnem podjetju prinašajo za proizvodna podjetja številne pridobitve, kot so spremljanje in obvladovanje dogajanja v proizvodnji, optimizacijo in razporejanje virov in proizvodnih rokov, povezavo s poslovnim-informacijskim sistemom v realnem času ter obvladovanje in nižanje stroškov dela, sredstev in zalog."

Na predstavitvi so sodelovali predstavniki podjetij Kolektor Sinabit kot integrator sistema, Coscom

iz Nemčije kot ponudnik programske opreme in Kolektor Orodjarna kot uporabnik sistema. Nemško podjetje Coscom je vodilno podjetje v Evropi za proizvodno-informacijske rešitve celovitega spremljanja in obvladovanja proizvodnih procesov s področja orodjarstva, mehanskih obdelav in maloserijske proizvodnje. Rešitve Coscom danes v Evropi uporablja več kot 4000 podjetij. Eno od teh je tudi Kolektor Orodjarna.

Enodnevnega seminarja na temo obvladovanja proizvodnih procesov se je udeležilo več kot 30 slušateljev iz slovenskih podjetij

Poleg ustrezne kakovosti orodja je izpolnjevanje obljubljenih rokov in še prej njihovo potrjevanje največji izziv za Kolektor Orodjarno, saj je eden od osnovnih strateških ciljev podjetja dobava orodja oziroma orodjarske storitve naročniku v dogovorjenem roku. "Izpolnitev tega cilja otežujejo številna dejstva, od pokrivanja celotnega spektra nujenja orodjarskih storitev za skupino Kolektor, dnevnega spreminjanja prioritet, predvsem pri izdelavi orodij za razvojne projekte, do večanja deleža izdelave orodij za naročnike izven skupine, pri katerih roki izdelave ne smejo biti odvisni od internih prioritet skupine, če omenimo le nekatere," pojasnjuje **Žiga Kogej, direktor podjetja Kolektor Orodjarna**, "rešitev je samo kakovostno planiranje, ki pa ne pomeni samo iskanja najbolj optimalnega zaporedja delovnih operacij, ampak tudi stalno komunikacijo z naročniki in drugimi partnerji, predvsem kooperanti. Podprto mora biti s stalno svežimi informacijami iz proizvodnje o stanju in lokaciji nedokončane proizvodnje ter zasedenosti kapacitet. Gre za dnevno iskanje kompromisov ter njihovo usklajevanje z naročniki."

Sebastijan Pelhan, vodja projekta v podjetju Kolektor Sinabit, Peter Dolenc, tehnolog, in Patricija Ogrizek, MRP planerka v postojnski podružnici Kolektor Orodjarne, so udeležencem predstavili proces planiranja proizvodnje s Coscomovim produktom

Udeleženci seminarja so si pod vodstvom direktorja Žige Kogejja ogledali proizvodnjo v postojnski podružnici Kolektor Orodjarne

Za izpolnitev cilja dobave orodja v dogovorjenem roku je bilo potrebno ob ustrezni organizaciji in vpeljavi poslovnega sistema skupine Kolektor najti in vpeljati sistema za mikroplaniranje in spremljanje proizvodnje, ki sta medsebojno povezana v realnem času in dnevno povezana s poslovnim sistemom SAP R/3 ter planerju, ostalim v orodjarni in naročnikom omogočata stalen dostop do pravih

informacij, ki so osnova za pravilno odločanje. "Po pregledu in testiranju različnih rešitev je bila izbrana rešitev COMU nemškega podjetja Coscom. Prepričali so nas z dobrimi referencami, perspektivami za nadgradnjo, direktno povezljivostjo s SAP R/3-jem preko standardnega vmesnika, uporabo prepričljive moderne tehnike, in še bi lahko naštevali," zaključuje Kogej.

Zasedanje 15. redne skupščine družbe FMR d. d.

V prostorih družbe FMR v Idriji je 17. junija 2009 potekala skupščina družbe FMR d. d.. Udeležili so se je predstavniki 98,33 odstotkov kapitala družbe oziroma njenih delničarjev z glasovalno pravico. Sklepi pri večini točk dnevnega reda so bili sprejeti s tako vsebino, kot sta jih predlagala uprava in nadzorni svet družbe, razen pri točki 4, ki se je nanašala na spremembo statuta, kjer predlog sklepa ni bil sprejet.

Kljub temu da je predsednik uprave družbe FMR **Andrej Kren** izčrpno odgovoril na veliko večino precej podrobnih vprašanj, postavljenih s strani družbe Hidria Fin, je omenjena delničarka glasovala proti temu, da se je seznanila z letnim poročilom za leto 2008 in s poročilom nadzornega sveta družbe o preveritvi in potrditvi letnega poročila družbe za leto 2008.

Letno poročilo in poročilo nadzornega sveta sta bili vsem delničarjem na razpolago od dneva sklica skupščine do dneva skupščine, objavljeni pa sta bili tudi na spletnih straneh Ljubljanske borze SEONet

in na spletni strani družbe FMR.

Predsednik uprave Andrej Kren je zavrnil konkretne odgovore le na vprašanja v zvezi z strateškim in letnim načrtom družbe, ki bi družbi FMR zaradi razkritja informacij konkurenčni družbi, kar Hidria Fin nedvomno je, lahko povzročilo škodo. Omenjena delničarka je med drugim glasovala tudi proti sklepu o uporabi bilančnega dobička, čeprav ji bo dividenda, ki jo bo prejela od družbe FMR, prišla prav pri odplačevanju nemajhnih finančnih obveznosti, ki si jih je nakopala z najetjem 15 milijonov evrov bančnega kredita za nakup delnic FMR konec leta 2007.

Ali so banke podpirale tudi "tajkunstvo" na Idrijskem?

Iz zanesljivih virov smo izvedeli, da si je družba Hidria Fin, ki se je pred letom in pol močno zadolžila za nakup delnic družbe FMR, v mesecu aprilu letos pripojila družbo Hidria IMP Klimat iz Ljubljane.

Kaj je razlog za takšno prekladanje deležev znotraj skupine Hidria (omenjena družba je bila pred pripojitvijo v 100 % lasti družbe Hidria d. d., tako kot tudi edini družbenik Hidrie Fin - družba Hidria GmbH iz Švice), žal nismo mogli ugotoviti.

Eden izmed razlogov pa bi lahko bila kapitalna neustreznost družbe Hidria Fin, ki ima na podlagi izpiska iz sodnega registra samo 100.000 evrov osnovnega kapitala.

S pripojitvijo družbe Hidria IMP Klimat, ki je ob koncu leta 2008 (na dan obračuna pripojitve) in na dan potrditve pogodbe o pripojitvi pri notarju imela 1.475.763 evrov osnovnega kapitala, si je družba Hidria močno izboljšala kapitalno ustreznost, saj ji bilanco stanja "kvari" 15 milijonsko bančno posojilo, ki ga je najela za nakup delnic FMR.

Notar Andrej Rozman
Idrija, Lapajnetova ulica 39

Opr. št.: SV 226/09
Datum: 20.04.2009

Notar Andrej Rozman
Idrija, Lapajnetova ulica 39

Opr. št.: SV 224/09
Datum: 20.04.2009

NOTARSKI ZAPIS

izjave in NOTARSKI ZAPISNIK sklepa edinega družbenika družbe
HIDRIA FIN, upravljanje naložb, d.o.o., Nazorjeva ulica 6 (šest), Ljubljana

V moji notarski pisarni se dne 20.04.2009 (dvajsetega aprila dvatisočdevet) ob 15. (petnajsti) uri in 30 (trideset) minut zglasita stranka:

za družbo HIDRIA GmbH s sedežem v Švici, Industriestrasse 49 (devetinsitridset), 6302 (šestisočtristodva) ZUG, prokuristka ga. Krapš Reje Andreja, stanujoča Vojskarska ulica 23 (triindvajset) B, Idrija, ki mi je osebno znana in zahteva, da zapišem izjavo družbe kot edine družbenice družbe HIDRIA FIN, upravljanje naložb, d.o.o., Nazorjeva ulica 6 (šest), Ljubljana v postopku pripojitve družbe HIDRIA IMP KLIMAT Industrija klimatske opreme in strojev, d.o.o., Vojkova cesta 58 (oseminpetdeset), Ljubljana k družbi HIDRIA FIN, upravljanje naložb, d.o.o., Nazorjeva ulica 6 (šest), Ljubljana.

Z vpogledom v sodni/poslovni register sem ugotovil:

- da je družba HIDRIA FIN, upravljanje naložb, d.o.o., Nazorjeva ulica 6 (šest), Ljubljana, s skrajšano firmo HIDRIA FIN d.o.o. vpisana z matično štev. 2302420000 (dve-tri-nič-dve-štiri-dve-nič-nič-nič-nič), davčno številko SI50613588 (pet-nič-šest-ena-tri-pet-osem-osem) in osnovnim kapitalom v višini 100.000,00 (stotisoč 00/100) EUR. Edina ustanoviteljica te družbe pa je družba Hidria GmbH, Industriestrasse 49 (devetinsitridset), Zug, Švica.

- da je družba HIDRIA IMP KLIMAT Industrija klimatske opreme in strojev, d.o.o., Vojkova cesta 58 (oseminpetdeset), Ljubljana, s skrajšano firmo HIDRIA IMP KLIMAT d.o.o., vpisana z matično štev. 5081459000 (pet-nič-osem-ena-štiri-pet-devet-nič-nič-nič), davčno številko SI86885677 (osem-šest-osem-osem-pet-šest-sedem-sedem) in osnovnim kapitalom v višini 1.475.763,00 (enmilijon-štiristopetinsedemdesettisočsedemstotriinšestdeset 00/100) EUR. Njen edini družbenik pa je družba HIDRIA d.d. Podjetje za ustanavljanje in upravljanje družb, Nazorjeva ulica 6 (šest), Ljubljana.

Z vpogledom izpiska iz registra družb za Kanton Zug z dne 03.02.2009 (tretjega februarja dvatisočdevet) sem ugotovil, da je edini družbenik družbe Hidria GmbH s sedežem v Švici, Industriestrasse 49 (devetinsitridset), 6302 (šestisočtristodva) Zug HIDRIA d.o.o., ki pa je bila preoblikovana v HIDRIA d.d.

NOTARSKI ZAPIS

potrditve pogodbe o pripojitvi

V moji notarski pisarni se dne 20.04.2009 (dvajsetega aprila dvatisočdevet) ob 15. (petnajsti) uri in 30 (trideset) minut zglasita stranka:

- za družbo HIDRIA FIN, upravljanje naložb, d.o.o., Nazorjeva ulica 6 (šest), Ljubljana, ki jo zastopa direktorica ga. Svetlik Urška, stanujoča Ulica Ivanke Ferjančič 4 (štiri), Idrija, ki mi je osebno znana, kot prevzemno družbo
- za družbo HIDRIA IMP KLIMAT Industrija klimatske opreme in strojev, d.o.o., Vojkova cesta 58 (oseminpetdeset), Ljubljana, ki jo zastopa direktor g. Šturm Miloš, stanujoč Mihečeva ulica 20 (dvajset), Idrija, ki mi je osebno znana, kot prevzeto družbo

mi predložita v potrditev pogodbo o pripojitvi z dne 20.04.2009 (dvajsetega aprila dvatisočdevet) in zahtevata njeno potrditev v notarskem zapisu. Pogodba je zapisana na štirih straneh v obliki notarskega zapisa.

Z vpogledom v Poslovni register Slovenije sem ugotovil:

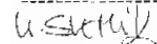
- da je družba HIDRIA FIN, upravljanje naložb, d.o.o., Nazorjeva ulica 6 (šest), Ljubljana, s skrajšano firmo HIDRIA FIN d.o.o. vpisana z matično štev. 2302420000 (dve-tri-nič-dve-štiri-dve-nič-nič-nič-nič), davčno številko SI50613588 (pet-nič-šest-ena-tri-pet-osem-osem) in osnovnim kapitalom v višini 100.000,00 (stotisoč 00/100) EUR. Edina ustanoviteljica te družbe pa je družba HIDRIA GmbH, Industriestrasse 49 (devetinsitridset), Zug, Švica.

- da je družba HIDRIA IMP KLIMAT Industrija klimatske opreme in strojev, d.o.o., Vojkova cesta 58 (oseminpetdeset), Ljubljana, s skrajšano firmo HIDRIA IMP KLIMAT d.o.o., vpisana z matično štev. 5081459000 (pet-nič-osem-ena-štiri-pet-devet-nič-nič-nič), davčno številko SI86885677 (osem-šest-osem-osem-pet-šest-sedem-sedem) in osnovnim kapitalom v višini 1.475.763,00 (enmilijon-štiristopetinsedemdesettisočsedemstotriinšestdeset 00/100) EUR.

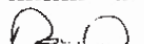
Predloženo pogodbo preučim in ugotovim, da izpolnjuje pogoje za njeno potrditev v pričujočem notarskem zapisu skladno z določilom 49. člena Zakona o notariatu.

1 od 2

1 od 2

* Celoten notarski zapis in pogodbo hrani uredništvo Komunitatorja.

Nogomet, hulahop obroč in meso na žaru ...

Mojca Zajc

... so tri naj stvari, ki so zaznamovale Kolektor Sinyungove spomladanske športne igre, ki so tudi tokrat potekale v lepem sončnem vremenu na velikem igrišču nedaleč stran od stavbe podjetja.

Za podkrepitev športnega tekmovalnega duha smo bili tekmovalci razdeljeni v tri skupine, katerih zaščitni znak so bile majice treh različnih barv, vijolična, rdeča in bela.

Kot sem omenila že v samem naslovu, verjetno ni potrebno posebej razlagati, da se je vse skupaj začelo z nogometno tekmo med dvema skupinama. Čeprav smo bili šele sredi aprila, je spomladansko sonce že dodobra ogrelo tekmovalce, ki so se potem vsi razgreti še bolj zagnano posvetili naslednji igri – korejskemu jongug-u. V bistvu gre za različico nogometa, ki pa na prvi pogled bolj spominja na kombinacijo nogometa in odbojke. Žoga se namreč brca čez mrežo na sredini igrišča, podobno kot pri odbojki, le da je ta spuščena malo nižje, približno meter in pol visoko od tal. Žoga se mora po prehodu čez mrežo najprej enkrat odbiti od tal, potem pa jo tekmovalec bodisi brčne ali pa z glavo odbije nazaj čez mrežo na nasprotnikovo stran.

Če se je začelo z disciplinami, v katerih so sodelovali izključno moški, pa smo ženske prišle na vrsto pri odbojki in igrah s štafeto. Za veliki finale pa še najbolj prestižna igra s posebno nagrado za zmagovalca – vrtenje hulahop obroča. V tej igri pa so, presenetljivo, blesteli pripadniki moškega spola, saj so zasedli kar vsa tri prva mesta in zato pobrali vse nagrade. Vdali se niso niti, ko je bilo treba vrteti obroč na eni nogi, se med vrtenjem "sprehoditi" naprej in nazaj. Pohvalno!

Seveda pa v Koreji ob taki priložnosti ne gre brez samgjeobsala. Kot že beseda sama pove (sam – tri, gjeob – plast, sal - meso) gre za mastno svinjsko meso, sestavljeno iz treh plasti, dve od teh sestavlja mast. Hudo nezdravo, se morda sprašujete? Anijo (kar v slovenščini pomeni ne), bi vam takoj odvrnili Korejci, saj se namreč tista škodljiva plast med pečenjem stopi in odteče stran, tako da ostanejo samo "dobre" plasti. Pečeno meso se potem postreže skupaj s pekočimi feferoni in drugo zelenjavo ter raznimi omakami, vse skupaj zavito v liste solate ali kopriv.

Spomladanske športne igre torej niso zgolj odlična priložnost tako za rekreacijo kot tudi preizkus športne sreče, pač pa ponujajo tudi možnost za prijetno druženje v naravi in hkrati tudi čisto pravi piknik s sodelavci.

Rekordna udeležba Kolektorjevih kolesarjev na Maratonu Franja

Polona Šemrl

Letošnji, že 28. mednarodni kolesarski maraton Maraton Franja BTC City je zaznamovala rekordna udeležba ljubiteljev kolesarjenja. Rekord glede udeležbe pa je podrla tudi Kolektorjeva ekipa.

Ekipa kolesarjev, ki na Maratonu Franja zastopa barve Kolektorja, je vsako leto številčnejša. Dve leti zapored je bila ekipa razglašena za drugo najštevilčnejšo ekipo na maratonu, pred njo je bila le ekipa Poleta, letos pa ji je uspel veliki met in se je s 109 kolesarji zavihtela na sam vrh. Poleg stalnih udeležencev maratona so k temu pripomogli tudi tisti, ki so se letos prvič odločili, da bodo svojo vztrajnost preizkusili na najbolj množični kolesarski prireditvi v Sloveniji. Pohvaliti gre predvsem dekleta, ki jih je v Kolektorjevi ekipi vsako leto več.

Sicer pa udeležencev tako malega kot velikega Maratona Franja niso namučili samo številni kilometri, ki so jih morali prevoziti po razgibanem terenu, pač pa je svoje naredila tudi vročina. Vztrajnost in borbenost sta bili tokrat še kako na preizkušnji, toda uspelo je prav vsem.

Med moškimi, ki so najhitreje prišli skozi cilj, velikega 156 kilometrov dolgega maratona, so se najbolje odrezali Alen Štucin, Franci Klun in Valter Rupnik. Med ženskami so s progo najhitreje opravile Martina Primožič, Špela Kokalj in Erna Pavšič. Na malem, 97 kilometrov dolgem maratonu, pa so kot najboljši predstavniki koncerna Kolektor med moškimi skozi cilj prišli Damjan Rupnik, Rajko Bajt in Ladislav Sedej, med ženskami pa Martina Jesenko, Mirjam Frelih in Urška Bizjak.

Iz nebeške kuhinje

Boštjan Novak

V današnji številki vam, spoštovane bralke in spoštovani bralci Komunitatorja, s ponosom želim predstaviti našo stalno stranko, ki ji že od oktobra 2006 vsak delovni dan dostavljamo hrano. Govorim o Varstveno-delovnem centru Vrhnika-Ildrija (VDC VI), kjer se ekipa tam zaposlenih neumorno trudi, da bi odraslim osebam z motnjo v duševnem razvoju zagotovila kakovostno oskrbo, zaposlitev pod posebnimi pogoji in dnevno varstvo. Dokler ne vstopiš v njihov svet, se ti zdi tako drugačen in oddaljen. Lahko bi rekli, da za nas, običajne smrtnike, ki nam že čisto običajen prehlad sesuje vso rutino, čuden. Poudarjam, samo dokler se tem ljudem ne približaš in z njimi ne delaš. Kot mi vsi, imajo tudi oni svoje lepe trenutke, težave in "kaprice", ki so del vsakdana.

Ker želijo v VDC VI svoje uporabnike čim bolj usposobiti za samostojnost v življenju, jih učijo vsega mogočega. Odkar so se iz vse prej kot primernih prostorov Dijaškega doma v Ildriji preselili v na novo zgrajeno stavbo, ki je v samem centru Ildrije, v Rožni ulici 16, so se njihovi bivalni pogoji neprimerno izboljšali in program vsebinsko zelo obogatil. Z novo, svetlo stavbo so dobili človeka

vredne pogoje za delo in učenje. V spodnjih prostorih, tam, kjer se sodelavci NEBES vsakodnevno srečujejo z odraslimi osebami z motnjo v duševnem razvoju in zaposlenimi VDC VI-ja, imajo lepo svetlo jedilnico in v sklopu le-te tudi kuhinjo. In prav v tej kuhinji sem se z uporabniki VDC VI-ja osebno поблиžje spoznal.

Padla je odločitev, da si bodo zadnje tri delovne dneve v mesecu aprilu kosilo skuhalo sami. Kot naši dobri stranki smo jim ponudili, da jim lahko en dan mi priskočimo na pomoč. In res. V sredo, 29. aprila, smo se zbrali v jedilnici, se malo pogovorili in pričeli z delom. Ker nas je bilo veliko, nam je delo hitro steklo izpod rok. Vsak je dobil svojo zadolžitev in prav vsak, ki je bil ta dan v kuhinji, se je potrudil, da je svoje delo opravil, kar se da najbolje. In rezultat? Čemaževa juha s kruhovimi kockami, puranji ragu s šparglji, njoki s sušenimi paradižniki in baziliko, spomladanska solata, čemažev kruh in za posladek jagode s smetano so prav vsem teknilo. Upam si na glas pripomniti, da marsikatera gospodinja takega kosila ne zna skuhati.

Z direktorico VDC VI **Vesno Zorc** sva se strinjala, da mora tovrstno druženje postati tradicionalno in tako se bomo, če bo vse po sreči, jeseni z zaposlenimi in uporabniki VDC VI-ja zopet srečali za štedilnikom.

Informator

• **Uredništvo:** Polona Šemrl • **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik • **Sodelavci:** Andrej Kren, Tomaž Mlečnik, Boštjan Novak, Polonca Pagon, Bojan Poženeš, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Rok Vodnik, Mojca Zajc • **Foto:** Boštjan Novak, Polonca Pagon, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Gorazd Šemrov, Borut Šorli, Mojca Zajc • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.kolektor.si

**EVT
SISTEMI d.o.o.**
Ekologija, Varnost, Trgovina

Ponudba delovnih oblačil visokega kakovostnega razreda

Material:

97% bombaž, ki odlično diha + 3% Spandex,
ki omogoča optimalno raztegljivost

- Dodelani kroji s številnimi dodatnimi žepi
- Barvna kombinacija: sivo / črna

38,25€

Kombinezon

30,82€

Farmer hlače

22,95€

Hlače na pas

28,65€

Jopič

Blazinice pro texxx

Inovativni izdelek, ki osuši, odišavi in dezinficira
vašo obutev!

Idealno za vso športno in delovno obutev!

Promocijski -10% popust do konca julija!

-10%

14,90€/par

Vabljeni vsak delovnik med **10:00 in 15:00**
Trgovina **EVT**, Arkova 11, Idrija. Telefon: **05 37 73 129**

Frizerski salon Nataša

Tel. 05/37 22 920, GSM 031 302 877

**Delovni čas: ponedeljek in sreda 8-12, torek in četrtek 13-19
petek 11-19, sobota 7-12, nedelja in prazniki zaprto**

Poletje je čas, ko je treba lase zaščititi, obnoviti ali osvežiti, pri določenih težavah pa tudi očistiti.
V frizerskem salonu Nataša smo Vam pripravili tretmaje, ki vam jih ponuja samo ACTYVA.

ACTYVA LINFA SOLARE: šampon, maska, zaščitna krema, tekočina za sijaj, olje, gel in krema.
Ob nakupu sončne linije prejmete brisačo za plažo.

Poletna ponudba frizerskega salona Nataša 2009:

- **SOLARIJ**
- **NANOS GELA NA NOHTE tudi na nogah**
- **VSE FRIZERSKE STORITVE**
- **TRETMAJI Z RAZLIČNIMI NEGAMI**

Lepi lasje so vam v okras, zato naj vam bojo v ponos

SALON BO ZARADI LETNEGA DOPUSTA ZAPRT OD 03.08 DO 14.08
HVALA ZA RAZUMEVANJE IN LEP DOPUST

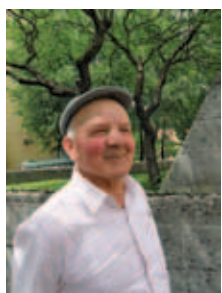

Zobozdravnikov naj bi bilo v Idriji premalo. Je res tako?

Polona Šemrl

Idrijski Zdravstveni dom je že dalj časa kadrovsko podhranjen. To je predvsem veljajo za zdravnike, saj bi takoj lahko zaposlili kar tri, po govoricah pa naj občani ne bi prišli niti do osebnega zobozdravnika, češ da so vsi polno zasedeni. A to je bilo pred leti, potem so govorice o tem za nekaj časa povsem potihnile, zdaj pa je v javnost spet prišla novica, da Zdravstveni dom Idrija zapušča zobozdravnik, ki je bil pri občanah še kako priljubljen. Pa smo preverili, kakšna je trenutna situacija na področju zobozdravstva, Maja Vojska pa se je pomešala med naključne obiskovalce Zdravstvenega doma in jih povprašala, kaj oni menijo o zobozdravstvu v Idriji.

Po besedah strokovne vodje v idrijskem Zdravstvenem domu **Urške Močnik Bončina**, imajo trenutno zaposlene tri zobozdravnike – 1,5 zobozdravnika za odrasle in 1,5 zobozdravnika za otroke. Po omenjenem odhodu zobozdravnika in daljši odsotnosti obeh zobozdravnic (ena se vrne konec leta, druga v začetku prihodnjega) je nastala vrzel, ki so jo morali zapolniti z nadomestnim zdravnikom. Po vrnitvi zobozdravnic bo po besedah Močnik Bončinove vrzel zapolnjena. Kot nam je še povedala, število zobozdravnikov mora zadostovati, saj jim tri priznava ZZS. Sicer pa poleg zobozdravnikov, zaposlenih v idrijskem Zdravstvenem domu, na območju Idrije in Cerknega zobozdravstvene storitve opravljajo še štirje koncesionarji.

Matej Čuk:

“Stanje zobozdravstva v Idriji je zelo slabo, lahko bi se reklo, da je že kar malo hudo. Jaz hodim zadnjih devet let k zobozdravniku v Ajdovščino, prej pa sem hodil 23 let v Idrijo, a se je moja zobozdravnica upokojila. Ko sem hotel zamenjati zobozdravnika, so imeli prosto le samoplačniške ambulante. Zato sem se obrnil na zobozdravnika v Ajdovščini, ki me je zaradi moje takratne stiske takoj sprejel. Tako zdaj oba z ženo hodiva dol in sva zelo

zadovoljna ter imava zelo lepo urejene zobe. Menim, da bi v Idriji potrebovali predvsem novo silo, zdaj so ordinacije prezasedene in v tem ne vidim nobene perspektive. Ordinacije bi morale povečati kapaciteto. Menim, da je v Ajdovščini to veliko lepše urejeno, saj imajo veliko več zobozdravnikov zato so tudi čakalne dobe manjše.”

Hilarij Leban:

“Kar sem imel jaz opravka, sem zelo zadovoljen. Neverjetneje bi se dalo marsikaj spremeniti, toda kakor sem že omenil mene nič konkretnega ne moti. Po mojem mišljenju ne bi bilo potrebno spreminjati ničesar.”

Gregor Sedej:

“Menim, da je stanje zobozdravstva v Idriji dokaj dobro. Zobozdravnika imam, težko ga je bilo dobiti, toda lahko rečem, da je zame, poudarek zame, stanje zelo dobro. Ne hodim samoplačniško in kolikor se da redno. Ne vem pa če bi se sploh dalo kaj dosti spremeniti na tem področju. Mogoče skrajšati čakalne dobe ali pa povečati število zaposlenih.”

Miran Kenda:

“Stanje zobozdravstva v Idriji niti ni najboljše. Problem so predvsem predolge čakalne dobe. Tudi kapaciteta je premajhna. Težko pa rečem kaj bi se dalo spremeniti. Menim, da bi Idrija potrebovala kakšnega zobozdravnika več. Sam hodim samoplačniško, je kar drago, toda bolje plačati kot čakati. K zobozdravniku hodim več ali manj redno. Mogoče pa se mi le zdi, ampak mislim, da je drugje manjša čakalna doba, kot v Idriji.”

Tanja Velikanje:

“Kar sem jaz imela izkušenj z zobozdravstvom v Idriji je bilo vse v redu in moram reči, da jaz osebno nimam nobene slabe izkušnje. Na pregled hodim preko kartice in kar se da redno. Spremenila ne bi prav ničesar. Včasih se le zgodi, da je treba kakšen datum spremeniti zaradi službe ali drugih obveznosti, zato je včasih treba malo počakati. Drugače sem pa zadovoljna in nimam nobenih pripomb.”

**PREVOZI OSEB IN SKUPIN
ORGANIZACIJA PREVOZOV
NAJEM VOZIL**

RCT TRANS

Partizanska 8, 5280 Idrija

☎ **041 648 393**

E-mail: rcctrans@amis.net

Ali je stečaj boljši kot umiranje na obroke?

Filip Šemrl

Ne mine dan, da ne bi mediji poročali o "metanju" delavcev na cesto. Zato, ko slišimo o škofovloškem LTH, Muri, še prej se je veliko govorilo tudi o vrhniških usnjarjih, smo že popolnoma nezainteresirani. Sploh nas ne gane ali zmrazi usoda posameznikov, družin, celih kolektivov. Časi so pač taki, da v njih ni videti perspektive, predvsem za mlade, za starejše tako nikomur ni mar. Zato ne preseneča, zakaj si iz neperspektivnih podjetij želijo čim prej v stečaj in posledično na spisek brezposelnih Zavoda za zaposlovanje. V tem primeru prizadeti dobijo nadomestilo, ki je redno vsak mesec in v številnih primerih celo višje od plače zaposlenih, če jo seveda ti sploh dobijo.

Nismo pa nikoli pomislili, da so lahko razmere slabe ali še celo slabše tudi v okoljih, kjer ni odpuščanj. Denimo, v idrijsko-cerkljanskem industrijskem bazenu, se je enormno povečal pritisk na Območno organizacijo Rdečega križa, čeprav skoraj nihče ni izgubil dela. Zakaj tolikšno povpraševanje po prehrabnih paketih? Ne samo zaradi nizkih plač v nekaterih večjih podjetjih, ki so se s skrajšanjem delovnega časa še zmanjšale, temveč tudi zato, ker nekatere družbe svojim delavcem niso izplačale regresa, kar je še dodatno vplivalo na manjšo porabo v idrijski in cerkljanski občini.

Po podatkih območnega sindikata SKEI Idrija – Cerkljano so tri največja podjetja v idrijsko-cerkljanskem industrijskem bazenu zelo različno izplačala regres ali ga šele bodo. Navajamo jih po abecednem vrstnem redu. Cerkljanska Eta je 15. junija izplačala delavcem po 720 evrov bruto regresa. Hidria (podatki veljajo za Hidrio Rotomatiko in Hidrio IMP Klimo) bo regres izplačala v treh obrokih. 30. junija prvega v višini 240 evrov bruto, drugega 28. avgusta v višini 235 evrov bruto in tretji obrok 30. oktobra prav tako v višini 235 evrov bruto. Predsednik območnega sindikata SKEI Dragan Novakovič je s tem v zvezi poudaril, da bo morala Hidria zato, ker delavcem ne bo v zakonskem roku izplačala regresa, pri izplačilu zadnjega obroka izplačati tudi zakonske zamudne obresti. Kolektor je regres izplačal 28. maja, in sicer v dveh različnih zneskih. Delavci, ki delajo 40 ur na teden, so prejeli po 855 evrov bruto, tisti, ki delajo samo po 36 ur na teden in imajo zato nižje plače, pa so prejeli po 997 evrov bruto regresa.

Po ocenah vodstvenih delavcev v teh podjetjih se bodo take razmere nadaljevale vse do jeseni, ko pričakujejo postopno oživljanje povpraševanja in zato tudi uvedbo normalnega delovnega tedna. Toda takrat pridejo na vrsto nakupi šolskih potrebščin in kurjave za zimo. Finančne obremenitve, ki se jim ne bo dalo izogniti. Maja so na območnem združenju Rdečega križa v Idriji prejeli zajetno pošiljko prehrabnih paketov in pralnega praška iz blagovnih rezerv Evropske unije, pa tudi učenci idrijske osnovne šole so lep čas zbrali in zbrali veliko prehrabnih artiklov za pomoči najbolj potrebne. Doslej so po podatkih sekretarke omenjenega združenja Rdečega križa **Maje Velikajne** pomagali skupaj 184 posameznikom ali družinam v idrijski in cerkljanski občini. Nekateri namreč prejema tako nizke plače, da z njimi komaj plačajo položnice in posojila, zato jim za preživetje zmanjka denarja. Po njenem so podjetja na našem koncu, v katerih zaposleni ne zaslužijo več kot 430 evrov na mesec. Če gre za mater samohranilko, ali oba starša, ki sta zaposlena v

takem podjetju, je ob denimo treh otrocih, to le nekaj več kot 800 evrov. Ne glede na napovedi o skorajšnjem izboljšanju razmer, si na območnem Rdečem križu v Idriji ne zatiskajo oči pred jesenjo. Upajmo, da se motijo in da ima strah prevelike oči.

Po podatkih ljubljanskega Zavoda za zaposlovanje, ki beleži tudi podatke za naš konec, je bila na območju njihove enote v Idriji decembra leta 2007 stopnja brezposelnosti 1,6-odstotna (119 brezposelnih oseb). Lani se je stopnja brezposelnosti iz meseca v mesec povečevala, tako da je bilo konec novembra uradno registriranih že 176 oseb, kar predstavlja 2,3-odstotka. V primerjavi z Območno službo Ljubljana, kjer je bila stopnja 5-odstotna, na državni ravni pa 6,6-odstotna, je bil ta odstotek v našem koncu še vedno majhen. Mesec kasneje, torej decembra lani, pa se je število brezposelnih pri nas (območje idrijske in cerkljanske občine) že povzpelo na 199. Če so se med brezposelnimi najprej znašli starejši (temu običajno rečemo mehkejši prestop v brezposelnost), so se jim kasneje pridružili mlajši, ki so jim potekle pogodbe za določen čas. Med njimi ne izstopa noben poklic posebej, so se pa na zavodu znašli tudi strojni tehniki, ki so jih še nekaj mesecev pred tem podjetja iskala z lučjo. Januarja letos je bilo tako v idrijsko-cerkljanskem industrijskem bazenu brezposelnih 244 oseb. Lahko pa bi bila lista brezposelnih bistveno daljša, če ne bi delodajalci skrajšali delovnega časa.

Na Območnem združenju Rdečega križa v Idriji beležijo vedno večje povpraševanje po prehrabnih paketih. Pri raztovarjanju novih pošiljk paketov jim vedno pomagajo uporabniki sosednjega Varstveno delovnega centra Vrhnika-Idrija

Zaigrali so skladbi iz naftalina

Filip Šemrl

Včasih je idrijska "pleh muska" na predvečer delavskega praznika izvedla koncert, po novem pa konec junija pripravlja celovečerni gala koncert. Tako je bilo tudi letos. Domen Prezelj, njen dirigent, pravi, da so tovrstni koncerti darilo godbenikov vsem tistim, ki jih podpirajo. Letošnji koncert je bil zares gala, vsaj po programu sodeč. Godba rudarjev Idrija je namreč zaigrala dve še nikoli slišani skladbi Bojana Adamiča. K Prezlju oziroma v NUK sta priromali po nekih čudnih poteh in v še bolj čudnih okoliščinah. Prezelj namreč v Narodni in univerzitetni knjižnici ureja Adamičevo zapuščino, v kateri je zasledil podatek, da je skladatelj leta 1976 v Beograd, takratnemu Titovemu pihalnemu orkestru, poslal skladbo Pozdrav iz Slovenije. Skladba ima uverturni značaj, vanjo je Adamič vkomponiral enega najlepših slovenskih napevov, in sicer Aljažev Oj, Triglav moj dom. Druga, prav tako popolnoma neznana skladba, pa nosi naslov Zeleni Jurij. Spet gre za zelo znan napev iz Bele Krajine. Obe skladbi sta po Prezljevih besedah tako dobro napisani, da odlično "plehmuskarsko" zvenita. Lotil se ju je zato, ker se bliža 100-letnica rojstva skladatelja Bojana Adamiča, in zato, ker ga moti, da pihalni orkestri pri nas ne izvajajo bolj zahtevnih skladb, sam pa noče, da bi bil samo kapelnik idrijske "pleh muske". Njegov cilj je Godbo rudarjev Idrija preleviti v reprezentativni orkester, ki bo leta 2012, torej ob skladateljevi 100-letnici rojstva, izvajal izključno Adamičeve skladbe.

👉 Domen Prezelj, dirigent Godbe rudarjev Idrija

"S takim repertoarjem bi potovali po različnih krajih po Sloveniji. Mi se s slišanimi novitetami že pripravljamo na to. Z Adamičevo sestro in njego hčerko Alenko sem pred tem že navezal stike. Predvsem sestra, ki mu je vrsto let kuhala, mi je povedala nešteto zgodb o skladatelju." Ko ga vprašam po njenem imenu, mi sogovornik odvrne, da je Tončka, kar pa verjetno spet ne bo držalo, saj mu je baje sama rekla,

da je njena papiga Tonček, ona pa Antonija, punca, stara vsaj 89 let. Popoprana zgodba, za kdaj drugič, meni dirigent, ki ne more razumeti, zakaj naši pihalni orkestri ne igrajo skladb slovenskih skladateljev. Zato smo kot tretjo slišali Robežnikovo Če bi teden štel osem dni. Danes je to zagotovo že pozabljena popevka, ki jo je odlično zapela Elda Viler. Prezelj je za pihalni orkester in solista (Boris Peternejl, trobenta) na-

pisal nov aranžma. Kot četrto smo slišali noviteto mlajšega predstavnika slovenskih skladateljev Grege Pompeta, nečaka Uroša Lipuščka, slednji se je, tako mimogrede, pred dnevi upokojil. Zdaj sem se pa zalotil, da v pomanjkanju glasbenega znanja pišem družabno kroniko, zato mi bralci oprostite, ker si naslova te skladbe nisem zapomnil ali pa mi ga "kapelnik" Domen ni povedal. Zapomnil pa sem si, da mi je omenil še mlado flavtistko Špelo Flajšaker, ki je izvajala skladbo ameriškega skladatelja, ki ga je spoznal med lanskim bivanjem v ZDA. Priložnost smo imeli slišati tudi drugi mladi up idrijskih muskontarjev Jerneja Albrehta, ki je na klarinetu zaigral znameniti Koncert za klarinet in orkester Artieja Shawa, s katerim je ta zaslovel po celem svetu. V njem je igral celo izseljenki Slovenec Darjo Maršič, kolega Bojana Adamiča. Pa sem spet pri njem in pri Domnu Prezlju, ki skrbi, da Godba rudarjev Idrija ne izvaja več samo lahko glasbe, temveč vsaj v začetnem delu koncerta občinstvo spravi na noge. "Kot da bi šel na kosilo. Manj hrupa kot zganjaš z menijem in več deserta kot ponudiš, boljši si, kar je žalostno. To je danes merilo. Rad bi, da bi moje ideje naletele na plodna tla", je modroval o ciljih, ki si jih je s "pleh musko" zastavil Domen Prezelj, jaz pa sem mislil, kako mu bo to uspelo z nepoklicnimi "muskontarji", katerih prsti so zgarani in zato manj prožni za izvajanje žlahtnih tonov iz dragih instrumentov. "Vprašanje je več kot na mestu," mi odvrne Prezelj, ki se čudi, kako jim to še uspeva. "Danes ni več služb kot so bile včasih, ko je prišel knap ob dveh iz jame in potem igral v "pleh muski" in je bil zato plačan in še za pit je dobil. Zato mu je bilo prav vseeno, ali je v jami ali na vajah. Včasih so ljudje veliko pisali. Po drugi svetovni vojni so bile vaje stoodstotno obiskane, sem zasledil v zapiskih," pravi Domen Prezelj, ki mu zaenkrat še uspeva z zanimivim programom ohranjati najstarejšo pihalno godbo v Evropi. "Imamo srečo, da je v Idriji veliko mladih z izjemnim glasbenim talentom."

Godba je zelo ponesrečen izraz – beseda namreč izhaja iz gosti (izvajati glasbo ali igrati) na gosli (gosli so godala – Godba rudarjev Idrija pa na godala ne igra). Godba je bila včasih sinonim za glasbo – Blech Music, od tu pleh muska. Zato je najbolj primerno, če uporabljamo izraz pihalni orkester.

Eko stripi

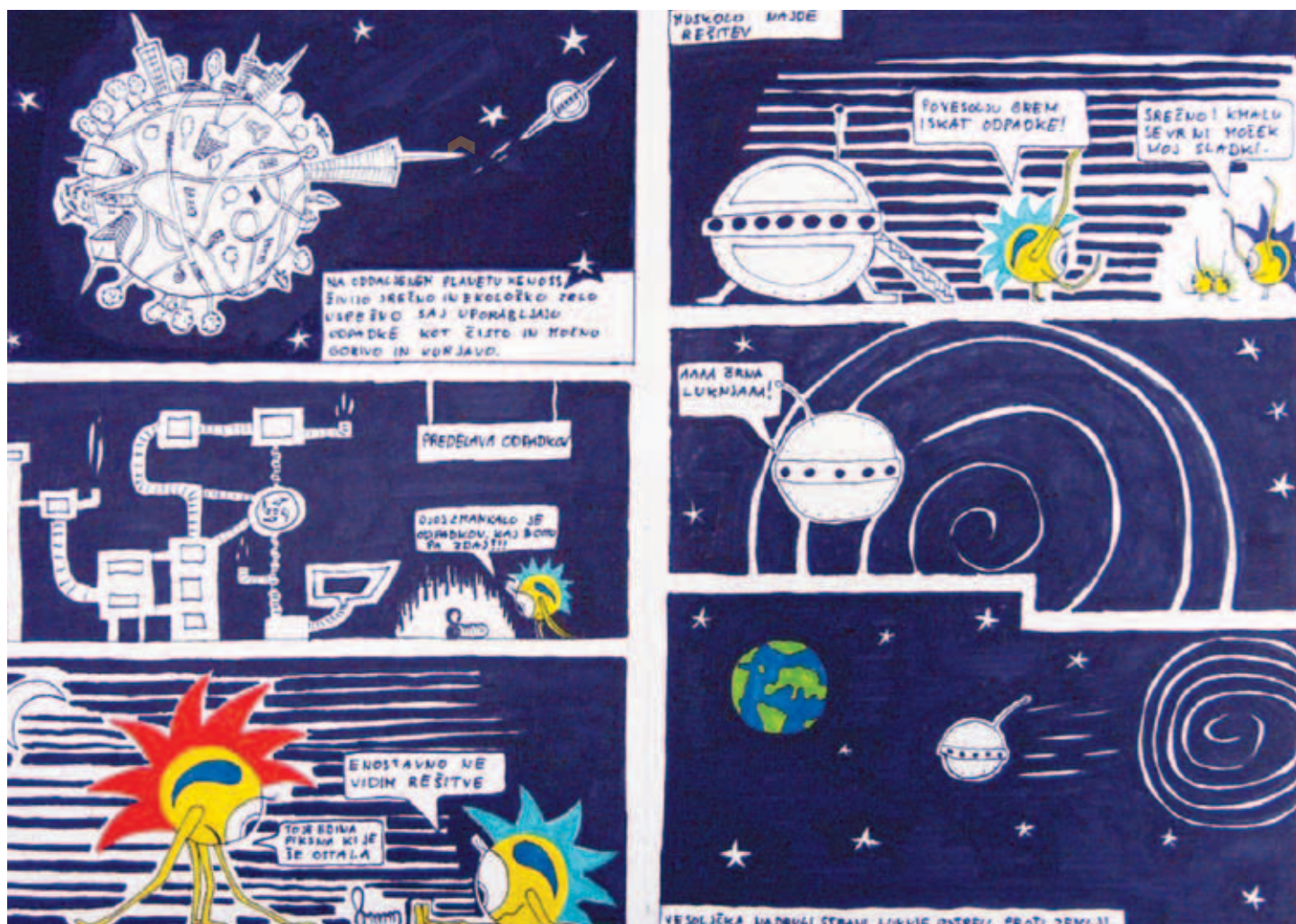
Maja Vojska

Gimnazija Jurija Vege se je v šolskem letu 2008/2009 vključila v projekt Eko šola kot način življenja in se je s podpisom eko listine na letošnjem Eko dnevu tudi zavezala, da bo skrbela za boljšo prihodnost našega planeta. Zato je povsem na mestu, da se ekološko naravnane vsebine vključuje tudi v pouk in vsakodnevno življenje dijakov. Poleg drugih predmetov, ki so se dotaknili te tematike so se dijaki prvih letnikov le tega lotili na malo bolj zanimiv način. Pri pouku likovne umetnosti so svoje ekološko mišljenje izrazili s pomočjo risanja ter z dodatkom besedila ustvarili neverjetne Eko stripe.

Dijaki 1. b in 1. d so se pri pouku likovne umetnosti skupaj s profesorico **Irmo Gnezda** ter profesoricama slovenskega jezika **Romano Kokošar** in **Natašo Bogataj** spustili v področje izdelovanja stripov. Tematika je bila zaradi prihajajočega

Eko dneva kot na dlani zato pri izbiri niso imeli prevelikih težav. Poleg tega pa so vse skupaj še navezali s poukom slovenščine, saj so v 1. b uporabili kar zgodbe, ki so jih sami napisali v prvem šolskem spisu, v 1. d pa so se odločili za drugačno pot in sicer scenarij za strip so osnovali na podlagi ekozgodbe **Nejca Platiše**. Skozi različne zgodbe je bilo razvidno različno dojetje ekološkega problema dijakov. Pri

stripu je najbolj pomembno, da zgodbo premišljeno razdeliš na kadre in skušaš v njih zajeti čim več zgodbe, obenem nika- kor ne smeš dolgovезiti. Kratko in jedrnatо oblikovanje besedila, ki se vije iz oblačkov glavnih junakov je ključno za razumevanje in atraktivnost stripa. Eko stripe so dijaki razstavili v okviru letošnjega Eko dneva, in sicer v mestni knjižnici in čitalnici Idrija.

Župnijska cerkev sv. Jožefa delavca in sv. Barbare

Janez Kavčič

S slovesnim in množično obiskanim bogoslužjem, ki ga je daroval kardinal dr. Franc Rode, je idrijska župnijska skupnost ob letošnjem 1. maju obeležila 40-letnico nove in v duhu sodobnih liturgičnih teženj zgrajene farne cerkve. Ravno 1. maja leta 1969 je takratni koprski škof dr. Janez Jenko posvetil cerkev in njen oltar, s čimer je bil uspešno izpeljan podvig, za katerega je imel največ zaslug dolgoletni idrijski dekan monsinjor Janez Filipič. Majsko praznovanje leta 1969 je skorajda spominjalo na zgodovinski dogodek, ko je 10. avgusta 1622 ljubljanski škof Tomaž Hren ob navzočnosti 2000 ljudi (!) blagoslovil temeljni kamen cerkve sv. Barbare. Tudi svečanosti pred štiridesetimi leti je prisostvovalo ogromno Idrijčanov in okoličanov, med njimi nad 100 fantov in deklet v narodnih nošah. Baročna cerkev sv. Barbare iz 17. stoletja, žrtev tragičnih dogodkov in razmer v letih 1945–1950, je tako v maju 1969 dobila dostojno naslednico. Naj spomnimo, da je po posvetitvi cerkve orisal njen umetnostni značaj zaslužni akademik dr. France Stele, zbor Consortium musicum iz Ljubljane je z orkestrom izvajal Händlov oratorij Mesija, pozneje pa sta sledila še misijon in nova maša.

Ker je nova idrijska cerkev poimenovana po sv. Jožefu delavcu, ki goduje 1. maja, ne bo odveč najprej zapisati nekaj besed o tem prazniku. Tradicionalni god sv. Jožefa, ki je na primer patron na Vojskem, se namreč obhaja 19. marca, dan sv. Jožefa delavca, ki sovпада z mednarodnim praznikom dela, pa je razmeroma "nov" cerkveni praznik, ki ga je uradno razglasil papež Pij XII. leta 1955. Vendarle bi lahko rekli, da je ta praznik pravzaprav napovedal že znameniti papež Leon XIII., ko je leta 1891 izdal okrožnico *Rerum novarum*, posvečeno perečememu socialnemu oz. delavskemu vprašanju. Čaščenje sv. Jožefa delavca je v novejšem času dodatno utemeljil papež Janez Pavel II. z encikliko *O človeškem delu*. Postavitev novega praznika je moč razumeti kot znamenje sprave med Cerkvijo in delavstvom (delavskim gibanjem), ki ga je Cerkev svoj čas preveč zanemarjala. Pri tem je treba poudariti, da dan sv. Jožefa delavca v liturgiji ni "praznik dela" (kot je to v laični socialdemokratski, socialistični in komunistični tradiciji), temveč "praznik človeka – delavca". Za Idrijo pa sta značaj in sporočilo "novega" župnijskega zavetnika pomembna vsaj z dveh vidikov: v smislu historične kontinuitete in v luči aktualne problematike. V delavskem mestu je bila sv. Barbara zavetnica rudarjev, ko teh ni več, pa je sv. Jožef delavec zavetnik vseh novodobnih delavcev. Živimo v razmerah, ko pogosto (žal!) nista vrednoti ne delo in ne delavec, temveč vsemogočni kapital in kapitalske manipulacije, ki neizbežno vodijo v kričeče socialno razslojevanje in v splošno družbeno in moralno krizo. Tak

sistem – brez humanističnih paradigem – trajno ne more preživeti in prav v tem kontekstu dobiva prvi majski dan (kot laični ali cerkveni praznik) sodobno in še kako aktualno vsebino!

SODOBNA SAKRALNA ARHITEKTURA

Podobno kot je bil sv. Jožef delavec šele v novejšem času uvrščen v katoliško "leto svetnikov", je tudi njemu posvečeno idrijsko cerkev iz leta 1969 mogoče šteti med vidnejše dosežke sodobne sakralne arhitekture. Znano je, da se načrtovalci in gradbeniki cerkva skozi dolgotrajna stilna obdobja in še skozi 19. stoletje niso mogli otresti vplivov tako imenovanih "historičnih slogov", tako da je šele v 20. stoletju prišlo do radikalnih novosti. Pionir sodobne arhitekture Le Corbusier je leta 1954 z romarsko cerkvijo Notre Dame v Ronchampu prav šokantno prelomil s tradicijo in izjavil, da "napraviš revolucijo le z novo rešitvijo". Do prevetritev cerkvenih stavbnih projektov je v prejšnjem stoletju prišlo tudi na Slovenskem, če v tej zvezi omenimo vsaj nove cerkve v Dražgošah, v Poljanah nad Škofjo Loko in v Novih Stožicah v Ljubljani. Do domiselnih rešitev se je ob soočanju stavbne preteklosti s sedanjostjo na Idrijskem dokopal arhitekt Cveto Koder s cerkvicama v Idrijskih Krnicah in v Čekovniku.

Načrte za novo idrijsko svetišče sv. Jožefa delavca in sv. Barbare je leta 1967 začel pripravljati inženir arhitekture Anton Bi-

▲ Pogled na župnijsko cerkev sv. Jožefa delavca in sv. Barbare

tenc, univerzitetni profesor ter dolgoletni asistent in sodelavec znamenitega Jožefa Plečnika. Bitenc je sprva nameraval postaviti novo "vizualno plavajočo" stavbno konstrukcijo nove cerkve na stare stene (temelje) cerkve sv. Križa, a se je potem zaradi statičnih razlogov prvotni zamisli odpovedal. Izdelal je povsem spremenjene izvirne načrte, ki jih je nato podrobno izrisal še arhitekt Jože Kregar. Tako je nastajajoča cerkev dobila obliko "šotora", saj je bil navsezadnje tudi po Stari zavezi prav sveti šotor predhodnik templja oziroma svetišča. Cerkvina notranjščina je bila premišljena zasnovana kot središčno urejen prostor, ki naj v skladu s priporočili drugega vatikanskega koncila zbliža vernike z liturgičnimi obredi.

Realizacija zahtevnega projekta je – kljub mačehovskemu odnosu tedanjih oblastnih organov – razmeroma hitro in uspešno potekala. Staro cerkev sv. Križa so verniki leta 1967 s prostovoljnim delom kar sami podrli, novogradnjo pa je v poldrugem letu (od jeseni 1967 do pomladi 1969) opravilo podjetje Zidgrad. Zaradi nestabilnega terena so bili temelji poglobljeni pod nivo reke Idrijce, vendar so dosejanja štiri desetletja dokazala, da je bila to komaj zadovoljljiva statična rešitev. Po otvoritvi cerkve leta 1969 je do leta 1972 sledila še izgradnja župnišča, vmes pa je kot vezni člen ostal prvotni zvonik, sezidan v historičnem novoromanskem slogu. Za ustrezne likovne dekoracije je poskrbel slikar Stane Kregar: v zvonik je namestil vitražo sv. Ahacija, na fasadah župnišča pa zgrafita Jezusa – prijatelja otrok in sv. Krištofa, ki nosi malega Jezusa čez reko.

Zgodovinski gradbeni podvigi v razdobju od 1967 do 1972 so seveda pomenili za idrijsko župnijsko skupnost velik finančni

zalogaj. Potrebna denarna sredstva so deloma zbrali župljani sami, pomagali pa so tudi dobrotniki iz tujine, zlasti Caritas internationalis in škofija Köln. Manjkajoče zneske je nazadnje pokrilo še posojilo domačega ordinariata.

Oglejmo si zdaj cerkev sv. Jožefa delavca in sv. Barbare nekoliko pobliže, vključno s pripadajočim dragocenim inventarjem.

Zunanja konstrukcija cerkvene stavbe, sodobnega posvečenega "šotora", izhaja iz tlorisne sheme zalomljenega mnogokotnika. Strehe, ki segajo skoraj do tal, vzbujajo asociacijo na lesene kritine (šinklji) nekdanjih idrijskih "rudarskih" stanovanjskih hiš. Istočasno se župnijska cerkev – skupaj s starim zvonikom in novim župnijskim domom – harmonično vklaplja v panoramo hribovite predalpske pokrajine. Iznad cerkvene strehe se poganja navzgor stolpič z barvnimi stekli, viden zlasti ponoči, ko žari kot luč pokojnim in svetilnik živim. Železobetonsko ogrodje sten je kombinirano z dvema celovitima steklenima stenama z vitražami in močnimi betonskimi oporniki, ki spominjajo na monumentalno statiko antičnih svetišč. Sivino betona "ogreva" zgoraj topli les čelnih vrhov, pa tudi les cerkvene lope. Nad vhodom v cerkev so oporni tramovi domiselno in sugestivno povezani z rokami Križanega, ki ga je iz lesa in v skladu s poltisočletno tradicijo slovenskega poznogotskega ekspresionizma izrezljal znani kipar Stane Jarm iz Kočevja. Vhodno steno krasijo še Kregarjeve freske, ki tematsko povezujejo Sveto družino pri delu z delom glavnih idrijskih poklicev, kot so rudar, gozdar, kmet in klekljarica.

Notranjščina cerkve je oblikovana kot centralno zasnovana osmerokotna dvorana z emporami na treh vzhodnih in treh zahodnih straneh. Leva in desna stena sta dematerializirani z monumentalnimi in stopnjevano barvitimi vitražami, ki prikazujejo Kristusovo trpljenje, tematsko delno oprto na ikonografijo križevega pota. Vitraže je po kartonih Staneta Kregarja izdelalo podjetje Staklo iz Zagreba. Dekoracija celotnega stropa deluje kot pisana preproga, saj jo poživlja ornamentalna poslikava v stilu starih slovenskih gradov. Osnovo sprednjemu obrednemu težišču prostora predstavlja poligonalni stopničasti podij z marmorno oltarno mizo – menzo, pri kateri stilizirani sklenjeni "roki" držita pateno. Na levi strani podija stoji ambon, desno pa je nameščen tabernakelj, ki spominja na podobo tradicionalnih slovenskih kapelic. Ogrodje razsežne oltarne kompozicije se širi na obe strani in vizualno združuje toplino lesene ograje

s hladom plošč iz hotaveljskega kamna. Vse poglede iz katerega koli mesta sakralne notranjščine priteguje dominantni Kregarjev slikarski triptih s podobo Odrašenika (Oranta s petimi ranami) ter idrijskima zavetnikoma sv. Barbaro in sv. Jožefom delavcem. Iz triptiha se nazaj v prostor usmerja velik dekoriran križ. Praznično obredno razsvetlavo omogočata smrečicama podobna lestenca, ki ju je moč razumeti tudi kot simbolna grozda, iz katerih bo v kelih priteklo vino – daritvena Gospodova kri. Spremljajočo osvetlitev dodajajo še stranske lučke, pomenljivo podobne nekdanjim knapovskim jamskim svetilkam. Na pevskem koru so nameščene močne in kakovostne orgle, ki premorejo 25 registrov, izdelal pa jih je mojster Anton Jenko iz Šentvida nad Ljubljano.

JANEZ FILIPIČ

Za konec se spodobi, da vsaj z nekaj stavki obudimo spomin na pokojnega monsinjorja Janeza Filipiča (1922–2000), ki je kot župnijski upravitelj in dekan požrtvovalno služboval v Idriji več kot 30 let. V prvih povojnih letih, ko je takratna "ljudska oblast" z insceniranimi sodnimi procesi in obsodbami večino duhovnikov na Idrijskem pošiljala v zapore, je moral tudi Filipič prestati nečloveško psihično in fizično torturo režimske OZNE. Leta 1948 so ga za tri mesece zaprli, v juliju leta 1949 pa je bil tako pretepen in iznakažen, da je potem dva meseca leže okreval na rojstnem domu v Lazcu na Cerkljanskem. Pozneje si je na vse načine prizadeval, da bi Idrija dobila ustrezno župnijsko cerkev. Polnih osem let (1961–1967) je moledoval in pisal

prošnje na vse kraje, da bi dovolili povečati pokopališko cerkev sv. Križa ali novogradnjo. Od 1967 do 1972 je neposredno usmerjal izgradnjo in opremljanje nove cerkve in novega župnijskega doma. Po odhodu v Lokavec pri Ajdovščini (1979) je tudi v tamkajšnji župniji prizadevno prenavljal sakralne objekte in raziskoval krajevno zgodovino. Leta 1979 je izdal knjigo Idrija in njeni spomeniki sakralne umetnosti, leta 1996 pa je v zajetni knjigi Otalež (273 strani) obdelal cerkveno zgodovino Primorske in dodal svoje spomine. Ob svoji 70-letnici (1992) je dočkal vsaj simbolično "rehabilitacijo", ko mu je idrijska občina podelila najvišje "Priznanje za velike zasluge pri obnovi in novogradnji sakralnih objektov in publicistični dejavnosti".

In še post scriptum. Pred nekaj meseci je 40-letno svetišče dočakalo statično sanacijo svojih temeljev, po prvomajskem in jubilejnem slavlju pa je steklo urejanje sodobnega talnega ogrevanja in nameščanje novega tlaka. Idrijski župnijski skupnosti velja ob jubileju izreči iskrene čestitke, vsem krajanom pa zaželei duhovno rast in medsebojno sožitje v prihodnosti.

Notranjost cerkve med obnovo

Bogoslužje ob 40-letnici cerkve je daroval kardinal dr. Franc Rode

Prišli, uživali, zmagali

Polona Šemrl

Idrija je od leta 1981 pobratena s francoskim Aumetzom. No, Idrija pa le ni edino mesto, s katerim je Aumetz podpisal sporazum o pobratenuju. S kom vse so v preteklosti iz najrazličnejših razlogov navezali stike in jih ohranjali, lahko iz leta v leto preverimo na igrah brez meja, ki jih organizirajo za pobratena mesta. Tudi letos je bilo tako. Le da gostitelj letos ni bil Aumetz, pač pa Roiffe.

Ko je vodstvo Krajevne skupnosti Mesto Idrija prevzela zdajšnja ekipa, si je kot eno od nalog zadala tudi obnovitev stikov med Idrijo in Aumetzom. Konec maja se je tako 12-članska ekipa že drugič odpravila v Francijo zastopat barve Idrije.

gometni narod od Slovencev. Pa so naši vse francoske ekipe pustili daleč za seboj. Kljub nekoliko slabšemu nadaljevanju, ko so morali ugotavljati naslove menda znanih francoskih komadov, se voziti na prirejenem kolesu, pri katerem je sprednji del zavijal v eno, zadnji pa v drugo smer, igrati golf in balinati, so jih ostale ekipe komaj dohitele. Na koncu sta vrh lestvice z enakim številom točk zasedli ekipi Idrije in Roiffeja. Ker je namen iger pač sodelovanje, druženje in zabavanje, ne pa tekmovanje samo, so gostitelji zmago prepustili naši ekipi. Ta pa je obljubila, da bo enako storila prihodnje leto, ko bodo igre brez meja v Idriji.

Čeprav so igre brez meja vrhunec srečanja, pa se celotno dogajanje le ne začne z njimi. Že navsezgodaj zjutraj smo se odpravili na ogled vinske kleti in gojilnice gob, kjer smo izvedeli marsikaj novega in zanimivega. Kako lahko nekoga najlažje »prisiliš«, da zbrano posluša, si med predavanjem pridno zapisuje in zna na koncu celo še kaj od slišane povedati? Ogled pač mora biti del iger. In res je bil. Tu je ključno vlogo odigrala naša prevajalka Sonja, kajti brez nje bi bili »izgubljeni«.

Da bi se lahko tekmovalci na igre kar najbolje pripravili, se je bilo potrebno najprej dodobra sprostiti in ogreti. Za to je poskrbel cirkus s cirkuškimi artisti, ki svojega zabavnega programa ni predstavil v cirkuški areni, pač pa kar na ulicah mesta. Smeha vsekakor ni manjkalo. O, ja, tudi mi smo bili med nastopajočimi. Po ulicah Roiffeja smo se samozavestno sprehodili v družbi našega cirkuškega vodje in njegove žene.

Napočil je najpomembnejši trenutek – boj med pobratenimi mesti. Ekipa Idrije se je v boj podala na vse ali nič. Vsaj tako je bilo soditi po strelah z nogometno žogo na gol. Pa sem mislila, da so Francozi le bolj no-

Vseživljenjsko izobraževanje je še kako pomembno

Livija Rojc Štremfelj

“Tako rada bi videla, da naš konča šolo in se potem zaposli.” “Ah, še maturo spackam, potem sem pa rešena.” “Ko diplomiram, ne povoham več knjig.” Tovrstne izjave so v današnjem času preteklost. Nihče več si ne bo mogel privoščiti, da si ne bo stalno pridobival znanj na tak ali drugačen način. Pa je učenje res tako grozno? Zamislite si, koliko ste se dejansko naučili samo v zadnjem tednu. Gospe so si mogoče prebrale članek v reviji o pravilnem gnojenju balkonskih rastlin, gospodje kritiko nogometne tekme, mame so si izbrale kakšen sestavek o vzgoji otrok, očetje pa navodila za uporabo novega sušilnega stroja. Vaš sosed se je posvetoval z drugim sosedom o cepljenju dreves, sosedka pa je povedala vaši mami, kako pripravi odličen bezgov sirup in speče odlično zelševko. Brat pa je čisto navdušen nad zadnjim dokumentarcem, ki ga je videl na eni od televizij.

Ljudje se stalno učimo, vendar zaradi tistih prizorov iz šolskih dni, ki marsikomu niso ostali v lepem spominu, učenje stalno povezujemo s tablo, strogim učiteljevim pogledom, prošnjami za odhode iz učilnic, ko naj bi odšli na stranišče, v resnici pa so si naši možgani na ta način priborili malo pavze. Spomnimo se ocenjevanja, ki je bilo za marsikoga neprijetno, sploh zaradi tega, ker si bil ali piflar ali so te imeli na piki. Groza, šola je nora, itak, čim dlje od nje. Sama sem Titov rek Učiti se, učiti se in še enkrat učiti se!, ki je bil zapisan na naših sivih spričevalih blazno resno vzela. Nova knjiga, nove možnosti za učenje, nova spoznanja, so mi pomenila ogromno. In ker si želim, da bi do teh občutkov ob usvajanju novih znanj prišli še drugi, sem se odločila tudi letos organizirati program Za skravžljane možgane, ki je ena od prireditev v sklopu vseevropskega festivala učenja

Teden vseživljenjskega učenja.

Že prvi stik s slovenskim organizatorjem tega festivala Andragoškim centrom Slovenije leta 2007 je vodil do organizacije prvih štirih predavanj v Cerknem živečih intelektualcev. In ker so bila predavanja dobro obiskana in odzivi obiskovalcev zelo pozitivni, je pot kazala naprej, v obsežnejše oblike te prireditve, v nova raziskovanja in nova iskanja tistih intelektualcev, ki bi se želeli pridružiti poslanstvu Agencije LARS. Ustanovljena je bila prav zato, da Cerknemu in bližnji okolici ponuditi tisto, česar tukaj ni oz. je šibkeje zastopano. Tako smo v dveh letih in pol, kar Agencija LARS obstaja, obravnavali razne tematike in priredili različne izobraževalne dogodke, kjer se oblike podajanja zanimivih vsebin stalno menjujejo, hkrati pa nanje želimo privabiti najrazličnejše ciljne skupine. Tako

smo priredili dogodke od angleške čajanke do tečaja nordijske hoje, tujih jezikov in kaligrafije, svoj program pa smo začinili tudi s salso, predavanji o biodinamični pridelavi hrane, zgodovinskimi predavanjem o Cerknemu v obdobju od 1920-1930 in posvetom o prostovoljstvu v naši družbi v sklopu Tedna globalnega učenja.

Na letošnjem Za skravžljane možgane smo se najprej z učenci OŠ pozabavali z akrobatiko in čisto resno obravnavali Učenje učenja, ki je tudi ena od ključnih kompetenc vseživljenjskega učenja po priporočilih Evropske unije. Sledile so tako predstavitve vseživljenjskega učenja prek radia in lokalne televizije, praznovanje evropskega Praznika sosedov, delavnica raziskovanja fizične inteligence, ki je bila za vse obiskovalce čudovita izkušnja, predavanje o spreminjanju cerkljanskega narečja ter o trajnostnem razvoju naših Šebrelj. Na koncu smo dodali dve delavnici za najmlajše in njihove starše. Vsega skupaj 14 dogodkov (4 predavanja, 6 delavnic, 1 odprti telefon, 1 druženje ter 2 radijski oddaji) je mogoče za vsaj za pikico spremenilo življenja več kot 200 obiskovalcem letošnjega programa Za skravžljane možgane.

Kot organizator nikoli ne vem, kaj in koga lahko pričakujem in vsakokrat sem presenečena, ker pridejo ljudje zelo različnih profilov, različnih starosti in

Prvo praznovanje Praznika sosedov, ki so ga pripravili v Cerknem, je bilo dobro obiskano

različnih interesov. Skupno imajo le to, da jih očitno ponujeno izobraževanje zanima. V veselje mi je, da so naši programi obiskani, kar tudi potrjuje smotrnost našega delovanja na področju izobraževanja, ki se bo prav zaradi naših sedanjih in bodočih slušateljev še nadaljevalo.

Naj vas povabim na spletno stran www.agencija-lars.si ali www.cerkno.net, kjer ste sproti obveščeni o dogodkih, ki jih prirejamo, med drugim tudi o Festivalu ĀLA, ki bo tudi to poletje polnil cerkljanske ulice s kvalitetnim kulturnim in izobraževalnim programom.

15. Jazz, ribe, Zapoška

Domen Uršič

Kakor vsako leto, se je tudi letošnjega maja v Cerkno začela zgrinjati množica tisti "čudnih" ljudi, ki jim domačini po domače rečemo "džezeri". Pa ne, da bi nas motili, kje pa, postali so že nekaka pomladanska stalnica v Cerknem.

V tem džezovskem vikendu se v Cerknem razlegajo govorice s cele Evrope in sveta. Kjer koli sediš na kavi se med množico besed sliši italijanska, nemška, angleška in še kaka druga govorica. Občutek imaš, da sediš nekje na Prešernovem trgu. A ko se ozreš naokrog, se ti oko kaj kmalu ustavi na Poreznu in se zaveš, da je Evropa tudi tu, čeprav je na zemljevidu še vedno zelo daleč.

Pogled na stvari, ki se ti drugače zdijo samo-umevne, se ti vsaj za kratek čas spremenijo. Ko uzreš ljudi, ki z mostu zrejo v Zapoško in opazujejo ribe, se z začudenimi obrazi sprehajajo po Lamku in opazujejo okolico, drevesa in se zjutraj grejejo na bližnjem travniku, se zaveš, da je veliko stvari, ki so

tukaj pa jih preprosto nočeš videti. Po nekajminutnem zbiranju poguma se le odločiš in vstopiš na prizorišče, ki je že polno ljudi, ki strmijo in gledajo nastopajoče na odru. Vsak zase so svoja zgodba, ki pa jo za razliko od velike večine, ki jo pripovedujejo z besedami, povedo z glasbo. Ljudje jim prisluhnejo in obstanejo tam cel večer. V nos pa jim reže vonj ocvrtih kalamarov, tradicionalne jedi Jazza v Cerknem.

V četrtek so tako lahko obiskovalci prisluhnili skupini Powertrio s Portugalske, izvajalcem Jure Pukl High Interaction Group, ki jo sestavljajo glasbeniki iz Slovenije, Avstrije in ZDA ter Schlippenbach Triu iz Nemčije ter Velike Britanije. V petek so se publiki predstavili Joëlle Léandre Trio (FRA, POR, ITA), Lolita (SLO) in Full Blast (NEM, ŠVI). V soboto pa še Mike Reed's Loose Assembly (ZDA), ESS (ŠVE), Tiziano Tononi Quartet (ITA) in Push The Triangle (FRA).

Poleg glasbe so si lahko vsi domačini in tujci v času trajanja 14. festivala v muzeju

ogledali še razstavo fotografij članov Foto kluba Cerkno Marka Čadeža in Roberta Zabuковca, ki sta v fotografske objektivne ujela nekaj trenutkov z lanskega festivala. Dario Cortese je ljubitelje "divje" hrane popeljal po okoliških hribih, fotograf Žiga Koritnik pa posameznike v svet glasbene fotografije. 14. džez je za nami, tudi drugo leto bo prišel in spet bodo tukaj džezeri, kakor lastovke se vsako pomlad vrnejo v Cerkno, da lahko zrejo v reko in prisluhnejo glasbenim pripovedkam.

Utrinek z letošnjega Jazz Cerkno 2009

Morost

Marija Trušnovc

"Anima vagula blandula – duša moja mala potepuška," beremo v Hadrijanovih spominih. Ljubiteljem Muzejskega društva Idrija ni bilo treba daleč. "... Vrhnika, prečuden kraj! ... Kraj ravni pod gozdom, pod temnim mogočnim Raskovcem sedi jata golobov, bele peroti se leskečejo v soncu. Tam je Vrhnika." (Nika = ponikalnica) Sprejelo nas je megleno, kar hladno jutro, a topel sprejem vodnika s soprogo. In že se usmerimo proti župni cerkvi svetega Pavla, kjer je v zunanjo steno vzičan še ohranjeni rimski nagrobnik iz zgodnjekrščanske dobe. Vkllesane črke nas seznanjajo z izdelovalcem in pokojnico: Kvint Fulginas, Markov sin ...

Pogled na barje s Krima

Sicer pa na osnovi izkopenin sklepajo, da je bilo ozemlje današnje Vrhnike (do leta 1300 in še kdaj Oberlaibach) naseljeno že pred prihodom Rimljanov (Naupor-

tus je pomensko v zvezi s transportom preko kopnega na vodno pot; nekaj časa je bil važnejši kot Emona). Spomnimo se

bajke z Argonavti in ladjo Argo, ki so jo tod prenašali do plovne poti. V območju Močilnika je celo videti sled Jazonove

📍 Sotoče Ljubljanic

pesti!? Do tukajšnjega skladišča so tovorili preko Veharš in Medvedjega Brda idrijsko živo srebro. Tu je potoval jantar proti jugu in se premikali Slovani.

Pot nas odpelje na Drčo čez Raskovec h Kalinovemu in Kobetovemu spomeniku (1952) partizana na grobnici padlih borcev na Vrhniku, lepo vidnega z vrhniške strani. Je stiliziran Štampetov most. Na njem preberemo tudi ime domačina pisatelja Karla Grabeljška – Gabra; roman *Med strahom* in dolžnostjo smo spremljali v filmski verziji že pred leti.

“... Onkraj cesarske ceste spi Močilnik v globoki kotanji, v večni senci. Izpod skal ... šumi črna voda, zašumi in takoj utihne, pogrezne se v globoko strugo, skriva se pod vrhe in molči vsa temna ...” Med dotoki je znameniti občasni bruhalnik Lintvern, ki ga omenja že Valvasor ob zgodbi o mladih zmajčkah – človeških ribicah. Reka s predhodnimi sedmimi imeni prihaja v sto metrov dolgi zatrepni dolini ter v Retovju z mnogimi izviri (Pod skalo, je tudi plezališče, Krnica) na dan. Naprej se začne kraški svet. Regulacija struge že v antiki je omogočila v srednjem veku in dalje zelo ugodno plovo, brodarjenje do Ljubljane, saj teče voda počasi čez Ljubljansko barje, ljudje pa so se (mnogo kasneje po koliščarjih in mostiščarjih) naseljevali na osamelcih na obrobju. Leseno potovanje preneha 1890 z graditvijo cest in južne železnice Dunaj–Trst. A medtem so že nastale mogočne kmetije, žage, žganjarne, pivovarne, obrtništvo, gozdarjenje, kamnoseštvo ... V času francoske Ilirije je Vrhnika dobila slovenščino v šole, sodišče in županstvo, vzporedno pa je raslo število kajzarjev.

Na poti onkraj Ljubljanic skozi Mirke velja mimogrede videti mogočne stavbe: kozolec toplar, poslikano baročno kaščo, veliko arkadno stavbno fasado, kovane in zidane portale, velik arkadni svinjak. Na Verdu se združijo vodovje Retovja in Močilnika in ostaja Ljubljana 41 km dolga do izliva. Tu se je rodil slikar impresionist M. Stern, stara kašča je spremenjena v galerijo, ostaja pa tudi še rojstna hiša s spominsko ploščo slikarja Jožefa Petkovška. “Zibelke ni več, doma ne, mladosti ne, ljubezni ni več! Povrni se v močvirje ...” Zagatno vzdušje vidimo in slutimo na njegovi sliki *Doma*.

Mi nismo šli v močvirje. Morost – barje se je z Gruberjevim prekopom v Ljubljani posedlo za sedem metrov, ostali so bajerji z glino na dnu, izpod nje še vedno črpajo vodo za pitje. Glino so pridno izkopavali in jo z vagončki preko bajerjev (smo se pretaknili po mostičku mimo) dostavljali v opekarne – cegovnice. Že dolgo uspešno upodablja z njo Tone Lapajne. “Posodje je že toliko potrdelo, da je mogla začeti vrezovati okraske. Sedla je zopet na kol, položila poleg sebe nekaj koščenih šil, v roke pa vzela dvojce okroglih kamnov.” Kaj pa bi rekla Brkati Som ali Neokretni Karp iz Jalnovih Bobrov, ko bi gledala na Štajerskem vzgojene in pravkar pripeljane mastne krape ter preseljene v tukajšnje bajerje! Kaj vse še skriva Morost in Ljubljana! Pred več kot 130 leti je raziskoval koliščarje Idričan Karl Deschmann, kustos takratnega Deželnega muzeja. Zadnje odkritje v Sinji Gorici pa ost sulice iz tisovega lesa iz stare kamene dobe, stara od 38.000 do 45.000 let.

Nismo proučevali niti nismo raziskovali, le silno občudovali smo. Iztok Geister v

svojem dnevniškem zapisu za april: “Na močvirnatih travnikih, kjer voda vdira v čevalj, je treba hoditi po prstih, kajti prav tu iz skritih čebulic odganjajo močvirske logarice, krhke rastlinice z razkošnim zvonastim cvetom. Čeprav so majhne in sploh ne pisane, temveč blede lisaste, so kar se da očarljive. Še tako neznoten dah pomladnih sap zamaje njihove sklonjene glavice, da vzvalovljeno prikimavajo in ob vsakem malo močnejšem pišu vznemirjeno pritrkavajo. Na pregnojenem travniku se zadušijo, na izsušenem umrejo od žeje. V sušnih po mladih se z močvirnih travnikov preselijo na oblake.”

Barje je ledenodolska vodna močvirna ugreznina. Prvobitno šotišče je težko še najti (kurjava!). En centimeter šote nastaja deset let. Zaščitili pa so Mali plac – visoko šotno barje. Le-to sodi med najjužnejša v Evropi. Tu stalno živi voda, ob njej pa rumena perunika, rosika, barjanska želva – skledarica ... Barje v svojem okolju deluje kot naravni zadrževalnik visokih voda. Zato klic “Ohranjajmo barje za vse vrste življenja!” ni odveč.

V bližini Vrhnike se stika dvojce različnih reliefnih enot, ob njiju pa – grezanje Ljubljanskega barja. Mahnemo jo na levi breg Ljubljanskega barja preko prometnice skozi Lesno Brdo v Kuclerjev kamnolom. Tu si ob izdatni razlagi idrijskega strokovnjaka – geologa ogleđamo simulacijo profila ustroja kamenin s fosili in se čudimo okoli 15 milijonov let starim gubam zaradi spodrivanja afriške plošče.

“Bela kakor nevesta se sveti na holmu sveta Trojica, razgleduje se po sončni ravni, po tihem sanjajočem močvirju, do Žalostne gore in Krime. Čudo božje – Vrhnika!” Pomikamo se po v starih časih priljubljeni božji poti z nekdanjimi Layerjevimi slikami v kapelicah do cerkve nad mestom. Tudi vračamo se po Klancu, kjer je nekoč stala in pogorela rojstna hiša osmorojenega od dvanajstero otrok Ivana Cankarja. A kje je enajsta šola pod mostom in mesarjeve klade, štrbonclji, kapeljni, laz, prešče, bobi, suhe hruške, dateljni, učiteljčine “jedelj pomaranče”, materina skodelica kave in njeni kmetiški škornji? So še siromaki in hlapci, Kantorji, Kačurji in Kralji na Betajnovi, Jacinte in nenazadnje – narodovi blagri? Morda na spomeniku iz leta 1930 na cesti premišlja: “Napiši po veri in vesti, kako si živel, kaj si videl, kaj si mislil!”

Nekoč se mu je – popotniku – ob hoji v Ljubljano utrnilo: “Misel ravna kot cesta na Logu.” Vračali smo se domov z dosti bolj ravnimi mislimi kot ob prihodu. Če ne greš, ne veš.

Aotearoa ali Dežela dolgega belega oblaka

Ana Kalan

Veke teme je prekinil sin Tanemahuta, ki se je z nogami uprl v zemljo in z rokami v nebo. Z ločitvijo Matere zemlje in Očeta neba se je pokazala svetloba. Neutolažljiv jok Neba je napolnil vse reke, jezera, morja. Nekaj kasneje je Maui, tipični junak polinezijskega sveta, šel s kanujem loviti ribe na morje in s čarobnim trnkom potegniti z dna morja ogromno ribo, ki jo danes vidimo kot Severni otok. Njegov kanu je postal Južni otok.

Jezero Wanaka

Legende, ki pojasnjujejo naravne pojave, so del vsakdana Maorov, s katerimi se gotovo sreča vsak dan tudi popotnik. Maori so izredno veseli in zabavni ljudje, ki so ohranili običaje v svojih praznovanjih, tatujih, rezbarstvu, ustnem izročilu, jeziku in celo skozi šport. Pred vsako rugby tekmo, ki je nacionalni šport, izvajajo tradicionalni bojni ples haka, ki nažene nasprotniku in gledalcu strah v kosti.

Po NZ je zelo lahko potovati. Ker je turistično razvita država, vsak lahko najde organizirane ture, namestitve. Vendar pa vam tudi, če se odločite za obisk točk, kjer se srečujejo turisti, svetujem, da se občasno namenoma izgubite. Ne pozabite malih vasi in njihovih ekscentričnih prebivalcev. Tipični Kiwi ni tipični Zemljan. Ne sekirajte se, če ne razumete njihovega humorja. Smejte se z njimi pa tudi, kadar se oni ne, saj cenijo odprtost. Zavedajo se, da naseljujejo to območje šele dve stoletji in so izredno veseli, da jim je ta možnost dana. Kljub temu da niso prvotni prebivalci, se

skupaj z Maori, ki jih je 15 % populacije, zavedajo vrednot, ki jih učijo maorske legende. Spoštovanje narave je na prvem mestu in ko si tam, ti postane popolnoma jasno, zakaj.

Sonce najprej vzide na Novi Zelandiji z razlogom. Ni važno, ali ledeniške doline pokažejo modre razpoke, vulkanski kraterji svoje dno, morje sinjo modrino. Pogled je vsekakor vreden svetlobe. Prepotovati Novo Zelandijo pomeni prepotovati skoraj vsako pokrajino na svetu. Od subtropov na severu do sosedne Antarktike na jugu se pokrajina spreminja dobesedno za vsakim ovinkom. Najmlajša celina na svetu je še zelo v nastajanju, njene Južne Alpe se hitro dvigajo, vulkani še vedno bruhajo in jezera še vedno nastajajo. Vzdržljivo čez oba otoka poteka prelomnica, katere posledica so nenavadni pojavi na površju – čuda narave, ko ta ne more več stiskati svoje moči v notranjosti in jo na našo veliko srečo malo pokaže tudi nam. Severni otok je eno samo geotermalno aktivno območje, kjer se iz travnikov

in njiv kadijo zemeljski plini, ki ustvarjajo mistično meglico tik nad površjem. Veliko je ogromnih bazenov, eni so bolj, drugi manj blatni, vsi pa vrelo vroči in raznih barv: rumeni, zeleni, modri, črni. Ob izbruhu največjega geizira na južni polobli mi je zastal dih. Treking okoli vulkanov je kljub splošnemu hladu prijetno toplejši, saj je temperatura zraka ogreta od tal. Druga zgodba je bila, ko sva s fantom šla na vrh vulkana in so naju presenetile vremenske razmere na višini, kjer je bilo vse pod snegom in potoki pod ledom. Kljub otrplim obraznim mišicam sva se ob pogledu na kraterska smaragdna jezera na vrhu smejala kot majhna otroka. Ko se spuščas proti jugu severnega otoka, se pokrajina umirja in popotnik je deležen tipičnega pogleda na zelene pašnike in nešteto ovc. Trava je na Novi Zelandiji bolj zelena kot drugje in morje bolj modro. Preden prečkaš Cookov kanal, sva se ustavila v prestolnici Wellingtonu, ki upravičeno nosi to titulo. Tu se pokaže pravi karakter Novozelandcev: to so ljudje, ki večino dneva preživijo zunaj, saj takoj po službi, šoli odidejo na plažo, kjer se igrajo vse mogoče igre. Zanimivo mi je bilo, da med službenim odmorom za kosilo celo mesto obuje športne copate in odide teč ali hoditi. Zvečer so ulice mest polne in začne se nočno življenje, v katerem vsakdo najde nekaj zase. Ko prispeš s trajektom na Južni otok, se zopet odpre nov svet. Teren je višji, obale se klifno spuščajo v vedno razburkano, hladno morje in ceste se vijejo pod globokimi stenami Južnih Alp. Nešteto slapov, hudournikov in jezer je posledica ogromne količine dežja, ki poskrbi tudi za bujne gozdove. Več kot sto ledenikov napaja široke reke, ki se izlivajo v zavetju tropskega pragozda v morje. Edino tu lahko na svetu vidite ledenik, ki se nadaljuje v deževnem pragozdu in nato konča v morju. Lahko si pogledate ledenik s čela, lahko nanj plezate, vendar pa so ledeniki tako masivne stvari, da jim ne moreš v enem dnevu plezanja niti približno priti blizu. Zato je vredno, da si privoščite polet s helikopterjem na sredino ledenika in potem naredite treking z vodičem skozi čudovite jame, modrobele razpoke in brezna. Tu najdete nedotaknjen led in fantastične prizore.

Oddaljenost od ostalega sveta je botrovala

nastanku nenavadnih živalskih vrst, kot so vsem znani kivi, moa, kea, Hector delfin, modri pingvini... Na žalost je večina teh redkih vrst že izumrla ali pa so na robu izumrtja. Na NZ ni bilo sesalcev, zato so se razvili ogromni ptiči, ki jim ni treba znati leteti. Zaradi pozne odkritosti najdemo kar nekaj vrst, ki so živi dinosavri. Tudi morsko življenje je izredno pestro, saj tektonski prelomi in grebeni, ki potekajo pod morjem, nudijo morskim živalim obilo hrane in miru. Videla sem sinje in kite grbavce, katerih veličasten zamah z repom si zasluži trenutek tišine. Kolonije lenih morskih levov, ki se sončijo po obalah, so pogost prizor. Tudi tjunji so na jugu stalnica in jih praktično vidiš na vsaki obali. Za pingvine, te plašne živali, pa se je treba malo bolj

potruditi in nekaj ur čakati, za kar si nagrajen, ko začnejo v skupinah racati proti gnezdovom na obali. Plavala sem z delfini na severu, kar je bilo nekaj najbolj pristno lep-ega, kar sem doživela in mi je pognalo kri po žilah kot nič drugega. Če pa ste kot moj fant in vam to ni dovolj, obiščite adrena-linsko prestolnico sveta Queensland in kljubujte gravitaciji na vse možne, še nikdar videne načine.

Pred odhodom na Novo Zelandijo se je do-bro vprašati, kaj bi radi videli in delali. Res edina stvar, ki jo priporočam vsem, je, da si vzamete dovolj časa, energijo vam bo dala dežela sama. Ali bi radi ujeli zadnji vlak in iz-kusili, kako je imeti na dosegu rok ogrožene vrste živali? Ali želiš deliti pogum s sopot-

niki z adrenalinskimi in ekstremnim športi? Želiš stati na vrhu ledenika med vrhovi gora? Ali želiš v živo videti kite? Celo noč čakati na obris kivija? Razvajati brbončice z vrhunskim vini in nenavadnimi morskimi jedmi iz Pacifika? Uživati utrip sodobnega, okolju prijaznega mesta, ki mu tempo narekuje neločljiva mešanica ljudstev? Ali se odzivaš klicu notranjosti in si želiš poduhovljenih trenutkov v neposeljenih koščkih neokrnjene narave? Ali pa stani iz oči v oči z Maorom in deliti njegov pogled na to deželo?

Kakršen koli je vaš odgovor, Nova Zelandija je vse to. Vaš srčni utrip se bo tu umiril, včasih pospešil, definitivno pa vam bo srce tu bilo močnejše.

👉 Največji gejzir na južni polobli

👉 Nacionalni park Tongariro

👉 Kea

👉 Ledenik Franz Josef

👉 Novozelandska praprot

Je v Idriji prostor tudi za kinologijo?

Polonca Pagon

Glede na vse večje število pasjih ljubljencev, ki jih skupaj z njihovimi lastniki srečujemo po sprehajalnih poteh v okolici mesta, bi lahko na to vprašanje na hitro odgovorili pritrdilno. Ker pa je kinologija skupno ime za dejavnost ljudi, ki se ukvarjajo z vzrejo psov, vzgojo psov in neformalnim preučevanjem vrste, odgovor na to vprašanje ni več tako preprost. O tej tematiki smo spregovorili z Majo Golob, vzrediteljco vrhunskih sibirskih huskyev, razstavno sodnico in trenerko.

Maja Golob se je kinologiji zapisala že leta 1980, ko je dobila nemško ovčarko Bibo. Kot pravi sama, sta s pomočjo literature o dresuri psov osvojili vse vaje poslušnosti. Nadaljevala je z nemškim ovčarjem in tekmovalno psico nemško ovčarko Nelo Golobovo, s katero je položila najvišji možni izpit - SchH3. V začetku devedesetih let je pričela z vzrejo sibirskih huskyev in šolanjem le-teh. Za to izredno aktivno pasmo polno energije pravijo, da ima skoraj neukrotljiv značaj, husky je neodvisen in ni pripravljen za vsako ceno ubogati ukaze svojega lastnika, nekateri ga opišejo tudi kot neučljivega. Golobova je kot prva v Sloveniji izšolala sibirskega huskyja za izpit iz poslušnosti "A" in osvojila državno prvenstvo vseh pasem. Od leta 2008 je tudi razstavna sodnica pri Kinološki zvezi Slovenije za skupino FCI V.

➤ Maja Golob z vrhunskim sibirskim huskyem Clarkom

PRED NAKUPOM PSA

Nakup psa ne sme biti impulzivna odločitev brez resnega premisleka, saj se moramo zavedati, da bomo v svoje življenje sprejeli novega člana, ki nam bo nudil veliko veselja, a od nas zahteval tudi veliko časa. Pred odločitvijo, katero pasmo izbrati, se je potrebno pozanimati o potrebah posameznih pasem, o karakternih lastnostih, potrebah po gibanju, prehrani, vzgoji, skrbi za zdravje in še marsičem. Ko smo

prepričani, da bomo nabavili psa, se pogosto pojavi dilema med izbiro rodovniškega ali t. i. nerodovniškega čistokrvnega psa. "Rodovnik ni samo papir, ki je potreben samo za razstave. Pes neke pasme je samo tisti, ki ima rodovnik, pes, ki mu rečemo, da je "čistokrvni brez rodovnika" je dejansko pes, ki je lahko plod križanja v pretesnem sorodstvu, lahko so starši karakterni ali zdravstveno problematični in so dobili prepoved vzrejanja, ampak nevestni lastniki potem še kar naprej parijo in vzrejajo brez rodovnika. Iz takih kombinacij lahko pričakujemo samo problematične pse in imamo lahko probleme vse življenje. Pse pa si kupujemo za veselje, ne pa da trpimo z njimi. Za mladiče brez rodovnika nimamo dokumenta oziroma kakršnokoli garancijo, da bo bil odrasel pes vizualno in karakterno sploh podoben pasmi, kateri naj bi pripadal," pravi Golobova in še dodaja, "z nakupom nerodovniškega "čistokrvnega" psa v mnogih primerih dolgoročno ne prihranimo denarja, saj ob nakupu nerodovniškega mladiča ne vemo, ali je leta bolan zaradi nepravilne oskrbe ali zaradi nepravilno izbrane paritvene kombinacije. Še bolj kot sam izgled psa pa je pomemben njegov karakter, pogosto imajo nerodovniški psi netipični karakter za pasmo. Vzreditelji stremimo k temu, da vzrejamo zdrave, vodljive razstavne in družinske pse." Če želimo psa določene pasme, se odločimo za rodovniškega, če pa nam sam izgled in karakter psa ni najbolj pomemben, se lahko odločimo za posvojitev enega od številnih psov, ki so prav zaradi neodogo-

➤ Odgovorni vzreditelji vzrejajo zdrave in tipične predstavnike določene pasme

vornih lastnikov in rejcev pristali na cesti, prekratki verigi ali v zavetišču.

ZAKAJ PA MOJ PES NE UBOGA?

Vsak lastnik psa si želi, da bi imel lepo vzgojenega, ubogljivega in socializiranega psa, ki se ne bo zapletal v konfliktno situacijo oziroma ne bo razvil različnih vedenjskih motenj kot so agresija, skakanje po ljudeh, prosjačenje pri mizi, tekanje za kolesarji, lajanje, če omenimo le nekatere. Večina vedenjskih motenj je privzgojenih ali priučenih, nekatere pa lahko pripišemo tudi genetiki. Vzgoja psa se prične že prvi dan, saj prav izkušnje prvih tednov in mesecov vplivajo na kasnejše vedenje in navade psa. "Socializacijo in vzgojo psa ne smemo prepustiti naključju," trdi Maja Golob, ki je v poslušnosti trenirala že preko 150 psov različnih pasem. Mnogi lastniki so s svojimi psi položili izpite poslušnosti z odlično oceno, nadaljevali šolanje na višjih

➤ Predstavitve šole za pse Maje Golob na EKO dnevu aprila letos

stopnjah v različnih kinoloških društvih v okoliških krajih in na tekmovanjih osvajajo vidne rezultate.

JE V IDRIJI PROSTOR TUDI ZA KINOLOGIJO?

Odgovor na to vprašanje bi bil lahko preprost, saj je nekoč v Idriji že delovalo kinološko društvo, ki je imelo svoj vadbeni prostor v Ljubevču. Delovanje društva je zamrlo, nekdanji vadbeni prostor pa je sedaj namenjen gospodarski dejavnosti. Zaradi Maje Golob pa kinološka dejavnost v Idriji še vedno živi. Dvakrat letno izvaja šolo poslušnosti, trenutno na travniku ob sprehajalni poti Rake: "Opažam, da zanimanje za aktivno delo s psi pri lastnikih narašča, kar je pohvalno, saj si vsi, lastniki psov, kot tudi tisti, ki psov nimajo, a se z njimi vsakodnevno srečujejo, želimo, da bi s pasjimi ljubljenci dosegli čim boljše sobivanje. Na žalost pa za bolj organizirano delo nimamo pogojev."

Veliko zanimanje za kolesarjenje

Erik Logar

Idrija – Ko so lani člani kolesarskega društva Sloga 1902 iz Idrije, ob pomoči Tekaško smučarskega kluba Idrija in Mountain bike kluba Orbea, prvič organizirali občinsko kolesarsko tekmovanje Osnovnošolski kolesarski izziv, katerega se je med udeleženci prijelo ime OKI, si verjetno niso predstavljali, da bodo na tekmovanja uspeli privabiti toliko mladih kolesarjev. Že lanska izvedba je bila deležna dobrega odziva, zato so letos tekmovanje še nadgradili in izkazalo se je, da njihovo delo vodi v pravo smer.

Pet tekem, od teh sta bili dve v idrijski Mejci, dve v Črnem Vrhu nad Idrijo, ena pa v Logatcu, je na štart privabilo skupaj kar 87 otrok, od tega je bilo deklic 12, ostalo pa so bili dečki, oboji so se pomerili v šestih starostnih skupinah. Resda niso vsi nastopili na vseh tekmah, večina pa. K temu so jih nedvomno privabile tudi privlačne nagrade, za katere se je žrebalo med tekmovalci, ki so nastopili na vsaj štirih prireditvah. Glavna nagrada je bilo gorsko kolo znamke CULT.

Med predšolskimi otroki, ki še obiskujejo vrtec, je nastopilo skupaj 11 dečkov, prav na vseh tekmah pa je prepričljivo zmagal **Maj Felc** in s tem nakazal, da gre po poteh svojega očeta Boštjana. Maj je bil med vsemi tekmovalci edini, ki si je zmago privozil na vseh tekmah. Med 11 uvrščenimi je skupno drugo mesto osvojil **Alen Obid**, tretje pa **David Svit Novak**. Med deklicami te starostne skupine je skupno zmago osvojila **Špela Čuk** pred **Anjo Kolobarič**. 14 fantov se je pomerilo v kategoriji prvih in drugih razredov, največ točk pa je osvojil **Matej Lahajnar**, kateremu sta se najbolj približala

Peter Svetličič in **Gašper Gantar**. Deklice so bile tri, najboljša pa **Nika Hladnik**, pred **Tašo Mozoli** in **Barbaro Čibej**. 14 je bilo tudi fantov v kategoriji tretjih in četrtih razredov, ti pa so poskrbeli za najbolj tesen razplet. Prvo trojico je namreč na koncu ločilo le 10 točk, prvo mesto pa sta si z enakim izkupičkom razdelila **Dario Kolobarič** in **Jakob Kavčič**. Tretje mesto je osvojil **Dejan Hladnik**. Tudi v tej starostni skupini so bile tri deklice, z zmago na zadnji tekmi pa se je skupnega prvega mesta veselila **Klara Lahajnar**, ki je **Uršo Serženta** prehitela le za 5 točk. Na tretje mesto se je uvrstila **Kristina Colja**. Največ tekmovalcev je bilo med dečki 5. in 6. razreda, nastopilo jih je 20. Skupno zmago je osvojil **David Pivk**, drugo mesto **Žiga Čuk**, tretje pa **Tadej Rupnik**. Deklici sta bili dve, **Sabina Petrovič** je bila uspešnejša od **Tjaše Kogovšek**. **Andrej Rijavec** je bil najuspešnejši med 12 fanti v kategoriji 7. in 8. razredov, kjer je drugo mesto osvojil **Patrick Rupnik**, tretje pa **Andi Špacapan**. Tudi v tej starosti sta nastopili dve dekleti, **Tadeja Žakelj** je zmagala pred **Lucijo Habe**. Med devetošolci pa

so nastopili 4 fantje, deklet v tej skupini ni bilo. Prvo mesto je osvojil **Luka Erznožnik** pred **Borutom Erzenom** in **Jakobom Kobalom**.

Poleg priznanj so vsi, ki so nastopili na vsaj štirih tekmah, prejeli tudi praktične nagrade. Najbolj nestrpno so seveda pričakovali, kdo bo lastnik novega gorskega kolesa Cult. Ko je Valter Bonča izžrebal dobitnika, večina ni mogla verjeti, da je ta sreča že drugo leto zapovrstjo obiskala Mateja Lahajnarja. Že lani je bil namreč prav Matej dobitnik kolesa, sreča pa se mu je nasmehnila tudi letos. A to le kaže, da se spleča vztrajati. S tem se je strinjala tudi predsednica Kolesarske zveze Slovenije Milena Černilogar Radež, ki si je prišla ogledat finalno tekmo, in ni skoparila s pohvalami na račun dela KD Sloga 1902, ter izrazila željo, da bi tudi društva v drugih slovenskih krajih šla po stopinjah idrijskega kluba in tako za kolesarski šport navdušila še več mladih.

Šeste poletne športne igre SKEI Slovenije

Na namiznoteniškem prvenstvu sindikata SKEI Slovenije, ki je bilo 23. maja v Slovenski Bistrici, je med enajstimi regijskimi ekipami sodelovala tudi ekipa SKEI Idrija-Cerkno. V postavi bratov **Franca** in **Stojana Vončina** in **Avgusta Vukaniča** je osvojila prvo mesto. Ekipo idrijskih namiznoteniških igralcev je vodil predsednik SKEI **Dragan Novakovič**. Drugi so bili člani ekipe iz Bele krajine in tretji Korošci.

Nagradna križanka

						AVTOR: BRANKO GOVEJKAR	MORSKI MEHKUŽEC	ZAUPNA SODE-LAVKA	DRŽAVNI URADNIK	PESNIK MERMOLJA	KOLOIDNA RAZTOPINA	GLAVNI ŠTEVNIK	MIRAN TRONTEJL	ŠVEDSKI SKAKALEC JOHAN	STRUP V TOBAKU	MESTO NA OTOKU PAŠMAN			
						UPRAVA PODJETJA													
						SAMO-LJUBNEŽ													
						PISATELJ FRAN							PLESALEC OTRIN						
						REKA MED HRVAŠKO IN BOSNO SPIRALAST VODNI TOK						TOVARNIA V CELJU	JANEZ TRDINA	PRISTANIŠČE V IZRAELU VRSTA ČOKOLADE					
												LANTAN							
FMR-MEDIA	SKUPEK CELIC	AMERIŠKI ARHITEKT CHARLES	PRIPRAVA, KI PREPREČI PADANJE SNEGA S STREHE	TITAN	OSEBNI ZAJMEK		DRŽAVA V AZIJI MOČVIRSKA PTICA			FIGURA PRI CETVORKI URADNI SPIS		MESTO V PENNSILVANJI RAZLIČNA SAMO-GLASNIKA							
ZMES VODE IN MOKE								GERMANSKI OREL NORDIJSKA BOGINJA MORJA		UMRLI DIRKAČ AYRTON PEŠAČENJE									
NAŠE NAVIŠJE SMUČIŠČE									POTOMCI STARIH EGIPČANOV MESTO V SREDNJI ITALIJI			ŽENSKO IME ZARAČUNAVANJE CARINE SNEŽNI PLAZ							
NAZIV				MORNAR NA LADJI ARGO MUZIKALOG RAFAEL						ERIK LOGAR DOBA OBDOBJE		POMEMBNA ZACIMBA RT V ŠPANJIJI							
SLOVENSKI MATEMATIK JURJI				LEDENIŠKA GROBLJA EMIL ADAMIC						VRSTA ŽITA VODNI HLAPI V ZRAKU									
KRAJ OBRNJEN OD SONCA								TUBERKULOZA GRACE KELLY					NORVEŠKO MOŠKO IME MUSLIMANSKO ŽENSKO OBLAČILO						
	PAS PRI KIMONU	PEVKA HELENA RASTLINSKA BODICA							LETEČI DINOZAVRI MAJHEN OTROK										
ZADNJE PREDIVO				VEDA O PSIH KRAJ NA PRTI-MORSKEM									DEPARTMA V FRANCIJI AMERIŠKI INDIJANEC						
PEVEC KOREN					VIŠINSKA TOČKA DIRIGENT SAMO								NATRIJ ZAHODNI DEL NOVE GVINEJE						
REKA V AVSTRJIJI				SAŠO HRIBAR		PREBIVALCI GOZDA MOČ							GENETSKI DVOJNIK IME VEČ PAPEŽEV KRAVJA ZLEZA	NEMŠKI FILOZOF ERNST					
													SLIKARSKA TEHNIKA ANJA VALANT						
																		SLOVENSKA SAHISTKA PRITRDLINICA	
										BIZMUT JANEZ MENART									GETEJEVA MATI
										DOM V DOLINI VRAT VRSTA JELENA									MESTO NA JUGU NORVEŠKE

Rešitvi nagradne križanke iz aprilske številke Komunitatorja sta: **v znanju je moč in Rake.**

Ime in Priimek

Naslov

Pošta

Davčna številka

Izzrebani reševalci nagradne križanke so:

Silva Štucin Bizovičar, Govejk 17, 5281 Spodnja Idrija
Vid Miklavčič, Most na Soči 24a, 5216 Most na Soči
Mateja Mlinar, Novi svet 16, 1372 Hotedršica

Pravilne rešitve pošljite do **1. avgusta 2009** na naslov:

FMR - MEDIA
 Arkova 43
 5280 Idrija
 s pripisom **"Nagradna križanka"**

Izzrebali bomo tri nagrajence, ki bodo prejeli praktične nagrade

Prvomajska budnica: enemu palico, drugemu korenček!

Tako kosijo travo v Srednji Kanomlji

Zimska oprema, s katero delavci cestnega podjetja vsako zimo opremijo cestišča, očitno ne pride prav samo za varovanje udeležencev v cestnem prometu in boljšo vidljivost, pač pa tudi za vse kaj drugega. Enega od primerov vidite na fotografiji. Zakaj bi kupovali opremo za vrt, če pa si ga lahko utrdite in uredite kar z cestnimi količki in varovalno ograjo

Menimo, da bi lahko skozi tako ograjo vsaka srna vtaknila glavo in prišla do slastne solate. Obešanka pa je zagotovo prej za odganjanje dvoonožcev

V Gostilni pri Zagodu so že tretje leto zapored pekli vola. Zadnjo soboto v maju postrežejo z njim. Letos ni bil najtežji, saj je tehtal le 115 kilogramov. Božo Hrovat ga je pekel enajst ur, je povedal Srečko Fortuna, ki je za ogenj namenil meter in pol suhih drv. Koliko je "pokuril" kurjač, ne za mazanje bika temveč za vzdrževanje kondicije, pa ugibajte. Kdor se bo najbolj približal količini popitega ali morda celo ugotovil, ga pri Zagodu čaka nagrada

Za festival idrijske čipke se mesto odene v slavnostno podobo. Letos so še posebej pohiteli s prenovo Lapajnetove ulice, ki so jo s filigransko natančnostjo lišpali skoraj dobesedno noč in dan. Toda vsega pa niso pospravili pred vedoželjnimi obiskovalci. Pod najbolj markantno točko v mestu, to je gradom Gewerkenegg, je ostal pred nekdanjimi Nebesi, sinonimom za Idrijo, po katerih še vedno vprašajo mnogi, kup odpadnega lesa. Če turiste usmerjajo označevalne table, bi lahko tudi ob tem kupu napisali, zakaj in koliko časa je že prav tam

BRUS

TRANSPORT

BRUS d. o. o. Godovič 154, 5275 Godovič

Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 25 201

E-mail: info@brus.si, URL: www.brus.si

